

Stockholm kan mer

Möjligheternas stad med
livschanser för alla

Moderaternas förslag till budget 2016
för Stockholms stad

Stockholm kan mer

Moderaternas förslag till budget 2016 för Stockholms stad

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

STOCKHOLM KAN MER. MÖJLIGHETERNAS STAD MED LIVSCHANSER FÖR ALLA.	5
En politik som utgår från stockholmarna och möjliggör livschanser	5
En politik som förenar ekonomiskt ansvarstagande med prioritering av välfärden	6
En politik som ger svar på Stockholms framtidsutmaningar	7
En politik för en modern och hållbart växande storstad med dynamik, innovation och tillväxt	7
En politik för att Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden	14
En politik som säkrar att alla människor oavsett bakgrund blir delaktiga i samhällsgemenskapen	17
En trygg stad att åldras i	19
En stad som ger trygghet och stöd åt de mest utsatta i samhället	21
En modern och tät stad är en miljövänlig stad	22
En modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	23
En öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald	24
Det ska vara enkelt att vara stockholmare	25
Ett Stockholm med trygga och välskötta stadsmiljöer i hela staden	25
En attraktiv arbetsgivare som lockar kompetenta medarbetare	26
Stockholm kan mer	27
STADENS INRIKTNINGSMÅL	29
SAMHÄLLSEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	31

STOCKHOLM BEHÖVER EN POLITIK FÖR LÅNGSIKTIGT EKONOMISKT ANSVARSTAGANDE	33
Moderaternas politik förenar investeringar med låg skatt och stark ekonomi	33
Majoriteten brister i kostnadskontroll och målstyrning	33
Ökad skuldsättning med en miljard kronor i månaden till 2018	34
Stockholm kan mer	36
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	38
REVISORSKOLLEGIET	45
VALNÄMNDEN	46
STADSDELSNÄMNDERNA	47
Förskoleverksamhet	47
Verksamhet för barn, kultur och fritid	52
Äldreomsorg	54
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	59
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	59
Stadsmiljöverksamhet	65
Ekonomiskt bistånd	67
Arbetsmarknadsåtgärder	67
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	70
AVFALLSNÄMNDEN	76
EXPLOATERINGSNÄMNDEN	77
FASTIGHETSNÄMNDEN	86
IDROTTSNÄMNDEN	90
KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN	96

KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET	101
KYRKOGÅRDSNÄMNDEN	102
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	103
SERVICENÄMNDEN	107
SOCIALNÄMNDEN	109
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	119
TRAFIKNÄMNDEN	131
UTBILDNINGSNÄMNDEN	139
ÄLDRENÄMNDEN	156
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	161
CENTRAL MEDELSRESERV	163
FINANSFÖRVALTNING	165
KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	167
BOSTADSBOLAGEN	170
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB	175
BOSTADSFÖRMEDLINGEN I STOCKHOLM AB	177
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB)	178
STOCKHOLM VATTEN AB	181
STOCKHOLMS HAMN AB	183
AB STOKAB	185
STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	186
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	188

(M):4

STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	190
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB (SBR)	192
S:T ERIK FÖRSÄKRINGS AB	196
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	197
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	198
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB: MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB	199
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB: AB FORTUM VÄRME HOLDING SAMÄGT MED STOCKHOLMS STAD	200
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND: STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	201

Stockholm kan mer. Möjligheternas stad med livschanser för alla.

Moderaterna förelägger kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2016.

Vår politik för fler jobb med låg skatt, trygg välfärd och en fungerande vardag har prövats i flera val och har vunnit stockholmarnas förtroende. Det bekräftas av att Moderaterna fortsatt är kommunfullmäktiges största parti. Samtidigt har vi tagit vara på vårt första år i opposition genom att utveckla vår politik i de delar där den inte svarade upp mot stockholmarnas förväntningar. En omfattande politikutveckling på samtliga områden återspeglas nu i denna budget som utgår ifrån de samhällsproblem som är mest angelägna för Stockholm att lösa.

En politik som utgår från stockholmarna och möjliggör livschanser

Moderaternas vision för Stockholm är en öppen, hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad där människor arbetar, där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare och en stad dit tusentals studenter söker sig till regionens universitet och högskolor. Stockholm är en stad där människor vill bo och trivas, där människor vill skaffa barn och där människor vill bli gamla. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas. I Stockholm ska alla känna sig trygga. Moderaternas utgångspunkt är den enskilda stockholmaren.

Moderaterna tror på människors förmåga, mer än på politikens, men är medvetna om politikens betydelse för att möjliggöra en god samhällsutveckling. Politiken får inte resa hinder för människors livsval utan behöver skapa förutsättningar för människor att söka de lösningar som passar dem bäst. Vi vill bevara, stärka och fortsätta att utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva, oavsett om det gäller val av barnomsorg, skola och pedagogisk inriktning, vård- och omsorgsboende eller andra välfärdstjänster.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut, däremot kan politiken hämma och inskränka möjligheterna för människor att skapa sina livschanser. Därför ska politiken riva hinder och alltid sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden och tillvarata det civila samhällets dynamik och kreativitet. Det omgivande samhället är större än staden och staden måste samverka med övriga goda krafter i samhället för att säkra en positiv utveckling för Stockholm i framtiden.

Staden är till för stockholmarna och de enskilda stockholmarna ska stå i centrum för allt arbete i staden. Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Myndighetsutövningen ska vara rättssäker och präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering. Det är stockholmarnas behov av arbete, utbildning, omsorg, bostäder, arbetsplatser och transporter som ska vägleda det växande Stockholm.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Staden ska tillhandahålla välfärdstjänster och service på ett sätt som underlättar för stockholmarna i vardagen. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Såväl alla invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning.

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla en hög kvalitet, oavsett utförare. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten. Stockholmarna ska alltid kunna känna sig trygga med att den service de väljer håller god kvalitet. Moderaterna vill att verktygen för kvalitetsuppföljning utvecklas för att än bättre säkerställa att stockholmarna får bästa möjliga service för sina skattepengar. Det viktiga för Moderaterna är god kvalitet, inte vem som är utförare.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i – i dag och i framtiden när vi år 2020 når en miljon invånare.

En politik som förenar ekonomiskt ansvarstagande med prioritering av välfärden

Den rödgrönrosa majoriteten har på det år som gått sedan valet höjt skatten med omkring 1,3 miljarder kronor. Dessa skattehöjningar är både onödiga och skadliga. Onödiga, därför att det med en tydlig prioritering och god kostnadskontroll är möjligt att prioritera välfärden utan att öka stockholmarnas skatteböroda. Skadlig, därför att kommunalskatten slår mot alla inkomstgrupper och höjningen därför gör det mindre lönsamt att arbeta. Kombinerat med de massiva skattehöjningarna som den rödgröna regeringen genomför är det en politik som slår direkt mot jobb och tillväxt.

Moderaternas budget grundar sig därför på ett oförändrat skatteuttag jämfört med innevarande år. Vår bedömning är att inte är motiverat att höja skatten ytterligare. Samtidigt innebär den rödgrönrosa majoritetens misshushållning med stadens ekonomi att förutsättningarna för att sänka skatten redan 2016 är ogynnsamma. Vår långsiktiga inriktning är alltså att Stockholm behöver ett lägre skatteuttag för att göra det mer lönsamt att arbeta och billigare att anställa. Men det förutsätter en god ekonomisk hushållning – med andra ord ett maktskifte.

Moderaternas budget kombinerar ett oförändrat skatteuttag och budgetbalans med prioritering av välfärdens verksamheter. Vår budget visar att det är fullt möjligt att krona för krona stärka välfärden i samma utsträckning som majori-

teten och dessutom genomföra betydande riktade satsningar utan att höja skatten.

En politik som ger svar på Stockholms framtidsutmaningar

Stockholm är en fantastisk stad som har haft en god utveckling de senaste åren. Maktskiftet 2014 innebär dock att Stockholm har slagit in på en felaktig kurs. Framförallt saknas trovärdiga och genomförbara svar på Stockholms framtidsutmaningar.

En växande storstad som Stockholm står inför utmaningar på åtskilliga områden, från infrastruktur till företagsklimat och välfärd. Tre områden har dock en särställning: bostadsbyggandet, skolan och integrationen. Om staden står utan verksamma svar på dessa områden är det ödesdigert för Stockholms utveckling. Men om vi förmår att formulera hållbara svar för att möta dessa utmaningar finns en enorm potential i att Stockholm utvecklas till en ledande storstad i världen.

Stockholm är Europas snabbast växande huvudstad. Det ställer höga krav på ett omfattande bostadsbyggande, som framgångsrikt förenar kvantitet i bostadsmålen med kvalitet i byggandet. Effektiviteten i planprocessen behöver öka, planberedskapen måste stärkas väsentligt och strategier behöver tillämpas för att bygga attraktiva stadsmiljöer i hela Stockholm. Fler unga behöver den första bostaden för att kunna ta det första jobbet.

Stockholm är en kunskapsstad med ett starkt kunskaps- och forskningsorienterat näringsliv med hög innovationsförmåga och ett omfattande kompetensförsörjningsbehov. Det ställer krav på Stockholms skolor att ge alla barn goda förutsättningar att tillägna sig kunskaper för att stå starka i yrkeslivet.

Stockholm är en välkomnande stad för människor från andra länder och kulturer. I en tid när världen ser de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget är behovet stort av ett snabbt och rättssäkert mottagande som effektivt ger nyanlända inträde i den svenska samhällsgemenskapen i form av svenska kunskaper, skolgång och arbete.

Moderaternas bärande idé är att utveckla politiken, inte för politikens egen skull, utan för att ge svar på de verkliga samhällsproblem som staden står inför och som är kännbara för stockholmarna i vardagen. Vår budget utgör ett alternativ till den rödgrönrosa majoritetens på samtliga verksamhetsområden, men kännetecknas framförallt av ett tydligt fokus på Stockholms tre största samhällsutmaningar: bostäderna, skolan och integrationen.

En politik för en modern och hållbart växande storstad med dynamik, innovation och tillväxt

Aldrig i modern tid har stockholmarna varit så många och staden vuxit så snabbt som nu. Stockholm växer med en SL-buss varje dag och redan 2020 beräknas mer än en miljon människor bo i Stockholms stad. Det är oerhört positivt att så många vill bo och verka i Stockholm och det är fantastiskt att Stockholm erbjuder en livsmiljö och livsvillkor som gör att allt fler vill leva här. Men det ställer också höga krav på en framsynt bostadspolitik som möjlig-

gör för alla inflyttade att få en bostad och i synnerhet för unga och studenter att få den första bostaden.

Första bostaden sänker trösklarna till bostadsmarknaden

Att bygga nya hem för dagens och framtidens stockholmare är en helt avgörande förutsättning för att vi ska klara tillväxten. Att ha ett hem och ett jobb är grunden för att människor ska kunna förverkliga sina drömmar och idéer. En bostad för alla innebär att vi behöver både hyresrätter och bostadsrätter. Inte minst för en ökad rörlighet och för att säkerställa bostäder åt människor som nyligen anlänt till Stockholm för arbete eller studier är det viktigt med ett bra utbud av hyresrätter. Vårt mål är därför att bygga hälften hyresrätter.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Vi har fattat beslut om över 8 000 nya studentbostäder under de båda föregående mandatperioderna. Arbetet med studentbostäder för att utveckla Stockholm som studentstad måste vi göra tillsammans med övriga kommuner i Stockholmsregionen. Till Studentbostadsmässan 2017 har ett antal kommuner förbundit sig att tillsammans leverera studentbostäder, 4 000 av dessa är Stockholms del. Detta är ett mål som kommer att uppfyllas med råge. Vi höjer målsättningen till 4 500 färdiga studentbostäder under denna mandatperiod. Men mer krävs, inte bara för studenter utan för unga och personer med begränsade ekonomiska medel som behöver komma in på bostadsmarknaden. Därför föreslår Moderaterna att ett koncept för den första bostaden lanseras.

Många ungdomar som försöker komma in på arbetsmarknaden vittnar om att nya bostäder som byggs är för dyra. De höga hyrorna beror bland annat på att inredningsstandarden är för hög och på krav i regelverket. I den moderna staden är det inte rimligt med krav för storleken på städskap eller full tillgänglighet i alla lägenheter. Fler avsteg från plan- och bygglagen och Boverkets byggregler måste tillåtas.

Stockholms stad har flest singelhushåll i världen i relation till den totala befolkningen. Andelen unga vuxna med eget boende minskade från 62 procent 1997 till 51 procent 2013. Över 25 000 unga vuxna som är sambos eller gifta och har barn bor hemma hos sina föräldrar och den största andelen inflyttade från andra län är ungdomar under 30 år. För att få en etta måste man i snitt stå sex till åtta år i bostadskön.

Moderaterna vill underlätta för unga att få sin första bostad genom ett nytt koncept med billigare ettor för unga. Syftet ska vara att finna åtgärder för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden för de som idag står utanför. Det kan vara vanliga lägenheter likaväl som standardiserade moduler i flerbostadshus, kombolägenheter eller kollektivboende. Konceptet ska vända sig till unga under 30 år som söker sin första bostad och ge möjlighet till betydande avsteg från dagens detaljerade regler. Ett antal lösningar, nationellt och kommunalt, skulle ge direkt genomslag på hyran genom att underlätta för ett mer kostnads-effektivt byggande. Även möjligheterna att prioritera detaljplaner där smålägenheter ingår ska ses över.

Höjda ambitioner för bostadsbyggandet krävs för att klara inflyttningen Stockholms befolkning väntas enligt de senaste prognoserna öka med elva procent till 2020. Det innebär en ökning i absoluta tal med 100 499 personer, från dagens 911 989 till 1 012 488 människor år 2020. Räknat på att det i snitt bor 2,14 personer i varje bostad så behöver det byggas 46 962 bostäder till 2020. I Moderaternas budgetförslag är målsättningen för antal påbörjade bostäder till 2020 50 000 stycken, vilket är 25 procent högre än majoritetens målsättning. Vi förenar detta med förslag på hur planprocessen kan effektiviseras och planberedskapen höjas i samverkan med byggbranschen för att säkerställa att målen nås.

Bostäderna ska byggas i attraktiva och kollektivtrafikhöga områden där det är enkelt att gå, cykla och åka kollektivt. Genom att bygga i goda kollektivtrafiklägen får stadens invånare smidigare resor och miljön blir bättre. Den växande staden förutsätter att vi bygger nya parker och vårdar de befintliga och uppmuntrar boende att engagera sig i sin närmiljö. Nya stadsdelar och bostäder ska präglas av varierande och nydanande arkitektur och ha hög miljö- och energiprestanda. Planeringen av nya bostäder måste även inkludera fler förskolor, skolor, idrottsytor, säkrad plats för fritid och rekreation samt olika former av specialbostäder.

Stockholm ska vara attraktivt i alla dess delar. Alla stockholmare ska kunna känna stolthet över sin stad, oavsett var man bor. Stockholmarens delaktighet i stadens utveckling är viktig. Det ska vara enkelt att framföra synpunkter och idéer kring stadens utveckling. Ytterstaden ska utvecklas genom förbättrad trygghet, goda utbildningsmöjligheter, tillgång till fler jobb, bättre infrastruktur och stadsmiljö. Den fortsatta utvecklingen av ytterstaden är väsentlig för Stockholms framtid och ställer krav på en tydligare sammanvävning av staden, där nya kopplingar skapas och befintliga samband stärks.

Stockholms attraktionskraft kommer att i framtiden möjliggöra bostadsbyggande på platser som idag inte är ekonomiskt genomförbara. Tunnelbaneöverenskommelsen med nya sträckningar och stationslägen möjliggör såväl ökade målsättningar för bostadsbyggandet som ökad kapacitet i kollektivtrafiken.

Smidiga och hållbara transporter som underlättar stockholmarnas vardag

Det ska vara lätt att komma fram i Stockholm. En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken är nödvändig när staden och regionen växer snabbt. Att snabbt kunna förflytta sig inom landet eller inom staden är avgörande för att stockholmarnas vardag ska fungera. Behoven av ny infrastruktur i Stockholmsområdet är stora, därför har Moderaterna arbetat hårt för att kunna fatta tuffa men helt nödvändiga investeringsbeslut.

Moderaterna vill att Förbifart Stockholm – och så snart som praktiskt möjligt en Östlig förbindelse – byggs för att leda bort bilar från dagens hårt trafikerade gator och därmed skapa både bättre framkomlighet, förbättrad luftkvalitet och minskat buller. Framkomligheten i staden ska öka genom satsningar på förbättrade gångstråk, utbyggt cykelnät, tunnelbana och moderna tvärförbindelser. Stockholmarena ska enkelt och tryggt kunna ta sig från hemmet till arbetsplat-

sen, lämna barnen på förskolan, träffa vännerna på kvällen, åka ut på landet till helgen och handla mat efter jobbet.

Som ett led i att förstärka utbyggnaden av kollektivtrafik ytterligare så vill Moderaterna utreda förutsättningarna för hur investeringar i ny kollektivtrafik lättare kan finansieras genom exploateringsintäkter.

Den historiska Stockholmsöverenskommelsen mellan Alliansen i regeringen, landstinget och Stockholms stad innebär att tunnelbanan byggs ut med nio nya stationer kommande år: Barkarby station, Barkarbystaden, Arenastaden, Hagastaden, Sofia, Hammarby kanal, Sickla, Saltsjö-Järla och Nacka Forum. Vi vill fullfölja överenskommelsen och dessutom bygga ut tunnelbanan till Solna, Nacka, Barkarby samt därefter till Älvsjö samt mellan Fridhemsplan och Liljeholmen. Stockholms förhandlingar med staten inom ramen för Sverigeförhandlingen är avgörande för att säkra en fortsatt infrastrukturutbyggnad i regionen. Moderaterna är kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm ensidigt förordar en tunnelbaneförbindelse västerut via Bromma flygplats på ett sätt som saknar realism och politisk förankring. I Sverigeförhandlingen är en fortsatt utbyggnad av tunnelbanan enligt de sträckningar som är samhällsekonomiskt lönsamma prioriterade, tillsammans med en snar byggstart för Östlig förbindelse.

Stockholmarna uppskattar att Stockholm är en cykelstad. Även om mycket har gjorts så krävs mer investeringar för att nå målen. Stockholm behöver fler och tryggare cykelvägar och fler lättplacerade cykelställ, inte minst vid omstigningspunkter i kollektivtrafiken.

Stockholmsregionens framtidsutsikter är beroende av att infrastrukturen förbättras och att beslutade projekt genomförs. Genom att kräva en avveckling av Bromma flygplats äventyrar den rödgrönrosa majoriteten Stockholms utveckling på ett sätt som allvarligt hotar tillväxt och jobb. Den politiska osäkerheten hotar investeringar som kan skapa nya jobb i Stockholm och medför oförsvarliga kostnader för skattebetalarna. När Stockholm behöver fler och bättre kommunikationer står Moderaterna upp för flygförbindelserna på Bromma. I en nära framtid vill vi även att förstudien av Östlig förbindelse resulterar i att ringleden runt Stockholm äntligen byggs klart.

Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat

Stockholm är en av de mest innovativa städerna i världen. Här finns världsledande företag och forskning inom bland annat informationsteknik, hälsovetenskaper och miljöteknik. Det gör att många söker sig till Stockholm för att jobba, forska och leva – både från övriga delar av Sverige och från hela världen.

Stockholm står sig fortsatt väl i internationella jämförelser och är en dynamisk stad med ett starkt näringsliv och en växande arbetsmarknad. Här finns en gynnsam jordmån för start-ups och ett företagsklimat som attraherar de globala huvudkontoren. Utmaningen är att även i framtiden klara den allt hårdare internationella konkurrensen om arbetskraft och investeringar. Stockholm kan och ska erbjuda unika livskvaliteter som få andra städer kan matcha: ett stort utbud

och utmärkt kvalitet i offentligt finansierade tjänster, trygghet, en ren och vacker miljö och ett spännande kulturliv.

Attraktiviteten förpliktigar och kan inte tas för given. Därför är det illavarslande att Stockholm rasar i företagsklimat, särskilt vad avser politikens inställning till företag och företagande. Stockholm måste ha en ledning som har förmåga att inse företagandets avgörande betydelse för människors möjlighet att finna ett arbete och framgångsrikt integreras i Sverige och samtidigt är kapabel att säkerställa byggandet av nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur. Samtidigt måste vi ta ansvar för att värna livsmiljön som finns i parker, grönområden och i närheten av vattnet. All den service som invånare i alla åldrar behöver ska vara tillgänglig och hålla hög kvalitet så att Stockholm är en attraktiv stad att söka sig till och arbeta i. Det ställer också krav på en sammanhållen politik som prioriterar levande, attraktiva och urbana stadsrum runt om i Stockholm.

Stockholm ska vara en konkurrenskraftig stad som attraherar och behåller talanger från hela världen. Stockholm ska erbjuda fler internationella förskolor och skolor för alla de talanger som söker sig till staden. Fler utländska studenter ska efter examen vilja stanna kvar i Stockholm. Genom att snabbt stötta unga in på arbetsmarknaden skapas förutsättningar för minskat utanförskap, större delaktighet och mer resurser till det som är vårt gemensamma.

Stockholms näringsliv ska ha hög internationell konkurrenskraft. Stockholm byggs starkt genom fler i arbete. Endast en varaktigt hög sysselsättning kan trygga en stabil finansiering av välfärden. När fler arbetar kan vi fortsätta lägga grund för och värna vårt gemensamma. När fler jobbar tryggas sammanhållningen. Alla stockholmare ska vara, eller ges verktyg för att bli, självförsörjande. Detta är nyckeln till fortsatt låg skatt samtidigt som vi kan stärka kvaliteten i förskolan, skolan och omsorgen samt finansiera byggandet av framtidens Stockholm.

Vårt mål är full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Två av fem nya jobb i Sverige ska även fortsatt tillkomma i Stockholm. Genom nya jobb i Stockholm kan Stockholm fortsätta vara attraktivt och konkurrenskraftigt. Bara så kan staden fortsätta vara dragloket för Sveriges utveckling.

Tillväxten kommer fortsatt att drivas av företag och entreprenörers innovationskraft. Stockholm ska vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i, med en dynamisk arbetsmarknad där framtidens jobb kan växa fram. Stadens roll är att underlätta för företagande och skapa förutsättningar för att stad, akademi och näringsliv möts. Det kräver högtstående akademier och forskningsmöjligheter. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Därför vill Moderaterna att staden verkar för att få till stånd en etablering av något av världens ledande universitet i Stockholm för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen.

Stockholms företagsklimat ska vara bäst i Sverige. Alla stadens instanser ska vara välkomnande till företagande och kontakterna med staden ska vara smidiga med en väg in för såväl nya som befintliga företag. Stockholms ställning har varit stark, men den politiska kursändringen har gjort att staden nu rasar i företagsklimat. Det krävs ett helt annat politiskt ledarskap, med förståelse för företagandets förutsättningar och villkor, som kan göra kraftansträngningar för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa.

Fler vägar till det första jobbet

Genom jobb får stockholmarna försörjning, men också samhörighet och trygghet, vänner och möjlighet till utveckling och välstånd. En skola med fokus på kunskap ger Stockholms unga goda förutsättningar för fortsatta studier och jobb. Med målsättningen att alla stockholmare ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar ska Jobbtorgen fortsätta att utvecklas för dem som behöver stöd på vägen till egen försörjning.

Alliansregeringens nationella reformer, som innebar sänkt arbetsgivaravgift för unga och sänkt restaurangmoms, var viktiga för att ge fler unga en fot in på arbetsmarknaden i Stockholm. Samtidigt erbjöd staden rekordmånga unga sommarjobb inom stadens olika verksamheter. Dessa jobb ska främst erbjudas unga från ekonomiskt resurssvaga familjer eller unga som saknar egna kontakter. Vi ska fortsätta följa upp unga som hamnat utanför och erbjuder praktikplatser och individuell karriärrådgivning för att korta vägen till jobb. Den rödgröna regeringen har rivit upp dessa reformer, vilket riskerar att slå ut tusentals ungdomar. Vi vill istället gå vidare med lärlingsutbildningar, yrkesutbildningar inom bristyrken, lärlingsanställningar i staden och yrkesintroduktionsavtal för unga med lägre lön och utbildning på jobbet. Fler unga med utvecklingsstörning ska erbjudas fler vägar in till första jobbet genom fler kontakter med arbetsgivare och möjligheter att anställas som serviceassistenter.

Vi vill också att staden samarbetar med näringslivet för fler sommarjobb i privat sektor, för att stimulera fram fler jobb som kan hjälpa unga att få in en fot på arbetsmarknaden. Stockholms unga ska också ges möjlighet till sommarföretagande som sommarjobb.

Styrkan i Stockholms arbetsmarknad är bredden och mångfalden: små, medelstora och stora företag, forskare, entreprenörer, kreatörer och ingenjörer. Det ska vara enkelt att byta mellan olika arbeten och mellan arbete, utbildning och företagande. Stockholm behöver fler arbetsplatser. Nya jobb och företag behöver växa fram i hela staden. Att skapa fler arbetsplatser i Söderort ska vara särskilt prioriterat.

Stockholm ska vara en stad där trösklarna är låga för nya idéer som föder morgondagens jobb. Den kanske viktigaste styrkan i vår internationella konkurrenskraft är befolkningens höga utbildningsnivå och intresse för att pröva nya lösningar inom olika områden.

Jobben ska också komma fler till del. Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen och respekt för människors egna önskemål och behov. Fler behöver rus-

tas för det första jobbet, det ska alltid löna sig att ta ett jobb. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra detta utifrån sin egen förmåga. Jobbtorg Stockholm ska fortsätta stötta stockholmare från utanförskapet till egen försörjning genom individuell coaching och matchning.

Stockholms stad ska arbeta aktivt för att skapa en alltmer inkluderande arbetsmarknad och anställa fler personer med funktionsnedsättning. Jobbtorg Stockholms uppdrag ska också breddas till att arbeta också med de som bedöms ha 20 procents arbetsförmåga eller mer. De personer med utländsk bakgrund som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden ska ges individuella verktyg med språket och validering i fokus.

Moderaterna vill:

- Bygga 140 000 nya bostäder till 2030.
- Påbörja 50 000 nya bostäder till 2020, varav hälften hyresrätter.
- Underlätta vägen in till den första bostaden.
- Att 4 500 studentbostäder ska stå klara fram till 2018.
- Ta ett tydligt helhetsgrepp i stadsplaneringen genom fortsatt arbete med områdesplaner och flexibla detaljplaner.
- Genomföra markanvisningstävlingar där marken tilldelas den aktör som kan bygga med lägsta hyran.
- Utredda möjligheten för staden att ta ut halv tomträttsavgäld för marken där en aktör vill bygga ettor under 30 kvadratmeter.
- Tillåta högre grad av standardisering och fler avsteg från byggreglerna.
- Hemställa hos regeringen om att ta ett samlat grepp om bostadspolitiken i syfte att i ett sammanhang hantera frågor om byggande, fastighets- och reavinstbeskattning, ränteavdrag och bruksvärdessystemet. Ambitionen ska vara att öka rörligheten på bostadsmarknaden och underlätta bytet mellan större och mindre bostäder med utgångspunkt i enskilda människors aktuella behov.
- Hemställa hos regeringen om att utreda möjligheterna till ändringar i plan- och bygglagen på så vis att en administrativ avgift kan tas ut för varje enskild överklagan av detaljplaner, bygglov och rivningslov.
- Bygga ut tunnelbanan till Solna, Nacka, Barkarby samt därefter till Älvsjö samt mellan Fridhemsplan och Liljeholmen.
- Att cykelmiljarden följs av ännu en cykelmiljard.
- Hemställa hos regeringen om att ringleden runt Stockholms innerstad snarast byggs klart genom Östlig förbindelse.
- Hemställa hos regeringen om att gällande avtal för Bromma flygplats fullföljs till 2038.
- Ha målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat.
- Uppnå full sysselsättning: alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till.
- Förbereda och rusta fler för det första jobbet.
- Ha målet att Stockholm ska ha landets lägsta ungdomsarbetslöshet.
- Bredda jobbtorg Stockholms uppdrag att arbeta också med de som bedöms ha 20 procents arbetsförmåga eller mer.
- Skapa fler arbetsplatser i Söderort.

- Inrätta två nya Jobbtorg som fokuserar på validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet i syfte att sänka trösklarna till arbetsmarknaden. Satsningar på feriearbete ska ytterligare fokuseras till ungdomar från ekonomiskt resurssvaga familjer.
- Utöka satsning på yrkesintroduktionsanställningar och lärlingsanställningar inom staden.
- Erbjud unga sommarjobb i form av sommarföretagande.
- Hemställa hos regeringen om att återställa den reducerade arbetsgivaravgiften för unga.

En politik för att Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden

Kunskap och bildning ger människor makt att själva forma sina liv. Skolan ska därför utgå från individen och där undervisningen utmanar såväl särbegåvade elever som de elever som behöver extra stöd för att tillgodogöra sig utbildningen. En skola som ger Stockholms elever en utbildning som håller hög internationell nivå är avgörande för Stockholms framtida utveckling. Valfriheten och det fria skolvalet är centrala för att Stockholm även fortsättningsvis ska tillhandahålla en hög kvalitet i skolan.

Stockholms skolor måste ge varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringsliv, universitet, högskolor, föreningsliv, kulturliv och andra samhällsaktörer måste stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier är en naturlig del av stadens utbildningsutbud. Alla skolor ska erbjuda eleverna i gymnasiet utbildning i företagsamhet inom ramen för ung företagsamhet. Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap inom grund- och gymnasieskolan ska fortsätta och kompletteras med att erbjuda undervisning i programmering. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier. Stockholm behöver fler internationella förskolor och skolor.

Alla skolor ska vara bra skolor

Alla stadens skolor ska vara bra skolor, där alla elever får det stöd som de behöver för att klara kunskapskraven och nå sin fulla potential. Fokus ska ligga på elevernas kunskaper och förbättrade studieresultat och goda exempel på framgångsrikt arbete i stadens skolor ska tas tillvara och spridas. Varje rektor och lärare ska tillförsäkras de förutsättningar som de behöver för att utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Därför vill vi återge makten över undervisningen och dess innehåll till professionen och till rektorerna som ska ges bättre möjligheter att vara pedagogiska ledare för skolans verksamheter.

Skickliga och engagerade lärare är nyckeln till en bra skola och därför vill vi fortsätta satsningen på Stockholms lärare. Genom förstelärartjänster, höjda löner, individuella kompetensutvecklingsplaner och minskad administration vill vi stärka läraryrket ytterligare. Vi vill fortsätta satsningen på läxhjälp och sommarskola, med fokus på mer kunskap i skolan. Och ledarskapet i skolan ska utvecklas och förbättras ytterligare, genom att mer tid frigörs för rektorernas pedagogiska ledarskap.

En tillgänglig elevhälsa är viktig för att tidigt nå och hjälpa barn och unga som behöver stöd. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras bättre i skolans alla verksamheter samt skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har. Det ska vara enkelt att boka och komma i kontakt med kurator, skolsköterska eller psykolog, antingen inom ramen för skolhälsovården eller från andra aktörer.

De skolor som har särskilt stora utmaningar och låg måluppfyllelse står i fokus för våra satsningar. Vi kan inte acceptera att vissa skolor tillåts prestera allt för dåliga resultat under en längre period. Vi vill därför att Stockholms stad hemställer hos regeringen att skolor som återkommande presterar dåligt ska fråntas huvudmannskapet till förmån för någon annan. Detta ska även gälla för kommunala skolor. Vi vill även fortsätta att rikta våra förstelärare till dessa skolor, samtidigt som vi vill öka möjligheterna för skolorna att genom attraktiva arbetsvillkor locka till sig fler skickliga lärare. Stockholms stad bör verka för att implementera föreslårarsatsningen fullt ut, även om regeringen inte tillskjuter medel för detta.

Alla elever ska få det stöd som de behöver för att nå sin potential
Alla barn behöver bli sedda i skolan och ges rätt stöd i tid. För att underlätta för samtliga skolor att ge alla elever det stöd som de behöver och har rätt till vill Moderaterna införa tester för att upptäcka läs- och skrivsvårigheter innan barnen börjar skolan för att likt Finland kunna sätta in rätt stöd i tid. Vi vill även utreda inrättande av en central fond ur vilken samtliga skolor kan söka medel för elever med behov av särskilt stöd. Syftet är alla elever ska få det stöd de har rätt till utan att en enskild skola belastas ekonomiskt. Vi vill också genomföra en satsning på specialpedagoger i syfte att dels säkra alla elevers behov av särskilt stöd, dels stärka kompetensen bland skolans ordinarie personal i frågor som rör specialpedagogik och elevers särskilda behov.

Nyanlända elever ska snabbt ges skolgång och individuellt stöd
Ett stort inflöde av nyanlända elever är en utmaning för Stockholms skolor att hantera. Vi vill stärka nyanländas möjligheter att integreras i den svenska skolan och i det svenska språket genom att ge dem möjligheten att gå i skola i stadsdelar med färre nyanlända elever. Som ett led i detta vill vi att ansvaret för nyanlända fråntas skolpliktsskolan och samordnas centralt, detta är en stadsövergripande och inte en lokal fråga. Vidare är det relevant att nyanlända elevers skolresultat särredovisas under de första åren i den svenska skolan för att kunna ge dessa elever bättre och individuellt anpassat stöd samt för att identifiera de skolor som har de riktigt stora utmaningarna beträffande resultaten.

Skolan ska samverka med näringslivet och akademierna
Stockholms utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier, samtidigt som det skapar många vägar in i arbetslivet. Genom en nära samverkan mellan näringsliv, grund- och gymnasieskolor, universitet och högskolor skapas naturliga bryggor i allt från trainee- och praktikplatser till mentorskap och lärlingsutbildningar. Vi ser gärna att entreprenörer och forskare regelbundet träffar skolelever för att berätta om sitt arbete.

Samarbetet med ledande universitet och högskolor samt med världsledande städer och företag inom strategiska framtidsbranscher som informationsteknik, hälsovetenskap och miljöteknik ska stärkas. Genom att samverka och nå samsyn åstadkommer näringslivet, staden och akademierna att vi når ännu längre i Stockholms utveckling och ökar regionens attraktivitet för både företag och människor. Moderaterna vill att Stockholmsregionens första teknikcollege ska etableras i staden.

Hög pedagogisk kvalitet i förskolan för en god start i livet för alla barn
Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Därför är det viktigt att tillsynen av förskolan fungerar och att verksamheten i förskolan håller högsta kvalitet. Om brister upptäcks ska åtgärder vidtas skyndsamt, oberoende av huvudmannaskap. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är utvecklande, rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter.

Moderaterna värnar en mångfald av förskolor med olika pedagogisk inriktning och generösa öppettider. Förskola på obekvämlig arbetstid ska omfattas av barnomsorgsgarantin. Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn det de behöver för att lära och utvecklas. Lika naturligt som valfriheten att välja förskola eller skola, ska det vara att alla skolor, offentliga såväl som fristående, ska leva upp till högt ställda kvalitetskrav. En lugn och trygg skola lägger grunden för nyfikenhet och kunskap.

Det är helt avgörande att så tidigt som möjligt identifiera barn med särskilda behov för att säkra att de ges rätt stöd i tid. För att underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan vill Moderaterna införa tester för att upptäcka barn med läs- och skrivsvårigheter. På så vis kan redan i tidig ålder eventuella svårigheter upptäckas och därmed underlättas för skolan att tidigt sätta in rätt insatser för att ge adekvat stöd till de elever som har behov av detta.

Fritids spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling. För att pedagogiken ska kunna ta ännu större plats vill vi stärka integrationen mellan fritidsverksamhet och skolans undervisning. Vi vill att Stockholms stad under året undersöker möjligheterna att tillsammans med föreningslivet införa profilfritids runt om i staden.

Moderaterna vill:

- Säkra alla elevers fortsatta rätt att själv fritt få välja skola.
- Fortsätta stärka läraryrket genom satsningar på attraktiva anställningsvillkor, bättre arbetsmiljö, individuell kompetensutveckling och minskad administrativ börda.
- Följa upp, och vid behov utveckla, läxhjälpen för att garantera att den kommer alla elever till del.
- Fortsätta och utveckla satsningen på de skolor som har låg måluppfyllelse.
- Fortsätta ökningen av förstelärare i grundskolan och även etablera förstelärare i förskolan.
- Utredda inrättandet av en central fond med medel för att säkra insatser för elever i behov av särskilt stöd.

- Satsa på specialpedagoger och speciallärare för att säkra alla elevers behov av särskilt stöd och stärka kompetensen kring specialpedagogik och elevers särskilda behov.
- Stärka nyanlända elevers skolgång och integration genom att inrätta förberedelseklasser i samtliga skolor.
- Säkra tillgång till elevhälsa på samtliga skolor.
- Likställa förskolechefer med rektorer i grund- och gymnasieskola.
- Förstärka språkutvecklande insatser i förskolan och inom öppna förskolor.
- Förstärka övergången från förskola till skola genom att kartlägga behov hos barn med behov av särskilt stöd.
- Stärka det pedagogiska inslaget i fritidsverksamheten och tillsammans med föreningslivet pröva att införa profilfritids.

En politik som säkrar att alla människor oavsett bakgrund blir delaktiga i samhällsgemenskapen

Världen, Sverige och Stockholm genomgår nu den största flyktingkrisen sedan andra världskriget. Stockholm ska ta ansvar för att hjälpa utsatta människor på flykt och bistå dem med ett värdigt och rättssäkert mottagande. Samtidigt som insatser i det akuta skedet är väsentligt så är det inte tillräckligt. Staden måste parallellt med insatser i det akuta mottagandet säkerställa effektiva insatser för svenskakunskaper, bostad, skolgång och introduktion på arbetsmarknaden. Dessa insatser behöver vidtas från dag ett. Endast med en framgångsrik integration som tillvaratar potentialen hos de människor som söker sig till Stockholm och ger dem förutsättningar att delta i den svenska samhällsgemenskapen är det möjligt att förena ett humant flyktingmottagande med en socialt hållbar stad.

Stockholm är en stad präglad av mångfald. Blandningen av människor från olika delar av världen är positiv och berikande och stärker Stockholm som internationell storstad. Samtidigt ser vi ett nytt utanförskap växa fram som drabbar i synnerhet unga och utrikesfödda hårt. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda vad gäller till exempel sysselsättning är visserligen mindre i Stockholm än i övriga Sverige. Det är positivt. Men mycket återstår ändå att göra för att säkerställa en framgångsrik etablering och integration av fler. Arbetslösheten bland utrikes födda är även i Stockholm för hög och för många fastnar i bidragsberoende. Det är inte bara en förlust för den enskilde utan en förlust för hela samhället att misslyckas med att ta tillvara människors potential. Studier pekar på ett direkt samband mellan ett gott svenskt företagsklimat och en lyckad integration. Därför är det illavarslande att Stockholms företagsklimat nu rasat på bara ett år.

Förstärkt integration och tydlig etableringskedja

Moderaterna vill därför att kvaliteten och effektiviteten i Stockholms integrationsarbete förstärks, särskilt för att möta de många människor som nu söker sin tillflykt undan krig och förtryck här. Vår förvisning är att kunskaper i svenska språket är avgörande för en framgångsrik integration. Utbildningen för nyanlända måste förbättras samtidigt som vi måste förenkla för att ta tillvara människors kompetenser och erfarenheter så att fler snabbt kan komma i arbete.

Vägen till egen försörjning är avgörande för integrationen. I Stockholm ska det finnas en individuellt anpassad och tydlig etableringskedja för nyanlända, som snabbt leder till egen försörjning. Under vår ledning tog staden initiativ till en fadderverksamhet för nyanlända. Ytterstadens stadsdelar ska stå i fokus för ökat företagande och fler arbetstillfällen.

Ökade insatser för mottagande av ensamkommande barn

Asylmottagandet är på rekordhöga nivåer på grund av krig och konflikter i omvärlden. För närvarande söker mellan 1 500 och 2 000 personer asyl i Sverige varje dag. Enligt Migrationsverkets senaste prognos väntas 30 000 ensamkommande barn anlända till Sverige under 2015. De flesta som kommer är från Afghanistan, Syrien och norra Irak. Många av dessa är ensamkommande barn. Ett knappt tusental ensamkommande barn har tillfälligt boende i Stockholms stad och denna siffra kan förväntas öka kommande månader. Kraftfulla och centralt samordnade stadsövergripande insatser behövs därför för att säkerställa ett tryggt och rättssäkert mottagande av dessa barn och för att erbjuda dem snabba vägar in i svenskundervisning och skolgång. Många barn är också traumatiserade av upplevelser i sina hemländer. Staden behöver tidigt och strukturerat samverka med landstinget för att erbjuda dessa barn psykologiskt stöd parallellt med övriga insatser.

I en tid när Stockholm tar emot ett allt större antal ensamkommande barn måste arbetet med ensamkommande barn och ungdomar prioriteras och insatserna förstärkas för att tillgodose dessa barns behov. Rutiner för att säkra ett effektivt mottagande, integration, trygghet, skolgång och boende för gruppen över hela staden behöver utvecklas av alla de instanser i staden som är berörda av frågan. Som ett viktigt steg för en effektiv integration ska ungdomarnas rätt till skola och en ordnad skolgång erbjudas inom två veckor. Som en del i arbetet med fler socialsekreterare ute i fält ska staden stärka det akuta mottagandet och i samverkan med polisen stärka arbetet med ensamkommande barn som vistas i riskabla miljöer samt de barn som försvinner.

Snabba vägar till skolgång i hela staden

För att stärka nyanlända elevers möjligheter att integreras i den svenska skolan och i det svenska språket samt ge dem möjligheten att gå i skola i stadsdelar med färre nyanlända elever så vill vi lyfta utbildningsansvaret från den enskilda skolpliktsskolan till utbildningsnämnden centralt. På så vis ges bättre möjligheter att sprida ut eleverna på fler skolor, förbättra stödet till den enskilde eleven samt skapa mer rimliga planeringsförutsättningar för skolorna. Det visar också på att staden har ett helhetsansvar för dessa elever och att alla skolor hjälps åt.

Svenskundervisning och samhällsinformation från första dagen

Staden ska arbeta med ett effektivt välkomnande till Sverige och Stockholm där tydlig information ges om möjligheter, skyldigheter och förutsättningar. Kunskaper i svenska språket och en fullgod samhällsorientering spelar en viktig roll för att på bästa sätt etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället. Svenska för invandrare, SFI, ska vara effektivt och erbjudas direkt med en hög grad av valfrihet för den enskilde och med en tydlig koppling till arbetsmarknaden. Individens behov av språkutbildning för att förverkliga sin

framtidsdröm ska vara utgångspunkten i stadens SFI-organisation. För att underlätta för i synnerhet kvinnor ska SFI erbjuda möjlighet att delta i undervisningen tillsammans med spädbarn och undervisning i svenska ska tillhandahållas kombinerat med öppen förskola.

Ett nytt Jobbtorg ska etableras för att arbeta fokuserat med utländska akademiker med uppdrag att underlätta processerna med validering av kunskap och utländska universitetsexamina. Ett andra nytt Jobbtorg ska arbeta med nyanlända yrkesarbetare för att validering av kunskap ska gå snabbare och på så sätt korta steget till den svenska arbetsmarknaden.

Moderaterna vill:

- Arbetet med ensamkommande barn ska prioriteras.
- Utveckla rutiner för att samordna och säkra ett effektivt mottagande, integration, svenskundervisning, skolgång och boende över hela staden.
- Stockholm ska redan från första dagen påbörja arbetet med att säkra barns och ungdomars rätt till skola och en ordnad skolgång ska erbjudas inom två veckor.
- Utveckla SFI och erbjuda svenskaundervisning direkt vid ankomst.
- Inrätta två nya Jobbtorg inriktade mot validering av utländska examina och yrkeskunskaper för att påskynda inträdet på arbetsmarknaden.

En trygg stad att åldras i

Stockholm ska vara en trygg och bra stad för alla stockholmare att leva och bo i. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället, där överenskommelsen med den idéburna sektorn ska vårdas och utvecklas. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stockholms äldre blir allt friskare och lever längre. Alla har rätt till en bra äldreomsorg och det är viktigt att omsorgen ges efter den äldres önskemål och behov. Äldre stockholmare ska ges goda förutsättningar för ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt. Biståndsbedömningen ska förenklas ytterligare. Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner i sitt arbete. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka sina insatser är därför steg i rätt riktning, men Moderaterna anser att vi kan och bör gå längre. Vi vill utreda en uppdelning av biståndsbedömningen i olika steg där ett första behovsbeslut tas, för att senare träffa särskilda äldrecoacher som hjälper till med individuella valmöjligheter. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver Stockholm också se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning.

Valfriheten inom äldreomsorgen ska vara god med en mångfald av utförare och möjlighet att välja innehåll i hemtjänsten. Moderaterna tar avstånd från de ideologiskt motiverade kommunaliseringar som den rödgrönrosa majoriteten genomför utan hänsyn till stockholmarnas valfrihet. Genom satsningar på valfrihet och kvalitet i äldreomsorg, hemtjänst och service, får äldre som vill bo kvar i sina lägenheter på ålderns höst större makt över sina liv. Oavsett om

verksamheten bedrivs av kommunen eller en fristående aktör ska kraven vara högt ställda och uppföljningen ska vara noggrann.

Äldre som vill bo kvar hemma ska kunna känna sig trygga i det valet. En väl fungerande hemtjänst är en förutsättning för att äldre ska kunna leva självständiga liv och stanna kvar i sina hem så länge de önskar. Hemtjänsten ska präglas av hög kvalitet, god arbetsmiljö för medarbetarna och valfrihet för den äldre. Det kräver långsiktiga spelregler för utförarna av hemtjänst i Stockholm, där vi med oro ser på den rödgrönrosa majoritetens tydliga ovilja mot fristående aktörer.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som stockholmarna kan välja mellan ska utvecklas. Samtidigt är det viktigt att säkra en så hög kvalitet som möjligt. För många äldre är inte minst kontinuitet i hemtjänstens bemanning viktigt för tryggheten. Moderaterna vill därför låta utreda en kontinuitetsbonus som premierar de utförare som levererar en hög kontinuitet av hemtjänstpersonal.

Demenssjukdom ställer särskilda krav på omvårdnadskompetens för att säkerställa en god kvalitet i omsorgen. Moderaterna vill prioritera arbetet med demenssjukdomar och höja kompetensen inom demensvård på samtliga demensboenden i staden.

Inslaget av läkarkompetens i äldreomsorgen behöver ökas för att stärka och utveckla kvaliteten. Moderaterna vill se en ökad samverkan mellan hemtjänsten och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Vi vill också verka för möjligheten att äldre direkt ska kunna vända sig till geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna för tillgång till geriatrisk specialistkompetens.

Moderaterna försvarar de äldres rätt att välja och slår vakt om mångfalden av utförare. Stockholms äldre ska ha rätt att välja bland en mångfald av boendeformer. Äldre par med olika vårdbehov ska kunna leva ihop hela livet och detta säkerställs genom parboendegarantin. För att ge Stockholms äldre en god vård och omsorg behövs engagerade och utbildade medarbetare som möter de äldre på deras villkor och ser varje individ som en unik person med rätt att få sina individuella behov tillgodosedda. Det ska också vara möjligt att separera städning från hemtjänstens insatser. Staden ska fortsätta med att höja kompetensen och stärka medarbetarna i deras yrkesroll.

Moderaterna vill:

- Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i med en omsorg som ges efter den äldres önskemål och behov från en mångfald av utförare.
- Bevara och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen och hemtjänsten.
- Att det ska vara möjligt att välja innehåll i hemtjänsten.
- Utreda möjlighet till kontinuitetsbonus inom hemtjänsten.
- Utreda möjlighet att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp.

- Hemställa hos regeringen om att utreda möjligheten för kommuner att anställa läkare inom äldreomsorgen.
- Permanenta Alliansens satsningar på äldrevårdar, omsorgsvårdar och för anställning av personer med funktionshinder.

En stad som ger trygghet och stöd åt de mest utsatta i samhället

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. I synnerhet ska barn och unga som far illa få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Vi vill arbeta för att frivilligkrafter och staden har gemensamma mål och program för att bekämpa hemlösheten. Ett nära samarbete mellan polis, skola och socialtjänst och fler socialsekreterare ute i fält ska ge unga stockholmare ett snabbt stöd. Uppsökande verksamhet ska riktas till grupper som behöver extra stöd. Genom kraftfulla insatser ska staden arbeta för att minska droganvändandet bland Stockholms unga. Stockholm ska också tillsammans med frivilligorganisationer arbeta mot våldsbejakande extremism och ta lärdom av andra länders arbete och erfarenhet.

Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska fortsätta med full kraft. Satsningen på föräldrastödsprogram för att ge alla barn en bra start i livet ska fortsätta, liksom arbetet med sociala insatsgrupper, som ska finnas i alla stadsdelar. Tidiga insatser mot ungdomar med riskbeteende leder till att färre ungdomar växer upp i och hamnar i utanförskap. Den satsning på ett utvecklat samarbete mellan skola och socialtjänst som vi har initierat ska fortgå.

Stockholms stads arbete med ensamkommande barn ska utvecklas och effektiviseras. Socialnämnden ska leda arbetet med att se över och arbeta fram rutiner för att säkra ett gott mottagande. Staden ska också verka för rekrytering av fler familjehem och boenden för att möta behovet för ensamkommande barn.

Insatserna för att minska hemlösheten är fortsatt prioriterade och hemlöshetsstrategin ska fortsätta vara en viktig utgångspunkt i stadens arbete. Fler långsiktiga boendialternativ ska övervägas liksom en fortsatt satsning på boendestöd.

Målgruppen fattiga EU-medborgare och tredjelandsmedborgare har ökat allt mer under det senaste året, vilket kräver ett tydligt agerande och en tydlig vision från staden i kombination med insatser från stadens socialtjänst för de som behöver stöd och hjälp, bland annat i form av uppsökande verksamhet, information samt insatser från ideella föreningar. Att Stockholms stad agerar lika över hela staden är avgörande. Utgångspunkten måste alltid vara att svensk lag gäller lika för alla. För att kunna koordinera arbetet och fortsätta utveckla stadens insatser och agerande är det viktigt att stadens projektledare för samordning av arbetet kring hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare fortsätter och att den tidigare tydliga dialogen som fanns med andra berörda aktörer och instanser prioriteras.

Moderaterna vill:

- Socialtjänsten ska fortsätta att utvecklas med särskilt fokus på förebyggande långsiktigt arbete för barn och unga.

- Stärka samverkan skola och socialtjänst för de som riskerar att inte klara skolan.
- Utveckla och utvidga arbetet med sociala insatsgrupper till alla stadsdelar och avhoppare som en tydlig målgrupp för socialtjänsten.
- Utveckla insatserna när det rör utsatta EU-medborgare.

En modern och tät stad är en miljövänlig stad

Stockholm är på väg att bli en miljonstad. Det ställer krav på oss att låta staden växa på ett miljövänligt sätt, där vi gör det enkelt för våra invånare att göra kloka och miljövänliga val. Stockholm ska även som miljonstad vara en stad där parker och grönområden erbjuder stockholmarna möjligheter till rekreation. Genom att vi bygger tätare kan staden fungera effektivare samtidigt som vi värnar om Stockholms träd och gröna oaser.

En snabbt växande stad med alla dess utmaningar kräver ett ledarskap som klarar att lägga grunden för det Stockholm våra barn och barnbarn ska växa upp och leva i. Moderaterna är beredda att ta ansvar för att utveckla staden med eftertanke, så att vi kan behålla den goda livskvalitet som är kännetecknande för Stockholm – en blå, grön och trygg stad, som förenar en tillgänglig, innovativ och urban miljö med närhet till vatten och natur.

En hållbar stadsutveckling och en uthållig ekonomisk tillväxt kan aldrig skapas enbart genom regleringar. Däremot ska staden vara pådrivande i utvecklingen genom sitt eget agerande och genom att samarbeta med andra aktörer. Genom att använda den bästa och mest kostnadseffektiva tekniken som finns tillgänglig kan vi nå våra mål. Svaret på våra utmaningar finns inte i gårdagens lösningar, utan i framtidens innovationer. Det handlar inte om att ändra på det vi gör, utan hur vi gör det. Stadens miljöarbete ska bedrivas i samarbete med invånare, näringsliv, akademi, organisationer och myndigheter. Moderaterna värnar om en giftfri miljö, frisk luft och rent vatten.

Frågor som rör miljö och klimat känner inga nations- eller kommungränser, vilket gör internationell samverkan kring frågorna centrala. Stockholm har bland annat signerat EU:s borgmästaröverenskommelse för effektivare energi-användning i Europas städer, samt samarbetar och leder delprojekt inom internationella organisationer som EUROCITIES och C40-Climate Leadership Group kring städernas långsiktiga miljöarbete.

Under den förra mandatperioden har vi kontinuerligt arbetat för att förbättra luftkvaliteten i staden. Arbetet med luftkvaliteten ska fortsatt prioriteras för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna även hålls långsiktigt. Alliansregeringen påbörjade efter stadens önskemål en utredning om lokal dubbdäcksavgift och hastighetssänkningar bör övervägas på utsatta gator i staden.

Cykeln är ett prioriterat medel för ökad framkomlighet och bättre luftkvalitet i det moderna Stockholm. Genom stadens cykelstrategi ska cykelplanens mest prioriterade åtgärder genomföras. Cykelleder som binder ihop stadens olika delar och cykelstråken mellan kommunerna i länet ska utgöra ryggraden i denna satsning.

Även bilen är för många nödvändig och kan, med rätt förutsättningar, ha en betydligt mindre miljöpåverkan. Moderaterna är positiva till att antalet elbilar ökar i Stockholm. Det innebär mindre buller och bättre luft. Alliansen har investerat i en kraftig utbyggnad av antalet laddstolpar och antagit en miljöbilsstrategi för att nå målet om en fossilbränslefri fordonsflotta 2030. Under mandatperioden vill vi att 2 000 nya laddstationer för elbilar, inklusive snabbladdstationer, anläggs över hela staden.

Ett rent och snyggt offentligt rum är viktigt för stadens attraktivitet och för tryggheten i den offentliga miljön. Stockholm ska vara en ren och snygg stad. Parkskötseln ska vara god och arbetet mot nedskräpning ska intensifieras med god tillgång på till exempel papperskorgar och bättre uppföljning och kontroll av 24-timmarsgarantin för tömning av papperskorgar och städning.

Stadens utmaningar stannar inte vid kommungränsen. Därför ska Stockholm samarbeta med övriga kommuner i länet för att bygga bostäder, cykelstråk, kollektivtrafik, spår och vägar som den växande huvudstadsregionen behöver. Ett viktigt led i detta arbete är den historiska överenskommelsen om utbyggnad av fyra tunnelbanelinjer som träffades under 2014. Genom överenskommelsen stärks länets framkomlighetsinfrastruktur samtidigt som den möjliggör byggandet av nya bostäder.

Stadens befintliga och kommande miljöprofilområden ska vara en testbädd för ny miljöteknik, en katalysator för innovativa miljöföretag och ett skyltfönster för Stockholm mot omvärlden.

Moderaterna vill:

- Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2050 och giftfri stad 2030.
- 2 000 nya laddstationer för elbilar ska byggas.
- Dubbdäcksavgift och sänkt hastighet på utvalda gator införs för bättre luft.
- Bättre uppföljning och kontroll av 24-timmarsgarantin mot nedskräpning.
- Miljöprofilområdena ska vara testbädd för ny miljöteknik.

En modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, öppen och modern kultur-, idrotts- och evenemangsstad. Biblioteken ska fortsätta att växa och vara tillgängliga när Stockholm växer. Vi vill fortsätta utveckla Stockholm som evenemangsstad och förverkliga visionen om ett nöjesdistrikt i Globenområdet.

Vi vill stärka det fria kulturlivets och idrottsföreningarnas frihet, ekonomiska självständighet och livskraft. Möjligheten för kulturskapare att leva på sina yrken ska förbättras och idrottsföreningarnas förutsättningar att bedriva näringsverksamhet i anknytning till evenemang och anläggningar ska öka.

Ett självständigt och oberoende kulturliv är en viktig del av ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Kulturen vårdar och utvecklar ett bildningsideal som är viktigt att upprätthålla, inte minst inom skolan. Kulturlivet är en garanti för

det fria ordet och ett livfullt offentligt samtal, och därför måste tillväxten i kultursektorn stärkas. Böcker och bibliotek är centrala delar i Moderaternas kulturpolitik. Särskilt viktigt är att nå ut till barn och ungdomar. Som ett led i att möjliggöra för fler unga stockholmare att ta del av kulturen vill vi införa en kulturpeng för samtliga stockholmare upp till 20 år. På så vis är det fritt för varje individ att ta del av kulturen utifrån egna intressen, önskemål och behov.

Stockholmarnas goda förutsättningar att kombinera ett aktivt storstadsliv med ett levande idrotts-, motions- och friluftsliv är en viktig källa till hälsa. Vi värnar breddidrott och möjlighet för alla barn och unga att utöva idrott givet sina egna förutsättningar. Genom ett brett utbud av idrottsaktiviteter i staden kan stockholmarna stimuleras att röra på sig och motionera mera. Idrott och motion är en viktig del i en förbättrad folkhälsa och en mer välmående befolkning.

Idrott är inte bara en källa till glädje för många utan skapar också förutsättningar för att fler ska kunna leva ett friskare liv längre upp i åldrarna. Det är särskilt angeläget att barn och ungdomar grundlägger goda vanor kring idrottande och motion så tidigt som möjligt i livet men det är även viktigt att staden erbjuder idrott och motion för de äldre stockholmarna. Forskningen stödjer de positiva effekterna som idrott för med sig när det rör skolprestationer såväl som den har förebyggande effekt mot demens. I det nya idrottspolitiska programmet som vi tog fram under förra mandatperioden prioriteras särskilt att få fler ungdomar, som aldrig tidigare idrottat, att motionera. Prioriteringarna inom idrott ska präglas av ett jämställdhets- och folkhälsoperspektiv, i samarbete med både Stockholms föreningsdrivande och kommersiella aktörer.

Stockholm blir en miljonstad redan år 2020. I utvecklingen av staden är det viktigt att även kultur och idrott finns med i planeringen i nya eller växande stadsdelar.

Moderaterna vill:

- Kultur och idrott i ska integreras i växande stadsdelar.
- Fler bibliotek och en förbättrad tillgänglighet ska öka stockholmarnas läsning.
- En kulturpeng för barn och unga upp till 20 år ska införas.
- Stockholm ska vara en ledande evenemangs- och besöksdestinationsstad.
- Tillgängligheten till idrott i Stockholms stad ska öka.

En öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald

Stockholm ska vara en modern och öppen stad. När människor blir accepterade för sin person, sin livsstil, religion och kultur, ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Arbete, tolerans, en väl fungerande skola och goda kunskaper i svenska är de viktigaste förutsättningarna för att bryta utanförskap.

Stockholm ska vara en trygg och tillåtande stad för alla, där kulturer, religioner och traditioner möts. Genom att göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar kan tryggheten öka, jobben bli fler samt kultur och lokalt stadsliv blomstra.

Moderaterna vill:

- Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap som unika individer oavsett etnicitet eller sexuell läggning.
- Fler verksamheter som skolor och förskolor HBTQ-certifieras. Stadens verksamheter ska arbeta efter en HBTQ-policy.

Det ska vara enkelt att vara stockholmare

Moderaternas utgångspunkt är den enskilda stockholmaren. Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Staden ska tillhandahålla välfärdstjänster och service på ett sätt som underlättar för stockholmarna i vardagen. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Stockholm ska vara en stad för hela livet och där alla får plats. Tillgängligheten ska vara hög, trafiken ska flyta, avfallshanteringen ska vara enkel och välfärdstjänster med hög kvalitet ska finnas på plats när de behövs.

Moderaterna värnar den moderna och tillgängliga staden som alltid finns till hand för medborgarna. Servicen i Stockholms stad ska vara tillgänglig dygnet runt, stadens myndigheter ska snabbt och professionellt svara och lotsa rätt. Utbyggnaden av e-tjänster ska fortsätta.

Moderaterna står upp för stockholmarnas rätt att välja bland en mångfald av utförare. Kvalitetsutveckling och innovationskraft i den offentliga servicen blir bäst när olika aktörer tillåts utveckla egna sätt att möta stockholmarnas önskemål och behov. Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald och alla verksamheter som staden finansierar ska vara effektiva och hålla hög kvalitet.

Moderaterna anser att staden på allt fler områden ska vara beställare av välfärdstjänster snarare än utförare av dessa. Vi tar därför avstånd från den rådande politiken att på ideologiska grunder kommunalisera välfungerande och uppskattade fristående verksamheter utan konsekvensanalys. Den hotade valfriheten i Stockholm är oroande. Valfriheten utgör en garant för stockholmarnas möjligheter att erhålla service utifrån personliga preferenser och säkerställer en bredd av kunskap och erfarenheter samtidigt som det möjliggör etablering av nya, innovativa företag inom välfärden. Samtidigt är vi medvetna om att valfrihet och mångfald ställer ökade krav på staden att ta fram välformulerade kvalitetskrav och särskilt att följa upp att kvaliteten upprätthålls såväl inom offentliga som fristående välfärdsverksamheter. Moderaterna vill att verktygen för kvalitetsuppföljning utvecklas för att än bättre säkerställa att stockholmarna får bästa möjliga service för sina skattepengar. Det viktiga för Moderaterna är god kvalitet på stockholmarnas villkor, inte vem som är utförare.

Ett Stockholm med trygga och välskötta stadsmiljöer i hela staden

Moderaterna vill att Stockholm ska vara en trygg och snygg stad oavsett plats eller tid på dygnet. Alla ska våga vara ute på kvällen. Mörka platser ska lysas upp och otrygga miljöer byggas bort. Vi vill arbeta för trygga, rena och väl

upplysta stadsmiljöer. Säkerheten i Stockholms olika stadsdelar ska öka genom ett aktivt och systematiskt arbete, till exempel genom regelbundna trygghetsvandringar. En nära och strukturerad samverkan med olika föreningar som kan bidra med civilsamhällets krafter i arbetet är värdefullt, parallellt med insatser från rättsvårdande myndigheter som säkerställer efterlevnad av ordningslagen och stadens lokala ordningsföreskrifter.

Förekomsten av olagliga boplatser vittnar om en djup social utsatthet, medför oacceptabla sanitära och mänskliga villkor och skapar otrygghet i stadsmiljön. Moderaterna vill att en nollvision ska råda för olagliga boplatser, svensk lag och stadens ordningsföreskrifter ska gälla lika för alla. Staden måste arbeta målmedvetet med verksamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer.

Klotter, nedskräpning och skadegörelse förfular det offentliga rummet och skapar otrygghet i stadsmiljön varhelst det förekommer. Moderaterna kommer aldrig att kompromissa med att Stockholm ska vara klotterfritt och att det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Nolltoleransen mot klotter ska återinföras och efterlevnaden av klotterförbudet ska prioriteras, framförallt ur ett trygghetsperspektiv. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor.

Alla stadsdelar i Stockholm ska ha en trygg och attraktiv stadsmiljö som uppmuntrar människor till vistelse. Är stadsmiljön nedsliten och skräpig och ger en allmänt otrivsamt känsla ökar känslan av upplevd otrygghet. Otrygghet och risk för kriminalitet ska motverkas genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön: promenadvägar, belysning, växtlighet, placering av konstruktioner eller gångstråk.

En attraktiv arbetsgivare som lockar kompetenta medarbetare

Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättsäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas. Staden ska erbjuda villkor som motsvarar de som finns på arbetsmarknaden i Stockholms län, så att staden kan attrahera välutbildade och kompetenta medarbetare.

För de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer, ska heltid erbjudas och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling. I ett läge där vi ser att sjukskrivningarna nu efter valet ökar är det viktigt att aktivt arbeta för att förebygga ohälsa. Trenden med ökande ohälsotal och sjukskrivningar behöver brytas genom riktade förebyggande insatser och rehabilitering. Att stärka friskfaktorer som delaktighet i schemaläggning, idrott på arbetstid och hjälp att sluta röka är några insatser som kan sättas in.

Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Traineeprogram för akademiker för att locka morgondagens ledare behöver utvecklas och samverkan med lärosätena för den högre utbildningen förstärkas.

Moderaterna vill införa en satsning på belysning, inte bara av märkesbyggnader i centrala delar av staden utan belysa även tunnlar och broar i satsningen *Stockholm light night*.

Stockholm kan mer

Efter åtta år med Alliansstyre tog de rödgrönrosa över ett dukat bord med ett överskott på knappt tre och en halv miljard kronor. Tack vare de robusta finanserna fick den nya majoriteten stabila förutsättningar för att utveckla en fortsatt stark välfärd. Det är ett överskott som den rödgrönrosa majoriteten dessvärre inte har förmått att förvalta.

Efter ett år vid makten har den rödgrönrosa majoriteten höjt skatten två gånger, med sammanlagt över 1,3 miljarder kronor. Trots det förmår majoriteten inte leverera inom vare sig välfärden eller bostadsbyggandet. Problemet är inte brist på ekonomiska resurser, utan brist på politiskt ledarskap.

De rödgrönrosas interna splittring har resulterat i en rad märkliga och kostsamma kompromisser. Först stoppade de bygget av Nya Slussen, för att sedan tillsätta nya utredningar, för att till sist landa i att Alliansens ursprungliga förslag trots allt ska genomföras. Förbifart Stockholm hanterades på ett likartat sätt. Hanteringen innebär inte bara slöseri med skattemedel och försening av viktiga och nödvändiga infrastrukturprojekt, den skapar även en osäkerhet som skadar Stockholms anseende och hotar investeringar och företagsetableringar. Vi ser redan effekterna av ett raserat företagsklimat.

Överskott och skattehöjningar till trots, så väntas den rödgrönrosa majoriteten behöva låna en miljard kronor i månaden till investeringar. Skulden kommer trefaldigas till 70 miljarder kronor år 2018. Belåningen är ett ofrånkomligt resultat av en medveten politik att höja investeringstakten och samtidigt minska intäkterna. Att vältra över kostnaderna på framtida generationer är varken ansvarsfullt eller i längden hållbart. Det växande skuldberget riskerar bli en gökunge som tränger ut välfärdssatsningar, när alltmer av skattemedlen måste gå till att betala räntekostnader på en galopperande skuld.

Oenigheten inom majoriteten riskerar också att förvärpa Stockholms bostadsbrist. Uppföljningen av bostadsmålen visar att majoriteten inte kommer att nå målen vare sig avseende studentbostäder, nya bostäder i antagna/godkända detaljplaner eller i stadens bostadsbolag. Anledningen är majoritetens politiska splittring och Socialdemokraternas svaga ledarskap. Att Stockholm har rasat i företagsklimat på ett år är tyvärr inte överraskande, utan en logisk konsekvens av en politik som inte förmår att ta ansvar för stadens utveckling. Det räcker inte med målsättningar, det krävs också konkret politisk handling för att nå målen.

Vi ser också en majoritet som står handfallen inför en ökande otrygghet i stadens offentliga miljöer. Från nedskräpning, skadegörelse och klotter till olagliga boplatser och tiggeri står majoriteten utan svar och utan åtgärder. Det är inte värdigt en stad som Stockholm.

Facit efter ett år med den rödgrönrosa majoriteten är att Stockholm går åt fel håll på många viktiga områden. Men så behöver det inte vara. Det är en fråga om politiskt ledarskap. Moderaternas budget tydliggör de politiska alternativen för Stockholms utveckling. Mot skattehöjningar ställer vi ekonomiskt ansvarstagande med befintliga resurser. Mot fallande bostadsbyggande ställer vi en offensiv politik för en växande stad. Mot fientlighet till fristående skolor ställer vi en politik med fokus på kunskap och tidigt stöd till alla elever. Mot höjda trösklar till arbetsmarknaden ställer vi en politik för fler vägar till jobb, särskilt för nyanlända och personer långt från arbetsmarknaden.

Stockholm är en fantastisk stad med enastående möjligheter att skapa goda livschanser för alla stockholmare och att ta plats som internationell och konkurrenskraftig storstad. Men det första året med den rödgrönrosa majoriteten är dessvärre ett förlorat år. Stockholm behöver en politik för jobben som gör att vi har resurser till vår gemensamma välfärd.

Vi vet att Stockholm kan mer. Men då krävs en politik som utgår från de enskilda stockholmarna – gamla som nya. Då krävs en politik som kan leverera ett högt och kvalitativt bostadsbyggande, inte bara i målsättningar utan på marknaden. Då krävs en politik som prioriterar alla barns möjligheter att tillägna sig kunskaper i skolan utifrån sina individuella förutsättningar. Då krävs en politik som från första dagen sätter nyanländas etablering i samhället, i skolan och på arbetsmarknaden i fokus. Det är en annan politik än den som nu vägleder Stockholm. Därför behöver Stockholm Moderaterna.

Stadens inriktningsmål

Stadens verksamheter finansieras till största del av skatteintäkter. Skattebetalarnas pengar ska användas klokt och vi ska vara fortsatt noggranna med hur medborgarnas skattemedel bäst kommer stockholmarna till del genom kvalitativa offentligfinansierade tjänster. En god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare kommer att ställa på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Arbetet för att minska byråkrati och onödig administration ska intensifieras. Genom minskade kostnader för administration, konsulttjänster och lokaler till förmån för kärnverksamheten får stockholmarna bättre service till lägre kostnad.

Budgeten ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ekonomin är en förutsättning för verksamheten, men också en begränsning. Budgeten ska hållas.

Till skillnad från den rödgrönrosa majoriteten har Moderaterna en erkänd och beprövad förmåga till prioriteringar, avseende såväl mål som ekonomiska resurser. Genom att prioritera värnar vi skattebetalarnas pengar samtidigt som vi genom en tydlig målstyrning garanterar effektivitet i stadens egen organisation. I motsats till den rödgrönrosa majoriteten ser vi inte offentligt huvudmannaskap som ett egenvärde, utan genom att vara öppna för en mångfald av externa utförare drar vi nytta av konkurrensens kreativa, välståndsskapande och effektiviserande kraft för Stockholms och stockholmarnas bästa.

Genom tydliga mål för verksamheterna klargörs vilka uppdrag nämnderna och bolagsstyrelserna har och vad som är möjligt att uppnå med befintliga resurser. Målen ska vara mätbara och utvärderas i samband med budgetuppföljningen. I verksamhetsberättelsen ska måluppfyllelsen redovisas.

I Moderaternas budget för 2016 gäller följande tre inriktningsmål för stadens verksamheter:

- Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Inriktningsmålen preciseras genom kommunfullmäktiges verksamhetsmål för verksamheterna.

Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Verksamhetsmål 1.1: "Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa".

Verksamhetsmålet 1.2: "Invånare i Stockholm är självförsörjande".

Verksamhetsmål 1.3: "Stockholms livsmiljö är hållbar".

Verksamhetsmål 1.4: "Det byggs bostäder i Stockholm i en omfattning som motsvarar inflyttningen".

(M):30

Verksamhetsmål 1.5: ”Framkomligheten i regionen är hög för samtliga trafikslag”.

Verksamhetsmål 1.6: ”Stockholmarna är nöjda med utbudet av kultur och idrott i Stockholm”.

Verksamhetsmål 1.7: ”Hela Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad”.

Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Verksamhetsmål 2.1: ”Stockholmarna upplever att de erbjuds kvalitet, valfrihet och mångfald”.

Verksamhetsmål 2.2: ”Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden”.

Verksamhetsmål 2.3: ”Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg”.

Verksamhetsmål 2.4: ”Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare”.

Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Verksamhetsmål 3.1: ”Budgeten är i balans”.

Verksamhetsmål 3.2: ”Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva”.

Samhällsekonomiska förutsättningar

Världen

Osäkerheten om tillståndet i den globala ekonomin är stor. I USA växte tillväxten upp under andra kvartalet 2015 och arbetslösheten har fallit till nivåer som brukar likställas med full sysselsättning. Svagt pristryck och låga löneökningar reser dock frågetecken. Den negativa utvecklingen i Kina, den fortsatta trevande ekonomin i eurozonen och avmattningen i Norge tillsammans med recessionstendenserna i Finland, gör att svensk export inte får den draghjälp som Riksbanken med flera räknar med.

Sverige

På hemmaplan riskerar förhoppningarna om fortsatt stora bostadsinvesteringar och kraftiga löneökningar att komma på skam. I det förra fallet tyngs utvecklingen av begränsade ekonomiska resurser hos de grupper som står för befolkningsökningen i storstäderna.

När det gäller den kommande lönerörelsen räknar Riksbanken med löneyft på mellan 3,3 och 3,5 procent. Det gör ingen annan, inte ens löntagarnas företrädare. Förtroendet för att Riksbanken ska klara av att pressa upp inflationen till 2 procent är minimalt. Lägre löneökningar ger lägre inflation, vilket troligen kommer att ge ett reallt tillskott i lönekuverten. Privatkonsumtionen blir hyfsad, men lägre än i Riksbankens prognos.

Enligt Fastighetsägarnas konjunkturrapport från september 2015 toppar BNP i år med drygt 3 procent. Sedan går det långsammare. För att få upp inflationen förväntas Riksbanken sänka reporäntan till -0,45 procent i höst. På den nivån väntas räntan stanna till slutet av 2016. Den ”normalisering” som kan följa därefter går långsamt och når inte de nivåer som gällde före 2008. Det beror dels på att inflationen förväntas vara fortsatt låg, dels på att Sverige inte kan avvika för mycket från omvärldens ränteläge som förväntas vara lågt länge.

Stockholm

Stark konjunktur men Stockholms näringsliv växlar ned

Enligt Stockholms Handelskammars konjunkturbarometer för Stockholm andra kvartalet 2015 försvagas konjunkturen i Stockholm. Konfidensindikatorn för Stockholms näringsliv försvagas med 1,6 enheter jämfört med föregående kvartal, vilket är den främsta orsaken till det dystrare konjunkturläget överlag. Stockholms näringsliv går dock alltjämt bättre än normalt och presterar bättre än näringslivet i resten av riket. Hushållen i Stockholm håller fast vid sin dystra utblick över ekonomin. Det kraftiga fall i konfidensindikatorn som uppmättes för hushållen under föregående kvartal tycks emellertid ha bromsats in. Konfidensindikatorn stärks marginellt. Stämningläget bland Stockholms hushållen är därmed fortsatt svagare än normalt. Hushållens nuvarande bild av ekonomin står i kontrast till den optimism som de andades i slutet av 2014.

I de centrala liksom minst centrala delarna av Stockholm minskar hushållens tillit under andra kvartalet 2015. Centralt är hushållen betydligt dystrare jämfört med föregående kvartal. Konfidensindikatorn faller med 1,6 enheter. För

första gången på ett år är därmed stämningläget bland dessa centralt belägna hushåll sämre än normalt.

Stockholms näringsliv går fortsatt starkt men möter en svagare konjunktur under andra kvartalet. Trenden är genomgående för företag i samtliga delar av Stockholm. Den uppgång som de centralt belägna företagen rapporterade om under föregående kvartal ersätts av en mer negativ utblick. Företagen i de halvcentrala delarna fortsätter, likt under föregående kvartal, att uttrycka en minskad tilltro. Trots detta presterar företag i samtliga delar av huvudstadsekonomi bättre än det historiska genomsnittet.

Ökad misstro om svensk ekonomi

Hushållen fortsätter under andra kvartalet 2015 att ha en mer dyster bild av ekonomin än vanligt. De försämrade signaler som hushållen i Stockholm gav uttryck för under föregående kvartal återkommer även under andra kvartalet och förtroendet för ekonomin dämpas ytterligare. Nettotalet för hushållens aktuella bild av Sveriges ekonomi sjunker med betydande elva enheter jämfört med första kvartalet 2015. Detta från en relativt sett redan låg nivå. Förväntningarna på svensk ekonomi de kommande tolv månaderna försvagas med nio enheter. Stockholms hushåll har således blivit än mer pessimistiska om både nuläget samt om utsikterna för Sveriges ekonomi. Inte sedan i kölvattnet av finanskrisen 2008 har framtidsutsikterna bland hushållen varit så dystra.

Jobben växer – men i lägre takt

Sysselsättningen ökar i Stockholms näringsliv. Företagens anställningsplaner tyder på ett läge för jobben som är starkare än normalt. Både vad gäller utfall och förväntningar är situationen bättre än det historiska genomsnittet. Däremot minskar tillväxten i sysselsättningen något. Nettotalet för antal anställda, det vill säga skillnaden mellan andelen företag som ökar antalet anställda och andelen som reducerar anställningar, sjunker under andra kvartalet med två enheter avseende utfall och med fyra enheter avseende förväntningar.

Utfallet lever inte upp till de förväntningar som företagen gav uttryck för under föregående kvartal. Planerna för antal anställda under första kvartalet 2015 låg betydligt över det som faktiskt realiserades under andra kvartalet. Jämfört med riket i stort växer jobben snabbare i Stockholm. Förväntningarna på sysselsättningen framöver är också högre än i övriga landet. Stockholm fortsätter att lida av en generell arbetskraftsbrist, trots fallande efterfrågan. Företagen bedömer att arbetskraftsbristen har förvärrats något jämfört med föregående kvartal.

Stockholm behöver en politik för långsiktigt ekonomiskt ansvarstagande

Politiskt ledarskap handlar om att förena ansvar för en stabil ekonomi med kloka prioriteringar där det gör mest nytta. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte vår gemensamma välfärd – förskola, skola och äldreomsorg – ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden. Därför är ekonomiskt ansvarstagande ett fundament för Moderaternas politik.

Moderaternas politik förenar investeringar med låg skatt och stark ekonomi

Det har gjorts skillnad att Stockholm har haft ett moderat finansborgarråd. När världen drabbades av den internationella finanskrisen 2008 vidtog Alliansen i Stockholm aktiva och omfattande åtgärder för att lindra krisens verkningar i staden. Den 3 december 2008 aviserade Moderaterna tillsammans med övriga Alliansen stimulanspaketet ”Stimulans för Stockholm”, med investeringar om sammanlagt 20 miljarder kronor över fem år.

Stimulanspaketet möjliggjordes av att Stockholm hade en stark finansiell ställning. Flera år med positiva resultat och renodling och fokusering till stadens kärnverksamheter stärkte såväl förvaltningssektorn som kommunkoncernen som helhet. Denna målmedvetna politik medförde att koncernens nettoskuld under de första två åren med en moderat på finansborgarrådsposten sjönk från 20,9 till 8,6 miljarder kronor. När upplåningen var som lägst, i september 2010, uppgick den till 1,8 miljarder kronor.

Självklart återstår flera utmaningar för att förbättra Stockholm. Men starka finanser är en förutsättning för att kunna satsa på de områden som behöver utvecklas. Därför är vi stolta över att vi 2014 lämnade över en stad med välskött ekonomi och välfungerande verksamheter till den rödgrönrosa majoriteten. Dessvärre ser vi med oro på den rödgrönrosa majoritetens politiska inriktning för staden sedan valet. Vi befarar att de rödgrönrosa partiernas ideologiska låsningar kommer att medföra en förvaltning av stadens tillgångar som på sikt kommer att försvaga Stockholms finansiella ställning och öka skuldsättningen kraftigt. Prognoserna i de finansiella månadsrapporterna ger oss dessvärre fog för denna oro.

Majoriteten brister i kostnadskontroll och målstyrning

Socialdemokraternas oförmåga att ta ansvar för Stockholms ekonomi är tydlig i den bristande kontrollen av kostnaderna. Det så kallade avstämningsärendet som behandlades av kommunstyrelsens ekonomiutskott den 13 maj 2015 visar att måluppfyllelsen och kostnadskontrollen avseende byråkrati och administration brister. Administrationens andel av kostnaderna minskar inte längre utan ökar nu. Det är anmärkningsvärt att den rödgrönrosa majoritetens reaktion på detta inte är att skärpa målen för minskade administrationskostnader utan att avskaffa indikatorn som mäter administrationens andel av kostnaderna. Det kan inte tolkas på annat sätt än att den rödgrönrosa majoriteten är likgiltig inför att stockholmarnas skattemedel går till administration och byråkrati istället för

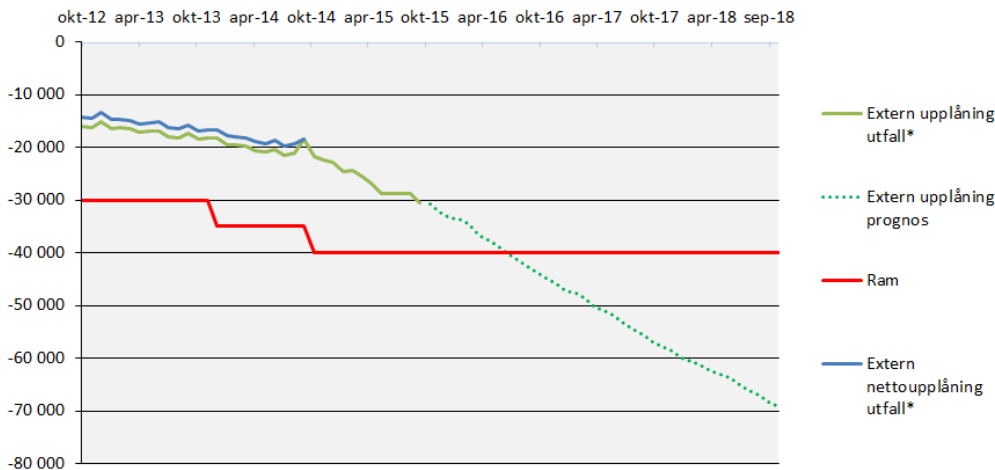
välfärd, men försöker dölja det genom att avskaffa uppföljningen. Det är dålig styrning och oärligt mot stockholmarna.

Likaså framgår av avstämningsärendet att årsmålet om en sjukfrånvaro på 4,4 procent inte bedöms kunna nås. Flera stadsdelsnämnder bedömer inte heller kunna uppfylla målet om barngruppernas storlek i förskolan. Inte heller årsmålet avseende andel personer i relation till befolkningen som uppbär ekonomiskt bistånd bedöms kunna nås. Den sammantagna bilden blir en majoritet som har övertagit en stark ekonomi men som saknar förmåga att prioritera och styra mot uppsatta mål. Det kan inga skattehöjningar avhjälpa.

Ökad skuldsättning med en miljard kronor i månaden till 2018

Allvarligast ser vi på att den rödgrönrosa majoriteten bedriver en kortsiktig ekonomisk politik som riskerar att urholka Stockholms soliditet och försvaga dess finansiella ställning. Det är ett ofrånkomligt resultat av den rödgrönrosa majoritetens medvetna politik att kraftigt höja investeringstakten och samtidigt minska intäkterna från realisationsvinster och beståndsförsäljningar. Resultatet kommer att bli en kommunkoncern med påtagligt försvagad soliditet och ökad skuldbörda.

Utfall och prognos över kommunkoncernens externa upplåning (mnkr) per den 30 september 2015

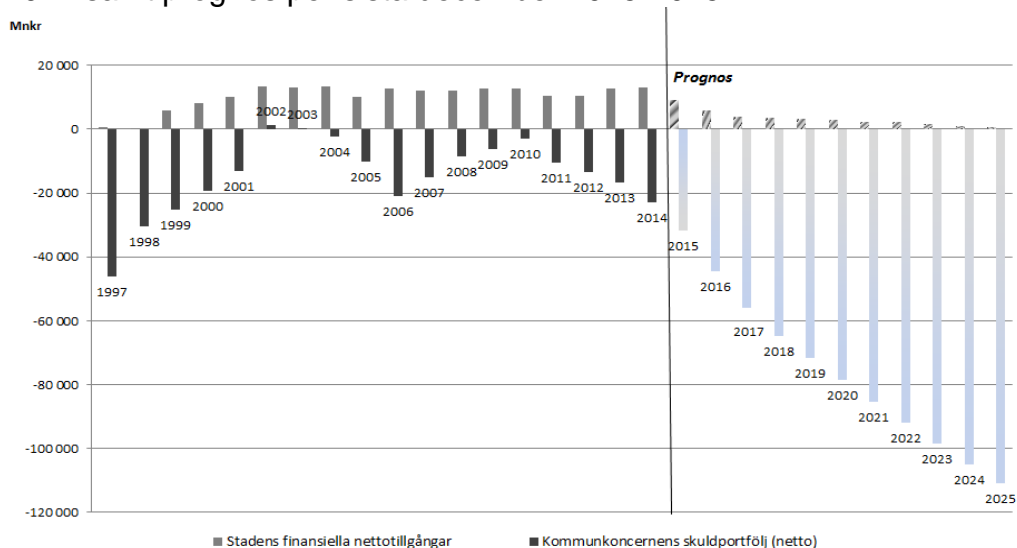
*Extern nettoupplåning utfall och Extern upplåning utfall ligger på ungefär samma nivåer sedan september 2014 då Fortum löste sitt lån till staden.

Källa: stadsledningskontoret

Vi ser därför med oro på den rödgrönrosa majoritetens ekonomisk-politiska inriktning för staden. Vi befärar att de rödgrönrosa partiernas ideologiska lösningar kommer att medföra en förvaltning av stadens tillgångar och ökning av skulden som på sikt kommer att försvaga kommunkoncernens finansiella ställning. Stadens nettotillgångar väntas nästan halveras, från 14,9 miljarder kronor i september 2014 till åtta miljarder kronor om två år. Lika illavarslande är prognosen för kommunkoncernens externa upplåning, som uppskattas trefaldigas från 23 miljarder kronor i september 2014 till 70 miljarder kronor vid innevarande mandatperiods slut.

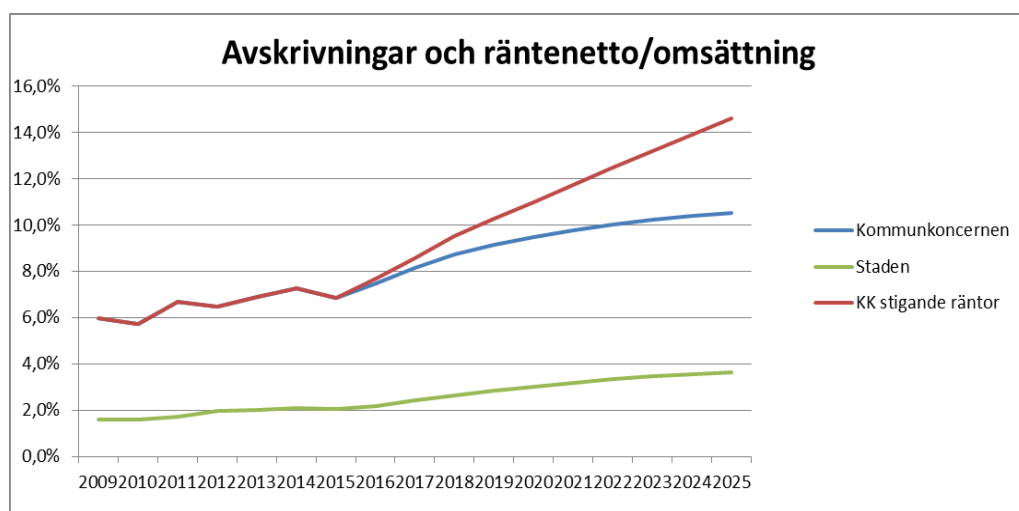
Stadsledningskontoret bekräftar dessvärre våra farhågor i konjunkturärendet genom att konstatera att om stadens försäljningsinkomster minskar (vilket de gör till följd av den rödgrönrosa majoritetens politiska beslut) och graden av lånefinansiering ökar kommer staden inte att kunna uppfylla kommunfullmäktiges långsiktiga målsättning om en soliditet på 34 procent. Därför är det oroande att prognosen för bolagskoncernen inte innehåller några försäljningsinkomster, något som kommer leda till en ökad skuldbörda som inte är hållbar över tid.

Kommunkoncernens externa skuld, utfall per den sista december 1997-2014 samt prognos per sista december 2015-2025.

Källa: stadsledningskontoret

Den ökade skuldutvecklingen kan komma att medföra en försämrad kreditvärdighet. Detta, tillsammans med en förmodad normalisering av ränteläget, riskerar att öka kapitalkostnaderna på ett sätt som på sikt kommer att tränga undan driftmedel. I klartext innebär detta att välfärdens verksamheter kommer att få minskade resurser för att staden ska kunna bekosta räntor och kapitalkostnader för upplåningen.

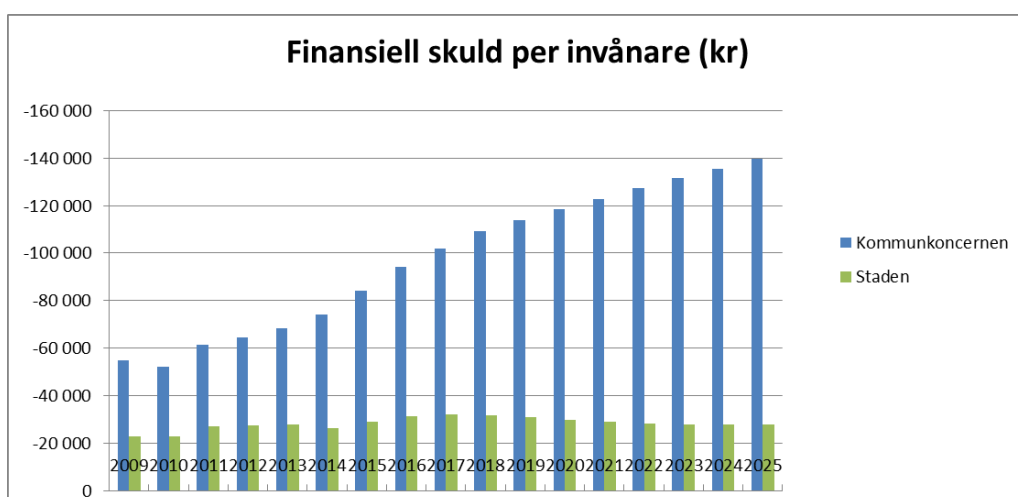
Källa: stadsledningskontoret

Mot denna bakgrund behöver staden prioritera mellan investeringar som bedöms som lönsamma, i synnerhet sådana som inte genererar några försäljningsinkomster. Då är det inte acceptabelt att nämnderna dessutom överskrider investeringsplanen med 1,5 miljarder kronor per år. Den rödgrönrosa majoriteten borde i detta läge agera för att förmå nämnderna att prioritera sina investeringar inom ram istället för att skapa förväntningar om fortsatt ökade investeringar. Det gäller i synnerhet bostadsbolagen, vars förmåga att lämna utdelning till staden bedöms vara begränsad kommande år.

Stockholm kan mer

Två saker kan sägas med säkerhet om den rödgrönrosa majoritetens skattehöjar- och lånepolitik. Det ena är att den rödgrönrosa majoriteten genom att höja skatten drar åt svångremmen om stockholmarnas hushållsekonomi ytterligare, utöver de pålagor som har beslutats av den rödgröna regeringen. Enskilda Stockholmsfamiljer kommer att tvingas göra omprioriteringar i sin privatekonomi för att bekosta de rödgrönrosa partiernas vidlyftiga löften. Det andra är att den rödgrönrosa majoriteten bidrar till att ytterligare undergräva arbetslinjen genom att göra det mindre lönsamt att arbeta. Det är en utveckling som gagnar vare sig stockholmarna, staden eller landet.

Sammanfattningsvis befarar vi att den rödgrönrosa majoritetens politik riskerar att öka de finansiella riskerna samtidigt som möjligheten att agera expansivt, i likhet med Stimulans för Stockholm under den internationella finanskrisen, kraftigt beskärs. Stadens skuld kommer på tre år att bli tre gånger så stor som 2014, med en ökningstakt om cirka en miljard kronor i månaden. 2018 kommer stadens skuld att motsvara 110 000 kronor för varje stockholmare. Det är en politik som är felaktig, kortsiktig, ohållbar och oroande och som väsentligt skiljer sig från Moderaternas beprövade politik som har lyckats att förena en hög investeringstakt för det växande Stockholm med kvalitetsfokus i välfärden, ekonomiskt ansvarstagande och låg skatt.

Källa: stadsledningskontoret

I en tid när Stockholm växer i en historisk omfattning krävs ett politiskt ledarskap som klarar av att förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktig hållbar ekonomi. Det blir alltmer

uppenbart att den socialdemokratiskt ledda majoriteten inte är kapabel att axla detta ansvar. Istället har den rödgrönrosa majoriteten slagit in på en politisk kurs där stockholmarna drabbas trefalt av höjd kommunalskatt, ökad skatteutjämning och ökad skuldsättning med närmare en miljard kronor i månaden. Moderaterna utgör ett tydligt alternativ till denna ansvarslösa politik, vilket vi har visat under åtta år i majoritet. Vi vet att Stockholm kan mer och att stockholmarna förtjänar bättre. Det kommer att bli tydligt i valet om tre år.

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad där fler människor i arbete och växande företag förenas med en hög bostadsbyggnadstakt och ledande kvalitetsutveckling i stadens verksamheter. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens systematiska kvalitetsarbete. I ledningen av stadens arbete ska kommunstyrelsen säkra en långsiktigt god ekonomi och hög kostnadseffektivitet.

Central samordning av den växande stadens behov

Stockholms stad är en stor och komplex organisation med behov av central samordning och tydlig målstyrning för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Denna samordning är kommunstyrelsens ansvar. Kommunstyrelsen ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning av staden. Stadens övergripande måldokument ska utgöras av en reviderad Vision 2030 som var under beredning 2014, uppdaterad med aktuella makrodata avseende ekonomi, demografi m.m. Administration för ombudsmän, kommissioner, kanslier, råd och beredningar enligt den rödgrönrosa majoritetens budget ska minskas och rymmas inom ram. En översyn av de under 2015 nyinrättade politiska organen ska göras i syfte att effektivisera den centrala administrationen och minska den politiska överbyggnaden.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling. Staden fortsätter att växa med fler bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler samt utveckling av ny infrastruktur. Förverkligandet av den nya översiktsplanen innebär stora investeringar, vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Under Alliansen har staden antagit en ambitiös målsättning om 140 000 nya bostäder mellan åren 2010 och 2030. I oktober 2015 gick Stockholm om Oslo som Europas snabbast växande huvudstad, år 2020 beräknas över en miljon människor bo i Stockholms stad. Bostadsbristen är här och nu och kan endast motas genom ett ökat bostadsbyggande. Därför höjs målsättningen: till 2020 ska 50 000 nya bostäder påbörjas. Kommunstyrelsen ansvarar för att säkerställa att berörda nämnder och bolag verkar för att nå målet. Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden och trafiknämnden ska tillsammans fortsätta med en gemensam produktionsplanering utifrån målet om 50 000 påbörjade bostäder till 2020.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med fastighetsnämnden och idrottsnämnden se över incitamentsstrukturerna för idrottsinvesteringar i syfte att förbättra prognoserna. Idag saknar fastighetsnämnden tydliga incitament för att hålla kostnaderna nere, vilket resulterat i svag prognossäkerhet på investeringssidan.

I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningarna för en organisatorisk flytt av Stockholms Stadion till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden samt trafiknämnden i Stockholms läns landsting samt övriga kommuner i länet utreda förutsättningarna för hur investeringar i ny kollektivtrafik lättare kan finansieras genom exploateringsintäkter med syfte att stärka kommunernas möjligheter att utveckla kollektivtrafiken i expansiva stadsdelar.

Byggandet av Förbifart Stockholm – och så snart som praktiskt möjligt även Östlig förbindelse – är centralt för att knyta samman norra och södra delen av regionen och för att tillgodose människors behov av att kunna färdas med buss eller bil samtidigt som det minskar trafiken och trängseln i centrala Stockholm. Det är också viktigt för att öka framkomligheten, minska restiderna och öka den totala samhällsnyttan. Stockholms stad ska därför genom kommunstyrelsen vara pådrivande gentemot regeringen i denna fråga inom ramen för Sverigeförhandlingen samt undersöka alternativa finansieringslösningar.

Stockholm ska vara en av Europas ledande kunskapsstäder

Kommunstyrelsen ska aktivt bidra till att främja utvecklingen av Stockholm som en kunskapsregion och forskningsstad. Samarbetet med regionens lärosäten ska därför stärkas och utvecklas. För närvarande medverkar staden i ett strategiskt samarbete tillsammans med Kungliga Tekniska Högskolan, Karolinska Institutet, Stockholms universitet och Södertörns högskola samt landstinget och länsstyrelsen i syfte att utveckla ett gemensamt och öppet forum för att tillsammans analysera komplexa samhällsproblem, ett *OpenLab*. Kommunstyrelsen ska utreda återinrättandet av den professur specialiserad på kommunekonomi som tidigare har funnits på Handelshögskolan i Stockholm. En ny professur ska anpassas till dagens behov och vara till nytta för staden.

Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete med att verka för att få till stånd en etablering av något av världens ledande universitet i Stockholm för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att inrätta en central fond för ur vilken samtliga skolor kan söka medel för elever med behov av särskilt stöd.

I arbetet med att utveckla Stockholm som en kunskapsstad ska kommunstyrelsen samordna arbetet med framtagandet av nya studentbostäder med berörda nämnder.

Stockholm ska vara framgångsrikt i mottagande och integration av nyanlända

Världen, Sverige och Stockholm genomgår nu den största flyktingkrisen sedan andra världskriget. Stockholm ska ta ansvar för att hjälpa utsatta människor på flykt och bistå dem med ett värdigt och rättssäkert mottagande. Asylmottagandet är på rekordhöga nivåer på grund av krig och konflikter i omvärlden. För närvarande söker mellan 1 500 och 2 000 personer asyl i Sverige varje dag. De

flesta som kommer är från Afghanistan, Syrien och norra Irak. Många av dessa är ensamkommande barn. Ett knappt tusental ensamkommande barn har tillfälligt boende i Stockholms stad och denna siffra kan förväntas öka kommande månader. Kraftfulla insatser behövs därför för att säkerställa ett tryggt och rättssäkert mottagande av dessa barn och för att erbjuda dem snabba vägar in i svenskundervisning och skolgång. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder samordna stadens insatser för mottagande av nyanlända.

Stockholm ska redan vid ankomst arbeta med tydligt informationsmaterial och bemötande. Kommunstyrelsen ges därför i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder ta fram stadsövergripande information som kan ges redan vid ankomst för att öka kunskap och förståelse om Stockholm och Sverige. Det är genom att tidigt ge information och ett välkomnande till staden som kunskap och förståelse hos nyanlända om möjligheter, rättigheter och skyldigheter kan öka.

Nollvision mot olagliga boplatser

Stockholms stad har under det senaste året sett en allt större ökning av antalet EU-medborgare som söker sig hit. Detta ställer krav utöver de sociala insatserna på ett samordnat arbete och en tydlig politisk vision i arbetet. Stadens insatser och arbete måste ske lika över hela staden och stadens ambition ska vara tydlig för alla involverade aktörer och instanser som möter frågan. Ingen har rätt att bosätta sig var som helst samtidigt som svenska regler ska gälla lika för alla, oavsett var man kommer ifrån. Därför ska Stockholms stad införa en nollvision mot olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer. Kommunstyrelsen ska hemställa hos regeringen om att utöka ordningsvaktens mandat att upprätthålla de lokala ordningsföreskrifterna.

Feriearbeten med fokus på unga från ekonomiskt resurssvaga familjer

Staden ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholms stad feriearbeten under sommarferier. Satsningar på feriearbete ska särskilt fokuseras till ungdomar från ekonomiskt resurssvaga familjer. Medlen avsätts under kommunstyrelsen och fördelas enligt tidigare års principer.

Kompetensförsörjning med stockholmarnas behov som utgångspunkt

Stockholm har en stark och diversifierad arbetsmarknad. För att säkerställa stadens behov av kompetenta medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Kommunstyrelsen ska, i samråd med socialnämnden, arbeta med stadsövergripande ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten. För att optimera arbetsmarknadsinsatserna och göra dem mer enhetliga över hela staden ges kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och berörda nämnder se över och utvärdera Jobbtorgens arbete samt att se över gränsdragningen mellan Jobbtorg och Jobbtorg Resurs samt stadsdelsnämndernas verksamheter.

Insatser för utveckling av dagens och morgondagens chefer är prioriterade. Stadens samlade arbete med personalfrågor ska underlättas genom enhetliga och effektiva processer och verktyg som förenklar chefernas vardag.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden ta fram förslag på hur fler erfarna medarbetare inom välfärdssektorn kan uppmuntras att arbeta kvar längre.

I ett läge där vi ser att sjukskrivningarna nu efter valet ökar är det viktigt att aktivt arbeta för att förebygga ohälsa. Trenden med ökande ohälsotal och sjukskrivningar behöver brytas genom riktade förebyggande insatser och rehabilitering. Att stärka friskfaktorer som delaktighet i schemaläggning, idrott på arbetstid och hjälp att sluta röka är några insatser som kan sättas in.

Stadens traineeprogram för akademiker ska fortsätta. Ett antal traineepplatser i programmet ska erbjudas akademiker med funktionsnedsättning. Det är särskilt viktigt att attrahera utrikes födda chefer för att säkra att den framtida kompetensförsörjningen speglar befolkningens sammansättning.

Tillväxtmotorn Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat
Stockholm är hela Sveriges tillväxtmotor. Utvecklingen i Stockholms näringsliv har betydelse för hela landet. Det är inte en utveckling som kan tas för given. För att bibehålla och stärka Stockholms position i den internationella konkurrensen måste näringslivsklimatet ständigt förbättras och förenas med förutsägbarhet för investeringar i regionen. Stockholms företagsklimat ska vara bäst i Sverige. Alla stadens instanser ska välkomna till företagande och kontakterna med staden ska vara smidiga med en väg in för såväl nya som befintliga företag. Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa. Särskilt infrastrukturinvesteringar och bostadsbyggande ska prioriteras för att skapa gynnsamma förutsättningar för jobb och tillväxt i Stockholm.

Kommunstyrelsen ska ha det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor. Samtliga nämnder ska ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagets etablering och utveckling i Stockholm. Näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete.

Förbättrade förutsättningar för innovationer

För att Stockholm ska behålla och stärka sin position i den globala konkurrensen behövs ett fortsatt gott innovationsklimat med goda möjligheter till kommersialisering. Staden ska i samarbete med näringslivet och övriga berörda aktörer arbeta för att skapa innovativa former för samverkan. För att driva på utvecklingen ska staden arbeta med innovationsupphandling och tillgängliggörande av offentlig data samt verka för att tillväxt drivande kompetensnoder utvecklas.

Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

Staden har aldrig varit renare än vad den är idag. Väl utbyggd kollektivtrafik, stora förbättringar för cyklister, fjärrvärme och klimatsmart avfallshantering har varit starkt bidragande till att stockholmare och turister idag kan njuta av ren luft och rent vatten. Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljöhuvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete har ökat. Staden har under Alliansens ledning prioriterat ett resultatorienterat och målinriktat miljöarbete.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM₁₀ och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormerna. Mer behövs för att nå luftkvalitetsmålen, där den viktigaste åtgärden är en fortsatt minskning av andelen fordon med dubbdäck. Ett införande av dubbdäcksavgift är en lämplig väg att gå för att komma till rätta med bland annat farliga partiklar och kvävedioxid. Kommunstyrelsen ska hemställa hos regeringen om att införa en avgift på dubbdäck i syfte att minska dubbdäcksanvändningen och på så vis säkerställa en bättre luftkvalitet och partikelhalter i överensstämmelse med gränsvärdena i EU:s luftkvalitetsdirektiv.

Stadens grönska har en renande effekt på luften och har en självklar plats i miljö- och klimatarbetet. Däremot saknas idag viktiga förutsättningar i styrande dokument. Vision City 2030 ska således kompletteras med skrivningar om möjligheter till stadsodlingar under kapitel 6 – Ett grönare City med fler bostäder. Likaså ska tillägget till översiktsplanen – Den gröna promenadstaden – kompletteras i detta avseende.

Genom fortsatta satsningar på hållbara och innovativa lösningar ska Stockholm behålla positionen som världsledande miljöstad. Det handlar om att bekämpa luftföroreningar och partiklar med fortsatta satsningar på elbilar och laddmöjligheter, att driva på för dubbdäcksavgifter och genomföra informationskampanjer. Utsläpp av växthusgaser ska fortsätta minska genom fler omfattande satsningar på naturens hållbara och förnyelsebara energislag, samtidigt som Stockholms gröna värden och den täta stadens fördelar tas tillvara.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder och bolag inventera samt ta fram en tidplan för utfasning av oljepumpar i samtliga av stadens verksamheter och fastigheter när dessa tjänat ut. Det ska inte vara tillåtet att köpa in en ny oljepump istället för ett hållbart alternativ som är bättre för miljön.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder och bolag utreda förutsättningarna att driftoptimera stadens verksamheter som hanterar energifrågor genom att centralisera databaserna för inrapportering och uppföljning av statistik. I dag saknas detta och stadens förvaltningar och bolag har ett flertal olika system för energistatistikhantering. Det leder till att uppföljning av mål är svårt då felmarginalen riskerar att bli stor.

Stockholm ska vara en stad där det är enkelt och säkert att promenera och cykla

Stockholm ska utvecklas på ett sätt som främjar korta avstånd. Det ska vara nära – både i antal meter, i antal minuter och i antalet grannar. Ambitionen ska vara att alla stockholmare har ”en kvart till jobbet”. Blandade stadsmiljöer underlättar för stockholmarna att förflytta sig mellan bostaden, arbetet och handels- och serviceinrättningar. Stads- och trafikplanering ska beakta möjligheterna att enkelt förflytta sig till fots.

Cyklandet har ökat kraftigt i Stockholm de senaste åren och Stockholm har en uttalad målsättning som ledande cykelstad. Ett ökat cyklande ställer höga krav på det strategiska cykelarbetet och berör flera olika verksamheter, såväl inom staden som externa parter. Samordning, cykelsäkerhet, skapandet av nya cykelparkeringar och kommunikation motiverar ett samlat arbetssätt.

Hela Stockholm ska vara tryggt och attraktivt

Stockholm ska vara attraktivt och tryggt i alla dess delar. Alla stockholmare ska ha en god och trygg boendemiljö i sin stadsdel. Upprustningen av bostäder och fysisk omvandling av stadsmiljön är den drivande kraften i utvecklingen och ska ske samtidigt med satsningar på trygghet, utbildning, jobb och företagsutveckling. En viktig del är också att stärka formerna för medborgardialog och medborgarmedverkan. Ytterstadsutvecklingen ska ske samlat utifrån målsättningarna i en ny samlad vision för ytterstaden.

Arbete med social hållbarhet ska intensifieras i de stadsdelsnämnder som har ett högt socialt riskindex. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bostadsbolagen, där de har en stor dominans i området, vara ansvariga för att leda arbetet.

Eftersom en avgörande betydelse för att skapa integration och bryta utanförskap är arbete och sysselsättning, ska målen vara att öka arbetsplatserna i områdena, minska andelen personer i ekonomiskt bistånd och öka andelen aspiranter som är självförsörjande efter avslut på Jobbtorg Stockholm.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbyggnadstakten i förskola och skola ska vara fortsatt hög. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska i sin planering utgå från ett riktvärde om 25 förskoleplatser respektive 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, anpassat efter lokala förhållanden. För att säkerställa behovet av förskole- och grundskoleplatser ska stadsbyggnadsnämnden i en obligatorisk punkt i start-PM som rör bostadsbyggande, genom en kontinuerlig dialog med berörda

nämnder, klargöra hur behovet av tillkommande förskole- och grundskoleplatser ska klaras. Lokaler för förskola och skola ska vara väl integrerade i nya stadsdelar.

Staden står inför en kraftig expansion av den pedagogiska verksamheten, främst driven av den kraftiga befolkningstillväxten. Utmaningen är att klara expansionen samtidigt som den höga kvaliteten som överlag finns inom den pedagogiska verksamheten bevaras och utvecklas ytterligare. Därutöver har staden en utmaning i att fortsätta förbättringsarbetet inom de skolor som har sämst resultat i syfte att säkerställa att alla elever, oavsett skola, ska känna sig trygga i att de får en bra utbildning.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med utbildningsnämnden utreda möjligheten till en gemensam förskolekö i vilken samtliga förskoleaktörer i Stockholms stad ska ingå. Den gemensamma förskolekön ska administreras externt.

Högre kvalitet och ökad likställighet i äldreomsorgen

För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Kommunstyrelsen ges också i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden utreda möjligheten att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp men vill bo kvar hemma. Ansvaret för centralupphandlingar ska kvarstå hos kommunstyrelsen.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Generell effektivisering 2,5 procent	28,1 mnkr
Stadsövergripande besparing konsulttjänster	70,0 mnkr
Ersättning till utomstående organisationer	16,3 mnkr
Rotlar och partikanslier	1,2 mnkr
Stadens webbplats och sociala system	16,0 mnkr
Impact Award	1,2 mnkr
Social hållbarhet	7,0 mnkr
Medel för klimatkansli	4,0 mnkr
Utbildningssatsning för förtroendevalda	1,5 mnkr
Förstärkt arbete mänskliga rättigheter	2,0 mnkr
Insatser för att stärka ungas organisering	4,0 mnkr
Demokrati- och ytterstadskansli	4,0 mnkr
Besparing nya ombudsmän och kanslier i budget 2015	12,0 mnkr
Ingen överföring av äldreombudsmannen från äldrenämnden	1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Budgeten för 2016 minskar med 0,3 mnkr jämfört med 2015.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Budgeten för 2016 är oförändrad jämfört med 2015.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, samt barn, kultur och fritid. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd samt för att erbjuda ungdomar feriearbeten. Arbetsmarknadsåtgärder samt skötsel och drift av motionsspår överförs till arbetsmarknadsnämnden respektive idrottsnämnden.

Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som kommunfullmäktige ger. Alla stadsdelsnämnder ska ha ett fast åtagande att garantera budgethållning för beslutsfattande på alla verksamhetsnivåer. Stadsdelsnämnderna bör alltid göra analyser av vilka konsekvenser olika beslut får för det lokala näringslivet och därmed för möjligheten att skapa arbetstillfällen. Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten.

Framtiden kräver att stadsdelsnämnderna prioriterar kärnverksamheterna i välfärden. Kostsamma byråkratiska mellannivåer och projekt behöver minskas och en effektiv fortlöpande kostnadsuppföljning är väsentlig. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna och lär av varandras goda exempel. Utgångspunkten ska vara erfarenheter från ytterstadsarbetet där stadsdelsnämndernas trygghetssamordning arbetar nära andra aktörer såsom polis, brandförsvaret, fastighetsägare, anhöriga, föräldrar och föreningar. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett personligt möte vid budget- och skuldrådgivning. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal.

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet och att barnomsorgsgarantin uppfylls,

också avseende förskola på obekväma arbetstider. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ska vara att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Stockholm ska erbjuda en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i.

Brukarundersökningen för förskolan som årligen genomförs bland vårdnadshavare med barn i förskola och pedagogisk omsorg visar att Stockholms förskolor generellt får höga betyg. Det är viktigt att staden har en likvärdig verksamhet med en jämn och hög kvalitet i samtliga förskolor.

Tydliga mål i förskolan

Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Därför är det viktigt att tillsynen av förskolan fungerar och att verksamheten i förskolan håller högsta kvalitet. Om brister upptäcks ska åtgärder vidtas skyndsamt, oberoende av huvudmannaskap. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är utvecklande, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära.

Stockholms stads förskoleprogram "Framtidens förskola" ska ange fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet. Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik, dessa ska därför fortsatt prioriteras för att lägga grunden för framtidens skolelever. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskolläraernas ansvar. Det är viktigt att de pedagogiska miljöerna utvecklas. Förskolläraernas roll ska stärkas och utvecklas. Förskolläraren ska initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslag och på förskolan. Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) ska integreras i förskoleverksamheten och bli ett verktyg för barnets lärande. Utbildningsnämnden ska fungera som en samordnande resurs i frågor som rör utveckling av IT i förskolan.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Det är viktigt att tillsynen av förskolan fungerar och att verksamheten i förskolan håller högsta kvalitet. Om brister upptäcks ska åtgärder vidtas skyndsamt.

Bevarad och utökad valfrihet

Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Moderaterna vill se en mångfald av utförare och olika pedagogiska verksamheter. Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Föräldrarnas rätt att fritt välja den förskola som bäst passar deras barns behov ska därför värnas och utvecklas. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola. Stockholms stads förskoleprogram – ”Framtidens förskola” – anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskoleprogrammet omfattar såväl kommunal som fristående förskoleverksamhet i Stockholms stad.

I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolorna och staden har en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer införts. Den gemensamma ingången innebär också att lediga platser kan förmedlas snabbare. En särskild ersättning om 1 000 kronor per barn för att upprätthålla barnomsorgsgarantin ska fortsatt tilldelas de förskolor som är anslutna till stadens gemensamma förskolekö. Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten till en gemensam förskolekö i vilken samtliga förskoleaktörer i Stockholms stad ska ingå. Den gemensamma förskolekön ska administreras externt. I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30–18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk och inom ramen för barnomsorgsgarantin.

Stadsdelsnämnderna ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska vara tydliga i sin information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

Förskolebarn vars vårdnadshavare är föräldralediga enligt föräldraledighetslagen för vård av nyfött syskon, har rätt till plats om maximalt 30 timmar per vecka fördelade under fyra eller fem dagar. Dagen kan enligt regelverket starta mellan klockan 8–9 och sluta mellan klockan 14–16.

Tidiga insatser

Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder kan ge många barn stora möjligheter till individuell utveckling. Därför bör staden se över möjlighet att erbjuda barn till föräldrar som har regelbundet stöd från socialtjänsten mer tid i förskolan. Det ger också en möjlighet att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ska ansvara för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främja inkludering i gruppen. Alla barn ska ha samma möjligheter till stöd oav-

sett om de går i kommunal eller fristående förskola. Det är angeläget att fortsatt följa utvecklingen av behov och tillgång på platser i stadens specialförskolor och språkförskolor. Fler speciallärare och specialpedagoger är viktiga och ska finnas tillgängliga för att handleda resurspersoner i förskolan samt pedagoger som har barn i behov av särskilt stöd. Ett försök med mobil enhet med specialpedagoger ska erbjudas förskolorna och inrättas under utbildningsnämnden för detta syfte.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling pågår en lässatsning i Stockholms förskolor. Utbildningsnämnden ska verka i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning och bildning och litteratur uppvärderas. Projektet ska bli en integrerad del i förskolans ordinarie verksamhet.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och interkulturellt arbete. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Förskolan ska förstärka sitt arbete med språkutveckling för barn. Utbildningsnämnden ska uppmuntra och möjliggöra för fler internationella förskolor och inriktningar som vill etablera sig i Stockholms stad. Internationella förskolor är viktiga i syfte att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och därmed locka hit utländsk arbetskraft oavsett om det är tillfälligt eller permanent.

Kommunstyrelsen ska följa behovet av finskspråkig förskola och i samverkan med stadsdelsnämnderna säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet. Stadsdelsnämnderna ska, utifrån minoritetslagstiftningen, kunna erbjuda hela eller delar av förskoleverksamhet på finska. Varje stadsdelsnämnd ska vara tydlig i sin information om tillgången till förskoleverksamhet på finska.

En hög personaltäthet ska fortsatt prioriteras och stadsdelsnämnderna ska ges i uppdrag att prioritera målet om barngruppernas storlek. Uppföljningen av riktlinjerna för antal pedagoger per barn i förskolan ska skärpas för att säkerställa att riktlinjerna följs. Ett tak för barngruppernas storlek är viktigt att sätta eftersom barngruppernas storlek tenderar att öka.

Medarbetarnas kompetens är avgörande

Kompetensförsörjning är en nyckel för hög kvalitet i stadens förskolor och en fortsatt utmaning i och med de stora ökningarna av antalet barn. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret för en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Målsättningen är att minst hälften av medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

Förstelärare i förskolan ska införas och under 2016 tillförs 20,0 mnkr för detta syfte. Förskolans förestelärare ska i huvudsak fokusera på språkutveckling.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare har kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna sett över och utvecklat stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskollärarkets attraktionskraft och fortsätta arbetet med karriärvägar för förskolans personal. För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning från barnskötare till förskollärare parallellt med arbetet.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Moderaterna vill även förstärka det pedagogiska ledarskapet i förskolan genom att likställa förskolecheferna med rektorerna i grund- och gymnasieskolan. Därmed bör även förskolechefer erbjudas möjlighet att gå rektorsutbildningen.

För att garantera att alla förskolor har en verksamhet som uppnår läroplanens mål ska förskolor med färre än 25 procent förskollärare ta fram åtgärdsplaner tillsammans med stadsdelsnämnderna. Den långsiktiga målsättningen för förskolorna är att 50 procent av den pedagogiska personalen ska vara utbildade förskollärare. Arbetet ska ske för att kunna möta upp med en god arbetsmiljö där vi sänker sjukskrivningarna och möjliggör att kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner.

Samverkan

En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer för övergång mellan förskola och skola omfattar även fristående förskolor och skolor. För att underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa screening av elever i behov av särskilt stöd avseende såväl läs- och skrivsvårigheter som neuropsykiatriska diagnoser. Detta för att redan i tidig ålder upptäcka eventuella svårigheter och därmed kunna sätta in rätt insatser för att stötta de elever som har behov av detta. Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars och vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka. Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog. Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Moderaternas förslag till budget 2016

Ökade kostnader för:

Förstelärare med fokus på språkutveckling i förskolan -20,0 mnkr

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Stadsdelsnämnderna ansvarar för konsumentrådgivning och lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet. Kultur- och föreningsstöd kan sökas från kulturnämnden, äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Det ska finnas ett rikt utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter som bidrar till att utveckla barn och ungdomars fysiska och psykiska hälsa och sociala förmåga. Staden ska ha många miljöer som är stimulerande för barn och där familjer kan umgås. I samverkan med föreningslivet ska det finnas gott om lokaler och platser utomhus där barn och unga kan få stimulerande aktiviteter och upplevelser på fritiden. Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Aktiviteter för barn och unga

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10–17 år under skolloven. Aktiviteterna är populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren. Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen såsom festkvällar med disco. Vid dessa tillfällen är det viktigt att schemalägga assistenters arbete så att barn och unga inte behöver avbryta sina aktiviteter i förtid på grund av att assistentens arbetstid tar slut.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former. Bland annat erbjuds utflykter med fiske, idrott och kultur som inriktning. Utflykter med badbussar och till olika djurparker genomförs. Parklekar har arrangerat midsommarfirande. I samband med övriga skollov organiseras idrottsturneringar, olika typer av lägerverksamheter, teaterbesök, bowling med mera.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamhet i olika former är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm och ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommar-

koloni ska prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer på ett enkelt sätt kan ansöka till kollo digitalt genom e-tjänst. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Nämnderna anordnar därutöver egen sommarkolloverksamhet. I samverkan med lokala idrottsföreningar genomförs även olika typer av dagkollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas.

För att svara upp mot medborgarnas olika behov har stadsdelsnämnderna ett ansvar i att utveckla olika former av sommarkollo, vilket ska leda till att fler barn ges möjlighet att åka på sommarkollo. För att öka deltagandet i ytterstadsområdena ska stort fokus ligga på att skapa aktiviteter och sommarkollon som attraherar hushåll med olika kulturell bakgrund. Kollovistelse ska kunna förenas med sommarskola, för att möjliggöra även för elever i behov av extra stöd och undervisning att åka på sommarkollo.

Öppna förskolan, ett viktigt komplement

Den öppna förskolan uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Svenska med baby ska erbjudas på fler ställen runt om i staden, vilket stärker småbarnsföräldrars möjlighet till integration samt skapar förutsättningar för att lättare lära sig svenska språket.

Fritidsgårdar

För stadens alla barn och ungdomar finns ett stort utbud av fritidsgårdar med olika inriktningar. Grunden för verksamheten är en miljö utan krav på prestation där ungdomar själva har möjlighet att tillsammans med personalen planera och genomföra olika aktiviteter i en stimulerande och trygg miljö. Pojkar och flickor ges samma möjligheter till aktiviteter. Det finns även särskilda fritidsgårdar som är riktade mot barn med olika former av funktionsnedsättning. Om behov av utökade öppettider finns ska nämnderna säkerställa att det finns fritidsgårdar öppna även på kvällar och helger.

Fritidshem och öppen fritidsverksamhet

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att tillsammans med idrottsnämnden, kultur- och utbildningsnämnden utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av kommunen men där föreningarna själva ges möjlighet att skapa en

egen profil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidsgårdar och lovaktiviteter.

Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Kvaliteten och tryggheten i parklekarna ska ökas genom att säkerställa parvis bemanning. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga parklekar i fler av Stockholms parker. Särskilt prioriterat är att åter öppna parklekar som har upphört till följd av den rödgrönrosa majoritetens kommunaliseringar. Möjligheten att utveckla och utöka parklekarnas pedagogiska innehåll till öppna förskolor med parvis bemanning ska prövas.

Föreningsstöd

Föreningslivet, som i det närmaste når 50 procent av stadens barn och ungdomar, är en viktig del i stadens folkhälsoarbete. För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka.

Effektivt och samordnat lokalutnyttjande

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler efter skoltid. Ett arbete pågår mellan idrottsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas, under 2016 ska även stadsdelsnämnderna och kulturnämnden ingå i det samarbetet.

Feriejobb

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Fler mötesplatser för unga	6,0 mnkr
Insatser för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter	3,0 mnkr
Besparing kultursekreterare i varje stadsdelsnämnd budget 2015	7,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Parvis bemanning och ökat pedagogiskt innehåll i parklekar	-3,0 mnkr
--	-----------

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. Mångfald och valfrihet inom äldreomsorgen garanterar rätten för de äldre att kunna känna sig trygga med att omsorgen ska uppfylla deras individuella behov och ta hänsyn till deras personliga önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg. Det egna inflytandet över insat-

ser och valmöjligheter ska stärkas samtidigt som stadens byråkrati och detaljstyrning ska minska.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar. Äldre har olika önskemål.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet syftar till att hjälpa personen att återgå till ett liv och vardag liknande det som fanns innan bortgången.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns, samtidigt är det centralt att i den pågående boendeutredningen se över hur förstärkt vårdfokus i samtliga boendeformer bäst säkerställs. Stockholm ska uppmuntra lösningar som seniorboenden och kollektivboenden. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till hög ålder kombinerat med ensamhet.

Tekniska hjälpmedel erbjuder nya möjligheter att underlätta för äldre och deras anhöriga att använda sin valfrihet och enkelt kunna välja mellan olika utförare. Stadens system stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser. Detta blir också viktiga verktyg för stadens äldrecoacher, som ska ge individuell hjälp om vilka valmöjligheter som finns.

Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka sina insatser är därför steg åt rätt håll. Moderaterna anser att Stockholm kan gå längre. Äldrenämnden ges i uppdrag att utreda om biståndsbedömningen kan delas upp i olika steg där ett första behovsbeslut tas, för att senare träffa särskilda äldrecoacher som hjälper till med individuella valmöjligheter. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver Stockholm också se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning. Biståndsbedömningen förs över från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som stockholmarna kan välja mellan ska fortsatt bevaras. Samtidigt är det viktigt att fastställa en så hög kvalitet som möjligt. För en bättre kontinuitet inom hemtjänsten ska en utredning tillsättas om hur det kan införas en kontinuitetsbonus till avdelningar som levererar en hög kontinuitet. Det är också viktigt med enklare process för nyttoparkeringstillstånd för hemtjänstpersonal. Genom att minska administrativ och byråkratisk börda kan vi underlätta arbetet för hemtjänstpersonalen. Arbetet för en god arbetsmiljö där antalet sjukskrivningar minskar ska prioriteras.

Stadens uppföljning av verksamheter ska vara likvärdig oavsett driftform. Såväl kommunala som fristående verksamheter ska redovisa sina verksamheter ekonomiskt och kvalitetsmässigt likvärdigt samtidigt som äldreomsorgen bör följas upp genom att i större utsträckning mäta nöjdheten hos den enskilde. Staden ska verka för tydliga lämplighetskrav för ägare till fristående verksamheter.

Införandet av digitala trygghetslarm i eget boende ska fortlöpa. Teknikskiftet kommer att innebära att de enskilda personer som är beviljade trygghetslarm kommer att ha ett fungerande trygghetslarm i enlighet med modern informations- och kommunikationsteknik.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov ska vården och omsorgen hålla en god kvalitet.

Kvalitet, innovation, och prevention inom äldreomsorgen

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och möjliggöra för den äldre att påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet. Det ska exempelvis vara möjligt att separera städning från hemtjänstens insatser. Det RUT-avdrag som idag gör det möjligt att få städning från annat håll än kommunen kan på så sätt bidra till att hemtjänstens medarbetare inte behöver städa utan kan fokusera på vård och omsorg av äldre.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Kommunstyrelsen ska också i samverkan med äldrenämnden utreda möjligheten att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp men vill bo kvar hemma. Stockholms stad ska också hemställa hos regeringen att utreda möjligheten för kommuner att anställa läkare inom äldreomsorgen. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning med bakgrund i andra länder. Staden ska verka för att personal ska ges kompetensutveckling inom fokusområden såsom missbruk, psykiatri och våld i nära relation.

Inom kommunstyrelsen har det pågått ett projektarbete i samarbete med äldre-
nämnden och stadsdelsnämnderna med att ta fram en modell för fördjupad kva-
litetsuppföljning. Modellen ska vara kvalitetsdrivande och kunna identifiera
kvalitetsutvecklande faktorer inom äldreboenden. De faktorer som identifieras
ska kunna användas i framtida upphandlingar och främja kvalitetsutveckling
och ett effektivt användande av resurser. Modellen ska kunna användas oavsett
utförare och gå att anpassa till annan verksamhet. Metoden handlar om att uti-
från ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan bru-
kare och vårdpersonal. Ett viktigt inslag i denna kvalitetsuppföljning är den
återföring som ges till verksamhetens chef, i syfte att utveckla kvaliteten i
verksamheten.

Kunskap om demenssjukdom ska fortsatt stärkas på stadens demensboenden.
Spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på
alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om
de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor. Riktade satsning-
ar på särskilda demensteam inom stadsdelarna ska fortsätta. För att stärka
kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras
anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna er-
bjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Samtliga med-
arbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demens-
sjuka eller anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade ut-
bildning Demens ABC.

Staden ska verka för en ökad samverkan mellan hemtjänst och landstinget ge-
nom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler
och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Staden ska också verka
för möjligheten att äldre direkt kan vända sig till Stockholms geriatriska mot-
tagningar istället för akutmottagningarna.

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor
vikt för att många ska orka, vilket innebär att stadsdelsnämnderna kan tillgo-
dose det behov av avlastningsplatser som idag finns.

Rehabilitering och förebyggande arbete

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge
förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa
på rehabiliterande insatser. Att exempelvis kunna komma ut från sin bostad är
mycket betydelsefullt. Boende i vård- och omsorgsboende ska ha rätt till ute-
vistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan mot-
verka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre
att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.
Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska
finnas lättillgängligt via Äldre direkt, som åter ska hålla öppet på helger.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill och kan
klara sig själva. Det finns dock ett antal äldre som i olika utsträckning behöver
service, omsorg och vård. Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad indi-
viduell genomförandeplan där även individuella, sociala och andra aktiviteter

ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i "Dokumentet om mig själv". Individualiseringen av omsorgen ska fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

Staden ska verka för en ökad samverkan mellan hemtjänsten och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Staden ska också verka för möjligheten att äldre direkt kan vända sig till Stockholms geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Utevistelsegarantin ska ses över för att säkerställa möjligheterna för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

Alliansens satsningar på äldrevårdar, ungdomsvårdar, omsorgsvårdar och för anställning av personer med funktionsnedsättning ska permanentas.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhängkonsulenter och stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas. Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och äldrenämnden fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Försök med fria broddar 2,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Ökade resurser till biståndsbedömning inom hemtjänst och boende -10,0 mnkr

Äldre direkt på helger kvarstår	-2,0 mnkr
Pilotprojekt Silviacertifiering	-10,0 mnkr

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt att själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpna hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt fokus på den enskilda stockholmaren. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid ska följas.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet ska ha rätt till en stödperson. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen. Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden se över insatser för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service, LSS, i syfte att ta fram en helhetssyn vad gäller insatser som daglig verksamhet och aktiviteter för en stimulerande miljö.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin

egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsut-satta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknads-nämnden och utbildningsnämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16–19-åringar.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden ska arbeta med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilda individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska mäta och följa upp resultatet av beslutade och utförda insatser.

Förstärkt barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt ska prioriteras. Stadens socialtjänst behöver ha fokus på att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera uppföljning av placerade barn och unga samt barn som lever med våld i nära relationer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatrin.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handlägningsprocessen. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska fortsatt utveckla rutiner för tillsyn, uppföljning och utredning av familjehem och följa upp att stadens riktlinjer för familjehemsvård efterlevs. Nämnderna ska även verka för rekrytering av fler familjehem. Vi förstår de ansträngningar och det tryck som finns för att möta behoven av tillfälliga boendelösningar, bemanning, gode män och skolplaceringar.

Förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga

En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar. Samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Föräldrastödinsatser som ger goda effekter ska prioriteras. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda en god öppenvård som alternativ till slutenvård. Intentionen ska vara färre placeringar på institution och att hitta former för insatser på hemmaplan. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla arbetet för att stärka stödet för barn och unga med psykisk ohälsa. Samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården är en viktig del i detta arbete.

För att möta barns och ungas behov behöver staden använda samma arenor som de unga. Alliansen införde socialrådgivning på nätet införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom feriearbeten, dagkollo och samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer. Stadens uppsökande arbete med bland annat fältassistenter ska fortgå.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionseenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och alla stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat och samordnat med målgruppen 20–29 år.

Avhoppare från kriminell livsstil ska vara en tydlig målgrupp för socialtjänsten. Alla stadsdelsnämnder ska ha en samordnare med särskilt ansvar för avhoppare, arbetet ska ske i samverkan med polis och den nationella samordnaren.

Missbruk och beroende

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att tillsammans med socialnämnden påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet över staden via mini-marior.

Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserad vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Stadens socialtjänst ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Arbete mot hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är fortsatt ett prioriterat område i staden. Kommunfullmäktige har antagit ett stadsövergripande program som tydliggör inriktningen för det fortsatta hemlöshetsarbetet i Stockholms stad.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska fortsatt prioritera det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete. Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna behöver därför fortsatt prioriteras. Stadens boendebestand ska inventeras för att ge flyktingar ett gott mottagande.

Under de senaste åren har en markant ökning skett av antalet personer från andra EU-länder och tredjelandsmedborgare som vistas i Stockholm utan försörjning och boende. Detta kräver omfattande insatser från stadens socialtjänst, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar som får bidrag från socialnämnden. Projekt Vinternatt ska fortgå och arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer. Staden ska även tillsätta en samordnare som arbetar tillsammans med andra myndigheter som bland annat polisen för att utreda misstänkt människohandel och organiserad brottslighet såsom prostitution.

Ensamkommande barn

Stockholms stad möter ett allt större antal ensamkommande barn som söker sig till Sverige och Stockholm. Detta ställer stora krav på stadens insatser och möjlighet att tillgodose behoven för de som placeras i Stockholm för att säkra en snabb integrering. Stockholms arbete och mottagande för ensamkommande barn ska ses över och effektiviseras för att kunna möta dagens utmaningar på bästa möjliga sätt för både de unga och för stadens medarbetare i ett långsiktigt perspektiv.

Stadens medarbetare ska känna trygghet och ett stöd i det arbete som görs och de ensamkommande ska uppleva Stockholm som en stad där möjligheterna till en god framtid finns. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, integration, skolgång och bostäder för ensamkommande

barn. Som ett viktigt steg för en effektiv integration ska Stockholm från första dagen påbörja arbetet med att säkra ungdomarnas rätt till skola och en ordnad skolgång ska erbjudas inom två veckor. Arbetet leds av utbildningsnämnden.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans socialnämnden och andra berörda aktörer arbeta fram rutiner för att säkra överlämning av de stöd och insatser som behövs i de fall familjer till tidigare ensamkommande barn har kommit till Stockholm, så att ingen faller mellan stolarna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att sysselsättningen bland personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Socialnämnden har i samverkan med stadsdelsnämnderna och intresse-/brukarorganisationer tagit fram en handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri i staden. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatri.

Våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Varje stadsdelsnämnd ska ha ett våld i nära relationsteam som även ska vända sig till män. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Barn som drabbats av våld i nära relationska få möjligt till Tryggare barn. Metoder som Signs of Safety och Caring Dads kan med fördel användas. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta ska stärkas hos berörd personal. Staden ska erbjuda platser på skyddat boende för män. Socialnämnden får i uppdrag att utreda möjligheten till flerårigt verksamhetsbidrag inom våld i nära relation samt se över stöd till verksamheter som arbetar för att motverka hedersproblematik. Flera par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Stockholms stad ska som huvudstad också verka mot regeringen för tryggare och stabilare förutsättningar för kvinnojourer och skyddade boenden med nationellt intag.

Det är av stor vikt att stadsdelsnämnderna, socialnämnden samt utbildningsnämnden utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd, exempelvis på kvinnojourerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga. Staden ska verka för att Origos uppdrag utökas till att även arbeta med förebyggande insatser riktade mot unga samt med information och ökad kunskap till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete.

Kompetensförsörjning

En relativt hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare har uppmärksammats inom stadens socialtjänst. Den höga rörligheten får effekter på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Kommunstyrelsen har i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna haft i uppdrag att ta fram förslag på ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt förslag på hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Detta arbete ska fortsätta under 2016 och implementeras tillsammans med utvecklandet av karriärtjänsten för socialsekreterare. Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden arbeta stadsövergripande med ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som stadens socialtjänst använder sig av ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta men arbetet och metoderna behöver framförallt också noga dokumenteras, följas upp och utvärderas för att kunna sprida erfarenheter och goda exempel inom staden.

Utbildningssatsning

I socialnämndens budget ingår medel för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg som ska användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Prioriterade områden är samverkansfrågor, barnperspektiv, MI (motiverande samtal), utförardokumentation och bemötandefrågor i det sociala arbetet.

Moderaternas förslag till budget 2016

Ökade kostnader för:

Beredskap och insatser för asylmottagande och -boendeplatser -50,0 mnkr

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil. Gemensamt för stadens alla stadsmiljöer ska vara att de är rena, levande och trygga.

Upplevelsen av Stockholm som en grön, ren och attraktiv stad ska öka. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket också ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

En trygg stadsmiljö

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Nolltolerans mot klotter ska återinföras och efterlevnaden av klotterförbudet ska prioriteras, inte minst ur ett trygghetsperspektiv. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska fortgå.

Staden ska inom ramen för den kommunala kompetensen kunna tillse att de lokala ordningsföreskrifterna följs. Staden ska hemställa till regeringen om möjligheten att kunna anställa ordningsvakter som kan verkställa avhysningar och arbeta förebyggande så att fler olovliga bosättningar inte växer fram. Staden ska också hemställa till regeringen om att parkeringsvakter bör få befogenhet att bötfälla personer som skräpar ner.

Stadsdelarna ska ha en trygg och attraktiv stadsmiljö. Mycket av otrygghet och riskerna för kriminalitet motverkas om man bygger in trygghet i stadsmiljön. Det gäller exempelvis promenadvägar, belysning, växtlighet, placering av konstruktioner eller gångstråk. Är stadsmiljön nedsliten och ger en allmänt otrivsam känsla ökar känslan av upplevd otrygghet. Stadsdelsnämnderna ska därför beakta trygghetsaspekten vid upprustning av stadsmiljöer.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara en naturlig beståndsdel i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem, hänsyn bör även tas till familjer där föräldrarna är funktionsnedsatta och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och till-

gänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga motionsspår samlas under idrottsnämnden. Medel för skötsel och drift överförs därför från stadsdelsnämnderna till idrottsnämnden.

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att tillsammans med idrottsnämnden inventera lämpliga platser för nya spontanidrottsinvesteringar. Fokus ska ligga på platser som är strategiskt placerade och som inte kan användas till annat. Med små medel kan utomhusgym, konstgräsplaner eller multianläggningar, så kallade kaninburar, byggas som dels bidrar till en bättre stadsmiljö, dels underlättar stockholmarnas möjlighet till idrott och motion.

Idéburen stadsförbättring

Stadsrummet ska användas mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter i bruk för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas upp för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utveckla arbetet kring idéburen stadsförbättring och informera medborgarna om hur deras förslag och idéer kan realiseras inom ramen för Idéernas Stockholm.

Samverkan för ett effektivt resursutnyttjande

Trafiknämnden har sedan tidigare det samordnande ansvaret för 55,0 mnkr av stadsdelsnämndernas investeringsbudget. Berörda nämnder ska samverka i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar. Målet är att hitta långsiktigt kostnadseffektiva lösningar avseende drift och underhåll och som gör det möjligt att hålla rent och snyggt. Tack vare den samordnande roll och överblick nämnden har ges större möjligheter till att göra prioriteringar och genomföra kostnadseffektiva upphandlingar.

I Moderaternas budget 2016 överförs därför stadsdelsnämndernas återstående investeringsbudgetar för stadsmiljöinvesteringar till trafiknämnden, som får ett utökat ansvar att i samråd med stadsdelsnämnderna prioritera och fördela 110,0 mnkr. I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga motionsspår samlas under idrottsnämnden.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader drift och underhåll	5,5 mnkr
Skötsel och drift av motionsspår överförs till idrottsnämnden	5,4 mnkr

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens arbete med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivits inom det ekonomiska biståndet är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Socialnämnden ska främja en fortsatt utveckling av detta arbete. Stadens aktiva arbete med att motverka, identifiera och utreda felaktiga utbetalningar fortsätter.

Det finns skäl att utveckla arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet. Socialnämnden ska, tillsammans med representanter från stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden, etablera samverkan med Försäkringskassan med syfte att utforma rutiner för samarbete när personer med ekonomiskt bistånd är i behov av stöd för samordning av rehabilitering.

Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

SL-kort, ekonomiskt bistånd	48,7 mnkr
-----------------------------	-----------

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att erbjuda ungdomar feriearbeten. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder vilket omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällena och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska verka för att förbereda och rusta fler för det första jobbet och vara en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen, öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete.

För att möta behoven av arbetsmarknadsåtgärder samt effektivisera resursutnyttjandet ska Jobbtorg Stockholms uppdrag utvidgas till att även omfatta individer som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser. Jobbtorg Stockholms uppdrag breddas till att arbeta

också med dem som bedöms ha 20 procents arbetsförmåga eller mer. En gemensam ingång ges därmed till stadens arbetsmarknadsåtgärder under arbetsmarknadsnämndens ansvar. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder, vilket omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällen och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Ansvar för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet överförs från stadsdelsnämnderna till arbetsmarknadsnämnden och en gemensam ingång ges till stadens arbetsmarknadsåtgärder under arbetsmarknadsnämndens ansvar. För att optimera insatserna och göra dem mer enhetliga över hela staden ges arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder se över och utvärdera Jobbtorgens arbete samt att se över gränsdragningen mellan Jobbtorg och Jobbtorg Resurs samt stadsdelsnämndernas verksamheter.

För att hjälpa unga in på arbetsmarknaden ska Jobbtorg Unga erbjuda arbetsmarknadsutbildningar som ökar den entreprenöriella förmågan och ökar deltagarens kunskap om hur att lyckas på arbetsmarknaden och utbildningsmöjligheter.

Stockholm ska verka för fler enklare jobb och uppmuntra arbetstillfällen så som serviceassistenter, där var och en får bidra efter sin förmåga och arbetsplatser anpassas så att personer med funktionsnedsättningar kan bli delaktiga och få förutsättningar att utföra serviceuppgifter på arbetsplatser. Arbetet ges antingen som en anpassad anställning eller som en utflyttad Daglig verksamhet. Den studerande ska genom utbildning, och de möjligheter som erbjuds på ett strukturerat sätt slussas in på den kommande arbetsplatsen.

Staden ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterferier. Satsningar på feriearbete ska ytterligare fokuseras till ungdomar från ekonomiskt resurssvaga familjer. Staden ska också erbjuda unga sommarjobb i form av sommarföretagande. Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder omfattar 22,0 mnkr för feriearbeten och i trafiknämndens budget ingår 3,0 mnkr för detta ändamål. Dessutom avsätts i Central medelsreserv 2,0 mnkr för kyrkogårdsnämnden samt ytterligare medel för en särskild satsning på feriearbeten. Staden ska samverka med det privata näringslivet för att företag ska ta emot fler feriearbetande ungdomar.

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till etablering. Staden ska arbeta med ett effektivt välkomnande till Sverige och Stockholm där tydlig information ges till nyanlända om möjligheter och förutsättningar. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till integration, arbete och delaktighet. För att minska väntetider samt öka integrationen i staden ska två nya Jobbtorg inrättas. Ett nytt Jobbtorg inrättas för att arbeta fokuserat med utländska akademiker med uppdrag att underlätta processerna med validering av kunskap och utländska universitetsexamina. Ett annat nytt Jobbtorg ska arbeta med nyanlända yrkesarbetare för

att validering av kunskap ska gå snabbare och på så sätt korta steget till den svenska arbetsmarknaden.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden 159,6 mnkr

Minskade intäkter för:

Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden -27,4 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för människors möjligheter att känna självständighet. Deltagande i arbetslivet är också väsentligt för att det ger en delaktighet i det svenska samhället. Alla som har förmågan att arbeta ska ges stöd att komma in på arbetsmarknaden utifrån sina individuella förutsättningar. Ungdomar samt nyanlända flyktingar och invandrare ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Det kanske viktigaste för en trygg vardag och för att livspusslet ska gå ihop är att ha en inkomst. Den trygghet som en egen försörjning innebär ger fler möjligheten att stå på egna ben. Därför är det grundläggande att fortsatt verka för en stark arbetslinje som väljer jobb före bidrag. Förutsättningar för nya jobb att växa fram måste skapas och fler måste få chansen att få en anställning.

Stockholm ska vara en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska ges en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete. Oavsett ålder, kön och bakgrund går det att få ett arbete som matchar utbildning och yrkeserfarenhet eller en utbildningsplats som passar intressen och förutsättningar.

Språket är en viktig del för att integreras i samhället och en nyckel in till arbetsmarknaden. Här fyller svenska för invandrare, SFI en viktig funktion. Det är viktigt att fortsätta satsningar inom SFI för att stärka individen och sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Vuxna och unga vuxna som av olika anledningar inte har kommit in, eller inte finns kvar, på arbetsmarknaden kan erbjudas insatser från både Arbetsförmedlingen och från staden. Stockholm ska verka för att förbereda och rusta fler för det första jobbet. Arbetet riktat till de unga och utrikesfödda som inte kommer in på arbetsmarknaden fullt ut ska stärkas. Jobbtorg Stockholm är en av flera insatser. Nämnden ska utveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet för skolelever, flyktingar och invandrare. Det ska ske i lokala företagsområden, särskilt i ytterstaden, och möjliggöra för att fler företag och verksamheter erbjuder sådana platser. I både Järva och Söderort ska arbetet med att stimulera till fler arbetstillfällen prioriteras i enlighet med tidigare ytterstadsarbete.

Stockholms stad ska initiera en integrationspakt i samverkan med näringslivet och berörda offentliga verksamheter. Fokus ska ligga på insatser såsom mentorskap, förebilder, integration och ökade anställningar av människor med utländsk bakgrund.

Stockholms stad ska fortsätta arbeta aktivt för att skapa en alltmer inkluderande arbetsmarknad och anställa fler personer med funktionsnedsättning. Arbetsmarknadsnämndens arbete tillsammans med socialnämnden för ökad syssel-

sättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning ska fortsätta. Stockholm ska verka för fler enklare jobb och uppmuntra arbetstillfällen så som serviceassistenter, där var och en får bidra efter sin förmåga och arbetsplatser anpassas så att personer med funktionsnedsättningar kan bli delaktiga och få förutsättningar att utföra serviceuppgifter på arbetsplatser. Arbetet ges antingen som en anpassad anställning eller som en utflyttad daglig verksamhet. Den studerande ska genom utbildning, och de möjligheter som erbjuds på ett strukturerat sätt slussas in på den kommande arbetsplatsen. Arbetet som sker inom ramen för ALFA ska permanentas i stadens verksamhet och huvudansvaret flyttas från socialnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Stockholms stad ska i samverkan med företag och skolor arbeta inom Stockholmsutmaningen arbeta för att fler ungdomar enklare ska ta sig in på arbetsmarknaden. Stockholm ska stärka arbetet med jobbförebilder och mentorer för ungdomar som står utanför arbetsmarknaden. För att stärka stadens arbete med yrkesintroduktionsanställningar ska staden bredda och stärka handledningen. Samlad erfarenhet visar att en kombination av arbete, utbildning och handledning är ett bra sätt för unga att komma in på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden ska också i samverkan med utbildningsnämnden erbjuda sommarföretagande, där ungdomar mellan 15–20 år ges möjlighet till ett utbildningskoncept där de under handledning ges möjlighet att sommarjobba som egen företagare och förverkliga en idé under fyra veckors tid. Tillsammans med näringslivet ska en särskild webbplats för helg- och extrajobb etableras.

Arbetsmarknadsåtgärder

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa i behov av ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. För att möta behoven i staden av arbetsmarknadsåtgärder samt effektivisera resursutnyttjandet ska Jobbtorg Stockholms uppdrag utvidgas till att även omfatta individer som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser.

Arbetsmarknadsnämnden övertar ansvaret för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet från stadsdelsnämnderna och en gemensam ingång ges till stadens arbetsmarknadsåtgärder under arbetsmarknadsnämndens ansvar. Jobbtorg Stockholms uppdrag ska breddas till att också arbeta med dem som bedöms ha 20 procents arbetsförmåga. För att optimera insatserna och göra dem mer enhetliga över hela staden ges arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder se över och utvärdera Jobbtorgens arbete samt att se över gränsdragningen mellan Jobbtorg och Jobbtorg Resurs samt stadsdelsnämndernas verksamheter.

Arbetsmarknadsnämndens arbete på området för arbetsmarknadsåtgärder behöver utformas utifrån de särskilda behov och utmaningar som finns på arbetsmarknaden. Detta innebär bland annat att det på jobbtorgen behöver finnas god tillgång till information och stöd för den som vill starta eget företag. Det

ska vara möjligt för föräldrar att få ledigt från Jobbtorget under fyra veckor på sommaren för att få tillbringa tid med sina barn.

För att hjälpa unga in på arbetsmarknaden ska Jobbtorg Unga erbjuda arbetsmarknadsutbildningar som ökar deltagarens kunskap om hur att lyckas på arbetsmarknaden och utbildningsmöjligheter.

Arbetsmarknadsnämnden ska bistå i stadens arbete att utveckla rutiner för att säkra ett effektivt mottagande och integration av ensamkommande unga i Stockholm.

Stockholms stad ska, tillsammans med olika företagsorganisationer, stimulera och förstärka intresset för att starta eget, exempelvis i samarbete med Ung Företagsamhet.

Människor som lever i osäkra boendeförhållanden har ofta en svag ställning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna särskilt fokusera på människor och familjer som är föremål för insats från socialtjänsten.

Nämnden ska arbeta med att erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga, ett erbjudande som även ska riktas till unga som inte uppbär försörjningsstöd. Arbetsmarknadsnämnden ska i samverkan med stadens bolag arbeta för att fler unga får möjlighet till anställning i staden genom ungdomsanställningsavtal och yrkesintroduktionsanställningar. Satsningar på feriearbete ska ytterligare fokuseras till ungdomar från ekonomiskt resurssvaga familjer. För långtidsarbetslösa ungdomar ska staden arbeta med särskilt utformat stöd såsom självstärkande program varvat med lämplig praktik och med personligt stöd.

Det framgångsrika arbetet med stockholmsvärdar, äldrevärdar, ungdomsvärdar och omsorgsvärdar ska fortsätta och utvärderas under året för att se över möjligheten att sprida till fler områden framöver. Även satsningen på visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska samarbeta med stadsdelsnämnderna i syfte att visa vägar till arbete. Incitamenten för att gå från daglig verksamhet till den ordinarie arbetsmarknaden ska utredas och stärkas. Daglig verksamhet med inriktning mot IT ska inrättas för att möta människor som kan använda sig av IT-baserade verktyg för arbetsträning och för att stärka sina arbetsfärdigheter.

Studie- och yrkesvägledning utgör en viktig del i det arbete som bedrivs inom det kommunala uppföljningsansvaret för 16–19-åringar. Satsningen på unga 20–25 år, som riktas till arbetslösa med en social problematik, ska gälla unga upp till 29 år. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat med målgruppen vilket bland annat innebär att denna satsning behöver samordnas med den satsning som görs på sociala in-

satsgrupper under socialnämndens ansvar. Arbetet som påbörjades inom ramen för projekten Filur och Merit ska fortsätta.

Integration och etablering av människor från andra länder

Moderaterna bejakar att människor från olika delar av världen söker sig till Sverige. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Staden ska ge människor som kommer till Stockholm från ett annat land goda möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och integration i det svenska samhället. Mottagandet av nyanlända ska syfta till integration, egen försörjning och delaktighet. Stockholms stad ska öka kompetensen kring validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet i syfte att skynda på processen samt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden.

Staden ska arbeta med ett effektivt välkomnande till Sverige och Stockholm och där tydlig information ges till nyanlända om möjligheter samt förutsättningar. Kunskaper i svenska språket och en fullgod samhällsorientering spelar en viktig roll för att på bästa sätt etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället. SFI, svenska för invandrare, ska vara effektiv med en hög grad av valfrihet för den enskilde. Samtidigt ska det finnas en tydlig koppling mellan SFI och arbetsmarknaden. I Stockholm finns i dag en mångfald av utbildningsanordnare, både kommunala och fristående, som erbjuder ett brett och flexibelt utbud av kurser inom SFI. SFI finns på olika nivåer och utgår från individens förkunskaper. Individens behov av språkutbildning för att förverkliga sin framtidsdröm ska vara utgångspunkten i stadens SFI-organisation. För att underlätta för i synnerhet kvinnor ska SFI erbjuda möjlighet att delta i undervisningen tillsammans med spädbarn och undervisning i svenska ska tillhandahållas kombinerat med öppen förskola. Svenska med baby ska erbjudas på fler ställen runt om i staden, vilket stärker småbarnsföräldrars möjlighet till integration samt skapar förutsättningar för att lättare lära sig svenska språket.

Kopplingen mellan svenskundervisning, livet i Sverige och den studerandes framtida yrkesval ska vara tydlig. För att minska väntetider samt öka integrationen i staden ska ett nytt Jobbtorg arbeta fokuserat med utländska akademiker med uppdrag att underlätta processerna med validering av kunskap och utländska universitetsexamina. Ett andra nytt Jobbtorg ska arbeta med nyanlända yrkesarbetare för att validering av kunskap ska gå snabbare och på så sätt korta steget till den svenska arbetsmarknaden. Där det finns möjlighet och behov ska utbildning i svenska för yrkesutbildade (SFX) utformas inom fler yrkes- och ämnesinriktningar. Nyanlända invandrare kommer snabbare ut på den reguljära arbetsmarknaden genom SFX-utbildningarna.

SFI ska vara flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. SFI ska också erbjudas på distans. Detta skapar möjligheter att förena studier i svenska med yrkesutbildning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare SFI-studier, ska SFI kunna vara en del av jobbplanen. Det är viktigt att SFI samverkar med Jobbtorg och vuxenutbildningen för att utveckla utbildningar. Antalet avhopp från kurser inom SFI ska minska.

Frivilligorganisationer bedriver idag ett viktigt integrationsarbete till gagn för nyanländas introduktion till språket och det svenska samhället. Satsningen på fadderverksamhet som startades 2014 fortsätter med anledning av de positiva resultat som uppnåtts då en arena skapas för kontakter mellan nyanlända och etablerade stockholmare.

Kvinnor av utländsk härkomst med låg utbildning utgör en grupp som möter svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar därmed att hamna i ett långvarigt utanförskap. Mot bakgrund av detta ska arbetsmarknadsnämnden i samverkan med övriga berörda aktörer arbeta för att fler kvinnor med utländsk bakgrund erbjuds språkutvecklande insatser samt arbetsmarknadsinsatser som ökar deras möjligheter att komma ut i arbete eller starta företag. Inom ramen för detta utvecklingsarbete bör bland annat behoven av uppsökande insatser i miljöer där målgruppen finns uppmärksammas liksom behoven av en utökad samverkan med invandrarorganisationer.

Vuxenutbildning

För dem som av olika skäl inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen i grund- och gymnasieskolan är vuxenutbildningen en andra möjlighet. Rätt att studera inom den grundläggande vuxenutbildningen har den som saknar en nioårig grundskola. Plats inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds den som inte har en fullständig treårig gymnasieutbildning samt unga som gått ett yrkesprogram inom den nya gymnasieskolan och som vill uppnå grundläggande behörighet till högskolan. I mån av resurser kan även personer med högre utbildningsbakgrund antas.

Stockholm ska verka för att fler vuxna ska få en möjlighet att gå en yrkesutbildning genom att hemställa hos regeringen att bygga ut yrkesvux och permanenta anslagsansökningarna till kommunerna. Det är ett effektivt sätt för att nå de grupper som saknar gymnasieutbildning. Möjligheten att få en andra chans att läsa in sina gymnasiebetyg är i många fall avgörande för att få det första jobbet och en väg in på arbetsmarknaden. Skolverkets utvärderingar visar exempelvis att cirka tre av fyra av dem som har gått yrkesvux har fått en anknytning till arbetsmarknaden ett år efter avslutade yrkesstudier.

Kommunal vuxenutbildning ska stödja och stimulera vuxna i deras lärande. De vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen är den enskildes behov och förutsättningar. Vuxenutbildning bedrivs i staden av skolor i egen regi samt av externt upphandlade anordnare. Yrkesinriktade kurser inom vuxenutbildningen är mycket populära och leder i hög grad till arbete. Stockholms stad ska därför verka för att rätten att läsa in såväl grundläggande som särskild behörighet till högskolestudier på den kommunala vuxenutbildningen utökas till att bli en generell rättighet för alla som är behöriga till sådan utbildning.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda yrkesutbildningar till personer som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Flera av dessa kurser och utbildningar genomförs av gymnasieskolan. För att stadens gemensamma resurser ska kunna användas på ett effektivt sätt är det viktigt att arbetsmarknadsnämnden

samverkar med utbildningsnämnden för att utveckla yrkeskurser och yrkesutbildningar både inom vuxenutbildningen och inom SFI. Kompetenta och engagerade lärare är en viktig faktor för SFI-utbildningens kvalitet. Välutbildade och engagerade lärare är grunden för en utbildning där studerande får goda resultat i en god studiemiljö.

Inom vuxenutbildningen är en kompetent och engagerad lärarkår avgörande för skolans och utbildningens kvalitet. Nya karriärvägar ska skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Utvecklingsprojekt, exempelvis inom ESF	10,0 mnkr
Idrottsvärdar	5,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Utökad och förstärkt SFI samt Svenska med baby	-13,0 mnkr
Särskilda uppdrag till Jobbtorg att arbeta med validering av utländska examina och yrkeskunskaper	-6,0 mnkr
Fler enkla jobb för personer med funktionsnedsättning	-10,0 mnkr
Huvudansvar för ALFA flyttas från socialnämnden	-5,0 mnkr
Arbetsmarknadsåtgärder överförs från stadsdelsnämnderna	-159,6 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åvilar staden i fråga om avfallshantering. I detta ligger att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning, utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personalunion även styrelse för Stockholm Vatten Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Vatten Avfall AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Stockholm växer i en historisk omfattning, vilket ställer krav på ett högt bostadsbyggande. Exploateringsnämnden ska prioritera att 50 000 bostäder i blandade upplåtelseformer påbörjas till 2020. Nämnden ska i sitt arbete säkerställa en god projektekonomi och sälja mark till marknadspris för att långsiktigt kunna upprätthålla en hög investeringstakt. Markpolitiken ska utgå från marknadsmässiga förutsättningar och bidra till sund konkurrens i byggbranschen.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Det enskilt viktigaste i exploateringsnämndens uppdrag handlar om att ta fram markanvisningar med bostäder för att mota rådande bostadsbrist. Men också att i det sammanhanget planera för ett attraktivt, hållbart och välfungerande stadsrum, där redan befintliga stadsdelar tillåts växa samman.

Fram till 2030 kommer stadens befolkning att öka med drygt 200 000 personer. År 2020 beräknas över en miljon människor bo i Stockholms stad. Den hållbara staden är en tät stad, där finns tillgänglig och väl utbyggd kollektivtrafik, parker och grönska och gång- och cykelstråk. Om detta är forskningen helt överens. Men Stockholm har idag, förutom centrala innerstaden, en väldigt utbredd struktur, vilket till stor del kan härledas till ytterstadens planering och genomförande på 1950-, 1960- och 1970-talen. Idag behöver därför staden byggas tätare och det som redan är byggt förbättras. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram, med en mångfald av upplåtelseformer. 140 000 bostäder ska byggas till 2030, varav 50 000 till 2020. Av dessa ska hälften vara smålägenheter och hälften ska också vara hyresrätter.

Det tar tid att bygga, speciellt nya stadsdelar med komplexa planeringsprocesser. Ännu längre tid tar det att få ordning på den infrastruktur som ska försörja bostäderna. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är därför särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. I dessa lägen finns goda förutsättningar för att bygga högt, tätt och fler bostäder än vad som görs idag. En tät stad har större förutsättningar att vara såväl klimatsmart som ekologiskt och socialt hållbar.

Därför är det av yttersta vikt att planeringen av nya bostäder går hand i hand med satsningar på infrastruktur, så att kollektivtrafiken är på plats när de första flyttar in i ett nytt område. Exploateringsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder i Stockholms stad, trafiknämnden i Stockholms läns landsting samt övriga kommuner i länet utreda förutsättningarna för hur investeringar i ny kollektivtrafik lättare kan finansieras genom exploateringsintäkter med syfte att stärka kommunernas möjligheter att utveckla kollektivtrafiken i expansiva stadsdelar.

Moderaterna ser positivt på det växande Stockholm och prioriterar den utbyggnad av bostäder och infrastruktur som är nödvändig för en utveckling som gör staden tätare och närmare. Målsättningen är att utveckla Stockholm-Mälarenregionen till en integrerad arbets- och bostadsmarknad med en mångfald av bostäder och goda möjligheter att snabbt förflytta sig mellan arbete och bo-

stad. En omfattande bostadsproduktion ska skapa ett stort och brett utbud av bostäder i olika boende- och upplåtelseformer, storlekar och standarder.

Dagens dysfunktionella bostadsmarknad utmärks av att många människor står i bostadskö, att flyttkedjor inte fungerar och att bostadsbrist råder som gör det svårt för ekonomiskt svaga grupper att köpa en bostad.

Samtidigt är det är beklagligt att företag i en av Europas snabbast växande städer upplever att det är brist på bostäder, som är fundamentalt inte för bara stadens invånare, utan även för ett fungerande näringsliv. Grundproblemet i den nuvarande situationen är, förutom lågt byggande under många år, att byggprocesserna är långsamma och lagstiftningen delvis felkonstruerad, vilket för med sig att det inte byggs tillräckligt med bostäder och att rörligheten på bostadsmarknaden är låg. Stockholm behöver fler bostäder, inte mer bostadsbrist.

För att kunna fortsätta att utveckla staden krävs mer än kraftfulla politiska mål för bostadsbyggandet. Alliansen har under de senaste åtta åren drivit en aktiv bostadspolitik som lett till att staden nu har den högsta byggtakten sedan 1970-talet. Mellan 2006–2014 färdigställdes närmare 39 000 nya bostäder. För första gången på decennier ligger byggandet i linje med befolkningsökningen. Men på grund av bostadsunderskottet sedan tidigare behöver takten öka ytterligare. En fortsatt hög byggtakt är helt nödvändig för att människor ska kunna bosätta sig i Stockholm och för en bättre tillväxt som ger välfärd till alla.

Därför ska exploateringsnämnden planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till 2030. 50 000 av dessa ska påbörjas till 2020. Det innebär att exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder och styrelser ska skapa förutsättningar för den höga ambitionen, avvägt mot bedömt investeringsutrymme, förväntad inflyttning och tillväxt. Nämnden ska planera så att en hög bostadsproduktion i stabilt tempo över konjunkturcyklerna säkerställs.

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av bostäder och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, med kommersiella lokaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden: hyresrätter, bostadsrätter, kollektivboende, ägarlägenheter, studentbostäder och småhus. Nämnden ska lägga stor vikt vid att finna externa intressenter som kan bidra till en positiv utveckling.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden.

Effektiva processer är en nyckelfaktor för att klara bostadsbyggnads målet. Den sammanlagda tidsåtgången vinner på att alla berörda parter i staden är informerade och har möjlighet att påverka planerna på ett tidigt stadium. Det underlättar den fortsatta styrningen av processen fram till färdig bebyggelse, ökar möjligheten att undvika misstag, och innebär en effektivare användning av stadens

samlade expertis. Därför ska exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tidigt i planprocessen samråda med berörda nämnder och styrelser.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt ta fram tydliga produktionsplaner på 5, 10 och 15 års sikt. Nämnderna ska även samarbeta med Stockholms Stadshus AB i produktionsplaneringen. Utbyggnaden av staden ska ske enligt de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktsplanen. Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Fördelning ska ske utifrån ett geografiskt perspektiv samt utifrån översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier. Förutom översiktsplanen ska dessa produktionsplaner också utgå ifrån förutsättningar och möjligheter som redovisas i rapporten Bostadspotential i Stockholm.

Planerna ska uppdateras och redovisas årligen och ha en tydlig koppling till markanvisningar, detaljplaner och satsningar på utbyggd infrastruktur. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt och som del av produktionsplaneringen, redovisa planerad fördelning mellan s.k. kompletteringsprojekt och projekt i områdesprogram. Fördelning per upplåtelseform ska redovisas samt fördelning mellan studentbostäder, små bostäder (1–2 rum och kök) och övriga bostäder. Som del av produktionsplaneringen för bostäder ska komplettering av övriga investeringskategorier såsom skolor, idrottshallar m.m. ske för att fånga helhetsperspektivet. Planering av nya skolor och förskolor ska ingå i markanvisningsskedet.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, inte minst boenden för personer med funktionsnedsättning, men även förskolor, skolor, idrott och rekreation, övrig omsorg, kultur med mera i stadsutvecklingsområdena. I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Exploateringsnämnden ska redan i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framför allt utbildningsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, stadsbyggnadsnämnden och SISAB för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor i både kommunal och fristående regi.

Planeringen ska också ta hänsyn till kommande och framtida behov av ytor för kommunteknisk infrastruktur som exempelvis återvinningscentraler och snöupplag. Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Därför är det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt.

Exploateringsnämnden ska i exploateringsprojekt som innehåller trafikfrågor tidigt samverka med trafiknämnden samt företrädesvis använda trafiknämndens

kompetens och projektledare i projekten. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden samt Stockholms Stadshus AB.

Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor. Det är särskilt viktigt att nya stadsdelar har en välfungerande kollektivtrafik på plats redan vid inflyttning.

Exploateringsnämnden ska beakta ”Strategi för ökad cykling i Stockholms stad” i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden. Vid nybyggnation ska det tidigt planeras för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska beaktas.

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Som ett komplement ska exploateringsnämnden tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden använda ”Gröna parkeringstal”. Gröna parkeringstal möjliggör positiva mobilitetstjänster genom att staden ger ett byggföretag reducerad parkeringsnorm i utbyte mot att byggföretaget tillhandahåller dessa. Exempel på positiva mobilitetstjänster är attraktiva cykelrum i markplan eller medlemskap i en bilpool. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Nämnden ska fokusera på projekt som bedöms vara realistiska att genomföra i närtid utifrån projektens beslutsläge, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Exploateringsnämnden ska utreda möjligheten att vid markförsäljning och tomträttsavgälder ta hänsyn till prognostiserade markvärdesstegringar till följd av stadens investeringsplaner.

Utbyggnaden av Stockholm ska ske på en långsiktigt hållbar nivå. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög och det ska finnas utrymme för de investeringar som krävs för infrastruktur, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, förskola, skola med mera. Lönsamheten är avgörande då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förknädd med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren.

I markanvisningar ska nämnden i ett så tidigt skede som möjligt beakta relevanta frågeställningar och därmed undvika onödiga förskjutningar av processen. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden löpande följa upp relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen. Exploateringsnämndens samarbete med framför allt stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska utvecklas vidare.

Att verka för yteffektiva lägenheter med lägre boendekostnad är en viktig del i arbetet med att skapa en mångfald i bostadsbeståndet. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, utreda möjligheter och förutsättningar för ett pilotförsök med en stadsplaneringsmodell där en stor, generell detaljplan görs innan markanvisningar sker. Tonvikten ska läggas på gatustruktur, tomtindelning och total byggnadsvolym. Pilotprojektet ska utvärderas för att bedöma huruvida ett sådant tillvägagångssätt kan leda till en snabbare och effektivare stadsbyggnadsprocess, med minskade kostnader och en ökad variation i det som byggs som följd.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder för studenter ska exploateringsnämnden markanvisa minst 300 nya studentlägenheter per år på stadens mark. Ambitionen är att minst 4 500 studentbostäder ska färdigställas till 2018. Exploateringsnämnden ska i nära samarbete med berörda nämnder och bolag utreda lämpliga platser för tillfälliga studentbostäder.

Under 2016 ska exploateringsnämnden initiera tre markanvisningstävlingar för lägre hyra med omkring 200 lägenheter, i kollektivtrafiknära lägen, per tävling. I största möjliga mån ska markanvisningstävlingarna avse platser som kräver enkel grundläggning utan behov av pålning för att ytterligare få ned produktionskostnaden och därmed hyran. Utgångspunkten ska vara att den aktör som kan bygga med den lägsta hyran får markanvisningen. Ett antal grundkriterier gällande kvalitet, planlösningar som optimerar antalet möjliga lägenheter och uppfyller stadens grundläggande miljökrav ska ställas.

Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningar och möjligheter för att ta ut halv tomträttsavgäld för ettor under 30 kvadratmeter.

Exploateringsnämnden ska, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, initiera ett projekt i syfte att skapa Sveriges första byggnad som certifieras enligt systemet Living Building Challenge. Certifieringssystemet innebär att byggnadens utformning och funktionalitet anpassas till omgivningen och hämtar energi och vatten från mark och luft.

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl exploateringsnämnden som stadsbyggnadsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor kring planering och byggande. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag och efterfrågan bedöms öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Nämnden ska arbeta för att öka antalet markanvisningar avseende ungdomsbostäder.

Exploateringsnämnden, tillsammans med berörda nämnder, ska starta planeringen för en ny stadsdel mellan Gubbängen och Skarpnäck. Fokus ska ligga på att skapa kvaliteter med blandad bebyggelse, nya verksamheter och en anlagd stadspark. Här finns möjlighet att skapa uppemot 4 000 nya bostäder med blandade upplåtelseformer.

Ett helhetsgrepp ska tas på Rinkeby, Bromsten, Tensta och Spånga i syfte att planlägga och anvisa mark för omkring 5 000 nya bostäder på sådant sätt att

stadsdelarna såväl förtätas som byggs samman. I motsvarande syfte ska nämnderna utreda förutsättningarna att planlägga och anvisa mark mellan Tensta och Lunda industriområde med omkring 1 000 bostäder. Nämnden ska påbörja arbetet med att i dialog med fastighetsägarna bygga Bromstensstaden som bygger på trädgårdsstadens tankar med kvartersstruktur. I Bromsten idag finns ett industriområde som ligger inklämt mellan Spånga Centrum och Bromstens IP. Detta område består av mindre industrier och handel så som bilhandlare och lager. Nämnderna ska initiera en planering för omkring 1 100 bostäder i detta område. Läget är på nära avstånd till Spångas pendeltågsstation och kommer även ha mycket nära till Förbifart Stockholm och gör det på så sätt enkelt att ta sig till arbetsplatser både på norra och södra sidan av staden.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att överdäcka Hammarby Fabriksväg och länka samman Hammarby Sjöstad och Hammarbyhöjden med omkring 1 500 nya bostäder, varav minst 500 ska vara hyresrätter. Överdäckning har tidigare identifierats som möjlig och ekonomiskt realistisk där vägar blir till bostäder och stadsdelar kan växa samman. Närheten till kollektivtrafik är mycket god, inte minst när utbyggnaden av tunnelbanan är klar.

Spårområdet norr om centralstationen är ett djupt sår i Stockholms innerstad, en bullrig barriär i ett av stadens mest centrala lägen. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och i samverkan med berörda fastighetsägare utreda förutsättningarna för att utveckla platsen till en tät och attraktiv stadsmiljö som binder samman Norrmalm och Kungsholmen. Klara sjö ska inte längre vara en bortglömd kanal mellan spårområdet och Kungsholmen.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att överdäcka två delar av Södertäljevägen. Dels sträckan från Liljeholmsbrons södra del ned mot Nybodahöjden, dels på sträckan mellan Västertorp och Fruängen. Marken öster om Södertäljevägen vid Årstadal har varit föremål för diskussion om möjligheterna till överdäckning. Överdäckningarna skulle totalt kunna möjliggöra omkring 3 000 nya bostäder samt service, kontor och hotell, och genomföras i etapper.

Fruängen är en av tyngdpunkterna för stadsutveckling som pekas ut i Promenadstaden. Rapporten Bostadspotential i Stockholm visar på en möjlig utveckling med omkring 2 700 nya bostäder. Inom ramen för detta ska exploateringsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för en överdäckning av Södertäljevägen med en sträcka om 300 meter strax väster om spåret mellan stationerna Västertorp och Fruängen. Detta skulle möjliggöra omkring 400 nya bostäder och skapa mycket goda kopplingar mellan de två stadsdelarna.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att utveckla Tyngdpunkt Farsta med ytterligare bostäder genom projektet Farsta Strandstad. Stadsdelarna Fagersjö och Farsta byggs samman genom att skapa 1 000 nya bostäder vid och intill sjön Magelungen. Farsta Strandstad ska symboliseras av friskt vatten som alla Farstabor kan njuta

av – en badsjö. Utgångspunkten ska vara att bygga stad istället för separata punkthus. Det ger större stadsqualiteter samtidigt som värdefulla träd och andra ekologiska värden kan bevaras i större utsträckning.

Planeringsarbetet med Ulvsunda sjöstad ska återupptas. Området är stort och kan med stadsbebyggelse liknande Hammarby sjöstad generera mellan 3 000 och 5 000 bostäder precis invid den framtida tvärbanan.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att utveckla Tenstastråket och Hagstråket på motsvarande sätt som gjorts med Rinkebystråket.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser och kommersiella lokaler i nya utvecklingsområden i ytterstaden.

Exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska tillse att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafik där det är enkelt och naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med kulturnämnden, verka för att förstärka investeringar som bidrar till att säkerställa ett tryggt, snyggt och attraktivt stadsrum genom att utveckla enprocentregeln.

Slussen är en av stadens viktigaste knutpunkter för gående, cyklister och kollektivtrafik. Nya Slussen byggs för att också bli en av Stockholms mest attraktiva mötesplatser med parker, nöjen och kultur, restauranger och caféer. Vi ser i samband med detta goda möjligheter att etablera en permanent plats för en fiskmarknad i den nya handelsytan, med närproducerade råvaror och lokalt fångad fisk från till exempel Mälaren, Hjälmaren och Saltsjön. Det torde finnas goda förutsättningar för en kommersiell aktör att bedriva denna typ av verksamhet. Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna för att reservera en permanent plats för en kommersiell aktör att bedriva fiskmarknad vid Nya Slussen.

Vidare ska exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att flytta saluhallsverksamheten i Söderhallarna till Nya Slussen.

Det är angeläget att stockholmare med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i större exploateringsprojekt utveckla en utökad dialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, verka för att handläggningstiden från markanvisning till godkänd/antagen plan kortas med 20 procent.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar.

Nyproducerade byggnader ska byggas så energieffektivt som möjligt, men minskad miljöpåverkan kräver också att åtgärder vidtas i det befintliga fastighetsbeståndet. Detta kan till exempel ske i samråd med Energicentrum.

Exploateringsnämnden ska, efter överenskommelse med Huddinge kommun och i samråd med miljö- och hälsoskydds-nämnden, verka för att sjön Mågelungen restaureras. Arbetet ska ledas av exploateringsnämnden.

Stadens vision för City är att det ska bli en levande stadsdel dygnet runt, med attraktiva stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Exploateringsnämnden leder det operativa arbetet för genomförandet av visionen. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. City ska vara en inbjudande och välkomnande plats för stockholmare och besökare, unga som gamla. Det betyder att City måste erbjuda en mångfald av aktiviteter som tilltalar många olika typer av människor, såväl permanenta inrättningar som tidsbegränsade evenemang och kulturevent. Men City behöver också erbjuda ett rikt utbud av restauranger, caféer och butiker, liksom en blandning av arbetsplatser och bostäder. Ju mer staden växer, och ju fler invånare och besökare staden har, desto viktigare blir det att samtidigt säkerställa goda möjligheter att ta sig från en punkt till en annan. Det är av stor vikt att utvecklingen av City därför även säkerställer fullgoda gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och andra tillgänglighetsaspekter.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i City så att uteserveringar, och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget ska utvecklas som en del av stadsutvecklingsområdet City.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med Stockholms Hamn AB utreda förutsättningarna att etablera en gästhamn i kommersiell drift vid Skeppsbron.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med trafiknämnden, verka för tillskapandet av en piazza på Odenplan innan Citybanan tas i bruk 2017.

Bromma flygplats har en central betydelse för Stockholms tillgänglighet gentemot omvärlden och möjligheterna till smidig arbetspendling från hela övriga landet. Avtalet med Swedavia om Bromma flygplats ska löpa enligt beslut till 2038. Exploateringsnämnden ska i områdesplanering och markanvisningar i flygplatsens närområde utgå ifrån fortsatt flygtrafik på Bromma.

Arbetet med förverkligandet av en internationell gästspelsscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska fortgå i samverkan med fastighetsnämnden och kulturnämnden.

Exploateringsnämnden ska tillsammans socialnämnden och trafiknämnden bidra till stadens nollvision för olagliga boplatser, svensk lag och stadens ord-

ningsföreskrifter ska gälla lika för alla. Staden måste arbeta målmedvetet med verksamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer. Nämnden tillförs extra medel för detta ändamål.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för strategisk planering	3,0 mnkr
Besparing administration, nedlagt samordningskansli budget 2015	8,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Nollvision mot olagliga boplatser	-2,2 mnkr
-----------------------------------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Stockholm har ett stort och varierat bestånd av fastigheter. Effektiv förvaltning och utveckling av beståndet är viktigt både för att tillhandahålla bra anläggningar åt stockholmarna och för att bevara fastigheternas värden. Staden ska vara ett föredöme i sin fastighetsförvaltning och vidta åtgärder för energieffektivisering och ökad livslängd på beståndet.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Fastighetsnämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Nämnden ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov.

Fastigheternas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå för att möjliggöra en professionell förvaltning och en adekvat hyressättning. Underhållet ska ske enligt nämndens långsiktiga underhållsplan. Fastighetsnämnden ska kontinuerligt arbeta med att förbättra prognossäkerheten och ekonomin i underhålls- och investeringsprojekt.

Fastighetsnämnden ska fortsätta arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning. Fastighetsnämnden ska inom beslutad budget avsätta medel för tillgänglighetsanpassning. En del i generellt tillgängliggörande handlar vidare om att ha adekvat belysning på fastigheterna. Därför ska fastighetsnämnden kontinuerligt göra en översyn av det samma, och vid behov installera ytterligare belysning.

Arbetet med att tillgänglighetsanpassa Stadshuset för personer med funktionsnedsättning ska fortgå för att ge fler personer, såväl stockholmare som turister, möjlighet att på ett enkelt sätt besöka Stadshuset.

Stadens fastigheter ska vara så energieffektiva som möjligt och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Detta arbete kan till exempel ske i samverkan med Energicentrum. För att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara ska fastighetsnämnden långsiktigt arbeta för att miljöklassa sitt bestånd i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Fastighetsnämnden ska utreda förutsättningarna för att bygga en av stadens framtida idrottshallar helt i trä. Omkring 60 procent av bandyarenorna i Sverige som uppförts den senaste tioårsperioden har byggts med bärande limkonstruktion. Det är till gagn för kostnader, rationalitet och klimat.

I syfte att samla stadens byggnader och anläggningar under en nämnd, och i linje med tidigare beslut, ska fastighetsnämnden och kyrkogårdsnämnden i samråd med kommunstyrelsen utreda en överföring av fastighetsägaransvaret från kyrkogårdsnämnden till fastighetsnämnden för att optimera stadens för-

valtning av byggnader och anläggningar. I samma syfte och i linje med tidigare beslut om överföring av idrottsanläggningar från idrottsnämnden till fastighetsnämnden ska fastighetsnämnden och idrottsnämnden i samråd med kommunstyrelsen utreda en överföring av det inre underhållsansvaret från idrottsnämnden till fastighetsnämnden.

Fastighetsnämnden ska, tillsammans med idrottsnämnden, underlätta för föreningar och företag att gå in och sponsra nya idrottsanläggningar i syfte att till skapa fler idrottsanläggningar. För att detta ske transparent och jämlikt ska berörda nämnder under året ta fram en sponsringspolicy med riktlinjer och förutsättningar för detta.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. För att hålla kostnaderna nere samt möta det växande behovet av fullstora idrottshallar ska idrottsnämnden och fastighetsnämnden fortsätta samarbetet kring enklare hallar.

Fastighetsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden och kommunstyrelsen se över incitamentsstrukturerna för idrottsinvesteringar i syfte att förbättra prognoserna. Idag saknar fastighetsnämnden tydliga incitament för att hålla kostnaderna nere, vilket resulterat i svag prognossäkerhet på investeringssidan.

Fastighetsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden se över möjligheten att planera in idrottsanläggningar på tak i befintliga eller nya byggnationer.

Fastighetsnämnden ska förvalta och utveckla fastigheter inom stadens gräns som staden ska äga långsiktigt. Fastigheter med högt kulturhistoriskt värde såsom Sturehofs slott och Stockholms Stadshus ska bevaras och förvaltas med hög kompetens och ambition. Nämnden ska verka för att fler av stadens byggnader blir adekvat belysta. Trafiknämnden ansvarar för utveckla och förbättra stadens belysningsprogram. Förutom att öka tryggheten så syftar programmet även till att öka trivseln. Trafiknämnden och fastighetsnämnden tillskjuts medel för projektet *Stockholm light night* som syftar till att belysa flera av stadens byggnader och broar över hela Stockholm inklusive märkesbyggnader som exempelvis Stadshuset.

Fastighetsnämnden ska som god hyresvärd leda arbetet med att säkerställa att stadens nämnder har moderna, yt- och energieffektiva lokaler. Kommunstyrelsen utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion. En del i detta är att fortsätta det viktiga arbetet med att stadens lokaler ska kunna användas till olika ändamål, på olika tider på dygnet. På det viset tillgängliggörs fler sociala mötesplatser utan att ta mer yta i anspråk, eller att behöva bygga nya lokaler för varje enskild verksamhet. Vidare ska fastighetsnämnden, tillsammans med övriga berörda nämnder, verka för en flytt av Tekniska Nämndhuset till Söderstaden.

Stockholms stad har idag tre kommunala saluhallar – Hötorgshallen, Östermalms saluhall och Söderhallarna. Det är populära verksamheter som varje vecka har tusentals besökare. Saluhallsverksamheten har historiskt sett haft en självklar plats i staden, och ska så ha även i framtiden. Det ligger dock inte i stadens kärnuppdrag att tillhandahålla kommersiella lokaler likt dessa. Fastighetsnämnden ska därför, i samverkan med exploateringsnämnden, verka för att avyttra Hötorgshallen samt Östermalms hallen till aktörer som har för avsikt att fortsätta bedriva saluhallsverksamhet. Vidare ska fastighetsnämnden förbereda avyttring av Söderhallarna på Medborgarplatsen.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska ta fram en långsiktigt hållbar strategi för upprustning och utbyggnad av bassängbadsanläggningarna. Detta ska också göras mot bakgrund av bostadsproduktionsmålet där befintliga fastigheter skulle kunna utvecklas med bostadsproduktion eller annat som kan finansiera delar av upprustning/nyproduktion. I samband med detta ska fastighetsnämnden genom extern expertis granska effektiviteten i entreprenadupphandlingar.

Fastighetsnämnden ska arbeta aktivt för att möjliggöra för entreprenörer att hitta nya näringsverksamheter att driva vid idrottsanläggningarna. Det kan gälla allt från café- och restaurangverksamhet till butiker och service.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för en organisatorisk flytt av Stockholms Stadion till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Fastighetsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Under sommaren 2014 genomfördes ett mycket uppskattat lyft av Brunkebergstorg, med matpark, servering och kulturaktiviteter. Brunkebergstorg har just med sitt avskilda läge fantastiska möjligheter att utvecklas till en lugn oas mitt i City, med plats för rekreation och för kommersiella aktörer att etablera verksamhet. I syfte att rusta upp och tillgängliggöra Brunkebergstorg för allmänheten ska fastighetsnämnden utreda förutsättningarna för att skapa en permanent lösning för Brunkebergstorg med plats för exempelvis matpark, uteserveringar och kulturscener. Inom ramen för samma utredningsuppdrag ska möjligheterna att inkludera en plats för Dome of Visions ingå.

Trots sitt utmärkta läge upplevs Järnvägsparken idag som bortglömd och otrygg, en plats man enbart passerar istället för att stanna till på. Fastighetsnämnden ska verka för att utveckla Järnvägsparken till en mer levande stadspark – stockholmarnas temapark. Detta ska ske i dialog med medborgarna genom en idéävling.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska fortskrida i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Under 2016 ska fastighetsnämnden fortsätta implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för diverse driftkostnader	8,0 mnkr
Ökade kostnader för underhåll	1,3 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Stockholm har ett rikt, brett och varierat idrottsliv. Idrottsföreningarna är en vital del av civilsamhället och bidrar till att många människor, särskilt barn och unga upptäcker idrotten. Breddidrotten är en bärande förutsättning för en god folkhälsa och ska komma fler tillgodo. Stadens idrottspolitik ska fokusera på att särskilt underlätta för dem som idrottar i mindre utsträckning och för breddidrotten. Idrottsnämndens resurser ska fördelas så att flickor och pojkar ges likvärdiga förutsättningar att utöva idrott. Idrottsnämndens verksamhet ska inte konkurrera med fristående alternativ.

Investeringsbudgeten för 2016 uppgår till 48,4 mnkr, vilket är en ökning med 21,4 mnkr jämfört med 2015. Ökningen är bland annat en följd av införandet av komponentavskrivningar vid reinvestering. Investeringsbudgeten är från och med 2016 uppdelad i inventarier och maskiner sam långsiktig investeringsplan. Inom den långsiktiga investeringsplanen ryms förutom nämndens reinvesteringar även nämndens investeringsmedel för friluftslivet med fokus på trygga motionsspår samt utveckla och förbättra förutsättningarna för längdåkning i Stockholm. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för idrottsnämndens investeringar.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Ett framgångsrikt samarbete inom regionen mellan offentliga och privata aktörer ska möjliggöra en omfattande utbyggnad av nya arenor för kultur och idrott i regionen. Behovet av nya arenor för bredd- och spontanidrott är stort.

Idrottsnämnden ska inte bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad. Nämnden ska under året påbörja arbetet för att upphandla samtliga stadens gymverksamheter. Nämnden ska prioritera att upparbeta en tillräcklig beställarkompetens för att säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkerställa att andelen upphandlad verksamhet ökar för att skapa en ökad mångfald och större konkurrens.

Idrott och motion för alla

Idrottsnämnden ska bedriva sin verksamhet utifrån målen i kommunfullmäktiges budget samt det idrottspolitiska programmet 2013–2017. Det idrottspolitiska programmet beskriver hur folkhälsoperspektivet ska styra nämndens arbete i syfte att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva.

Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att särskilt nå de prioriterade målgrupperna i det idrottspolitiska programmet, det vill säga personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund, äldre tonåringar samt barn och unga i socioekonomiskt svaga familjer.

Det är viktigt att tillerkänna den icke-organiserade spontanidrotten samma betydelse som den organiserade föreningsidrotten. En utvärdering av idrottsbonusen har gjorts under 2013. Eftersom utvärderingen visade att idrottsbonusen inte nådde den tilltänka målgruppen ska bonusen omarbetas i syfte att skapa tydligare incitament för föreningarna att nå den berörda målgruppen. Idrotts-

nämnden ska samverka med andra aktörer för att nå ungdomar som idag inte idrottar, bland annat genom att fortsätta med de framgångsrika prova på-aktiviteterna för nybörjare.

Nämndens resurser – investeringsmedel såväl som medel för verksamheten – ska fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Idrottsnämnden ska verka för ett inkluderande föreningsliv. Idrottsnämnden ska utreda förutsättningarna att förena föreningsbidraget med krav på alla barn och ungas rätt att delta i föreningarnas verksamheter, detta ska bland annat syfta till att förhindra tidig selektering och uteslutning inom idrotten.

Spontanidrotten ska locka till ökad fysisk aktivitet. Idrottsnämnden ska ha en pådrivande roll för att stadens nämnder och bolagsstyrelser samarbetar med varandra och med föreningslivet för att ytor för spontanidrott och utomhusgym tillgodoses. Medel för detta ska rymmas inom idrottsnämnden utökade investeringsram.

Nämnden ska samarbeta med de öppna fritidsverksamheterna för att öka nyttjandet på idrottsanläggningar under de tider då nyttjandegraden är låg.

Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras. Samarbetet med utbildningsnämnden om samutnyttjande av gymnastiksalarna ska formaliseras så att tillgängliga lokaler utnyttjas fullt ut. Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra fler idrottsbodar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter fortsätta arbetet med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Likaså ska idrottsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden, fastighetsnämnden och SISAB ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Idrottsnämnden ska genomföra en åtgärdsplan för hur användningen i idrottsanläggningarna ska öka genom att minska den andelen bokade tider som inte nyttjas.

Goda förutsättningar för motion och friluftsliv ska gälla, både inom- och utomhus samt under alla årstider. I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga 19 motionsspår samlas under idrottsnämnden. För att kunna göra en inventering av samtliga spår samt för de ökade driftkostnader som det innebär så ges nämnden en utökad driftbudget på 5,4 mnkr för 2016.

Idrottsnämnden arbeta för att förbättra stockholmarnas förutsättningar för trygg vardagsmotion, bland annat genom att trygghetsanpassa motionsspår. Idrotts-

nämnden ska tillsammans med berörda nämnder söka sponsorer för belysning samt för byggandet av nya utomhusgym.

Idrottsnämnden ska förbättra och utveckla stadens skidspår. I det arbetet inkluderas inköp av snökanoner och andra prioriterade investeringar som syftar till att öka nyttjandet. Detta finansieras av medel inom idrottsnämndens utökade investeringsram.

Idrottsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna inventera lämpliga platser för nya spontanidrottsinvesteringar. Fokus ska ligga på platser som är strategiskt placerade och som inte kan användas till annat. Med små medel kan utomhusgym, konstgräsplaner eller multianläggningar, så kallade kaninburar, byggas som dels bidrar till en bättre stadsmiljö, dels underlättar stockholmarnas möjlighet till idrott och motion.

Idrottsnämnden ges i uppdrag att, inom ramen för den ordinarie verksamheten, och i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla gym- och gruppträning för personer över 90 år.

Idrottsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och utbildningsnämnden utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av kommunen men där föreningen själva ges möjlighet att skapa en egen profil, exempelvis fotbollsprofil eller teaterprofil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidshem och lovaktiviteter.

Tillgänglig idrott och fritid för alla

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet ska öka.

Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra. Utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Utbyggnad av idrottsanläggningar

Inom idrottsnämndens ansvarsområde ligger att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar, både inom exploateringsområden och inom staden i övrigt.

Planering och prioritering ska göras ur ett driftkostnadsperspektiv samt inom den budget som kommunfullmäktige beslutat om för idrottsinvesteringar. Detta innebär att idrottsnämnden inom sin budget ska prioritera utifrån det idrottspolitiska programmets mål samt utifrån upprättad långsiktig investeringsplan. Idrottsnämnden ska även planera för så kallade ersättningsinvesteringar när idrottsmark tagits i anspråk för annan användning. Nämnden ska begära om-

budgetering av ersättningsinvesteringar som inte kan avslutas inom aktuellt budgetår. Prioritering av nya anläggningar ska göras utifrån avvägningar om behov av reinvesteringar i det befintliga anläggningsbeståndet.

I samband med att sim- och idrottshallarna upprustas ska även rivning och nybyggnation prövas i syfte att dels hålla kostnaderna nere och dels för att skapa mer funktionella och kapacitetsstarka anläggningar.

I takt med att staden växer och får fler invånare ökar efterfrågan på idrottsanläggningar. För att både komma ner i kostnader för nya projekt och att få fler aktörer som bygger och driver idrottsanläggningar får nämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i ett pilotförsök låta uppföra en anläggning i samverkan med fristående aktörer.

Idrottsnämnden och fastighetsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. Idrottsnämnden ska planera så att kommande års driftkostnader kan rymmas inom nämndens budget. Det är angeläget att idrottsnämnden ser över behovet av anläggningsytor, samtidigt som fastighetsnämnden ska se över anläggningarna för att vidareutveckla dem. För att hålla kostnaderna nere samt möta det växande behovet av fullstora idrottshallar ska idrottsnämnden och fastighetsnämnden fortsätta samarbetet kring enklare hallar.

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden se över möjligheten att planera in idrottsanläggningar på tak i befintliga eller nya byggnationer.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för en organisatorisk flytt av Stockholms Stadion till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och kommunstyrelsen se över incitamentsstrukturerna för idrottsinvesteringar i syfte att förbättra prognoserna. Idag saknar fastighetsnämnden tydliga incitament för att hålla kostnaderna nere, vilket resulterat svag prognossäkerhet på investeringssidan.

Fler externa aktörer

Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden, underlätta för föreningar och företag att gå in och sponsra nya idrottsanläggningar i syfte att till skapa fler idrottsanläggningar. För att detta ske transparent och jämlikt ska berörda nämnder under året ta fram en sponsringspolicy med riktlinjer och förutsättningar för detta. Möjligheten till sponsring ska även omfatta anläggningar i behov av renovering. Vidare ska idrottsnämnden även underlätta och möjliggöra för idrottsanläggningar som helt och hållet finansieras av externa medel.

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för lagen om offentlig upphandling. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud.

Idrottsnämnden ska under året upphandla driften av Kampementsbadet.

Friluftsliv och båtsport

Idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot båtklubbar och fritidsfiske. Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet på land och till sjöss. Idrottsnämnden ska tillsammans med båtklubbarna minska problemet med miljögifter, som kommer från bottenfärger och rengöring av båtar, genom att uppföra spolplattor.

Båtklubbarnas verksamheter ska vara självfinansierade. När en ny båtpolicy nu antagits finns förutsättningarna för mer långsiktiga investeringar. Underhållet har länge varit eftersatt och behovet är därför stort. Nämnden ska successivt åtgärda det eftersatta underhållet av båtbyggor i stadens ägo till självkostnad för båtklubbarna.

Energieffektiva anläggningar

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. I samband med upprustning och renovering av stadens anläggningar ska det samtidigt investeras i energieffektiviseringsåtgärder. Målet är att sänka energianvändningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstöring. Idrottsnämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och att klimatneutrala energikällor används.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Jämlikt idrottande, ytterstadssatsningar	15,0 mnkr
Drift av Solberga BP, halvårseffekt	0,3 mnkr
Välkomnande och trevliga anläggningar	7,0 mnkr
Öppen friluftsverksamhet	2,0 mnkr
Åtgärder inom ramen för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden	2,0 mnkr
Hyreskostnader till FN på grund av ökade kostnader för OH	0,3 mnkr
Drift (exkl. hyra) ny konstgräsplan Kämpetorps BP	0,4 mnkr
Föreningsstöd på 2014 års nivå	15,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Skötsel och drift av motionsspår överförs från stadsdelsnämnderna -5,4 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm är såväl regionens som Sveriges kulturella centrum. Ett fritt kulturliv är en grundsten i ett fritt och demokratiskt samhälle. Kulturen frodas i storstaden och gör att människor växer. Stockholms kulturpolitik ska premiera det fria kulturlivet och graden av självfinansiering samt tillgängliggöra stadens kulturarv. Kulturnämnden ska vara delaktig i arbetet med att marknadsföra Stockholm internationellt och bistå med kompetens vid evenemang. Kulturnämndens verksamhet ska inte konkurrera med fristående alternativ.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara en internationell storstad med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstupställningar, filmvisningar, idrottsarrangemang, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker. Kultur ska vara tillgängligt för alla.

Det offentliga och det fria kulturlivets samarbete med näringslivet eller andra finansierare är en viktig del för att få kulturen att växa.

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Fritt och växande kulturliv

Kultursektorn är viktig i den växande staden. I takt med att människor i större utsträckning flyttar eller reser till Stockholm internationaliseras staden. En förutsättning för nya perspektiv är samarbete mellan nya initiativtagare, föreningar, arrangörer, producenter och etablerade institutioner och det fria kulturlivet. Kulturnämnden ska verka för att fler tar del av den kultur som skapas i staden. För att stärka barn- och ungdomskulturen ska samarbete ske med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Kulturnämnden ska bland annat stödja etableringen av ett judiskt kulturcenter.

Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet

De fria grupperna bör sträva efter att öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför även fortsättningsvis vara utformad så att självständighet stöds. Kulturbonusen återinförs och utvecklas till att bättre anpassas till det fria kulturlivet. Kulturföretag med egen finansiering ska inte missgynnas genom stadens stöd till kulturverksamheter.

En mer tillgänglig kultur

Det offentliga kulturlivet ska vara tillgängligt för alla stockholmare. Det är viktigt att kulturlivet har en stor bredd samt att de kulturella verksamheter som uppstår offentligt stöd också tillgängliggörs för stockholmarna.

Kulturnämnden uppdras att utreda förutsättningarna för att förena kulturstöd med motprestation på mer öppen verksamhet. Till en början bör detta omfatta teaterverksamhet, i form av digitala sändningar vid några tillställningar varje år. Gällande ateljéstödet ska kulturnämnden ställa krav om fler tillfällen då allmänheten är välkommen att besöka verksamheterna.

Kulturnämnden ska tillsammans med trafiknämnden ansvara för en uppbyggnad av Kungsträdgården där fokus ska vara att skapa en attraktiv och modern stadspark i Stockholms citykärna.

Som ett led i att möjliggöra för fler unga stockholmare att ta del av kulturen, ska kulturnämnden utreda förutsättningarna för att införa en kulturpeng för samtliga stockholmare upp till 20 år. På så vis är det fritt för varje individ att ta del av kulturen utifrån egna intressen, önskemål och behov.

Biblioteksverksamheter

Stadens bibliotek ska finnas där stockholmarna rör sig och vara öppna på tider när medborgarna har tid att besöka dem. Ett exempel på detta är tunnelbanebiblioteken. I syfte att öka tillgängligheten till stadens bibliotek ska kulturnämnden under året genomföra ett pilotförsök med morgonöppna bibliotek i syfte att möjliggöra för besök innan jobbet eller innan skolan. Stadens bibliotek ska erbjuda en miljö som inbjuder till lugn och ro, en plats att kunna läsa eller studera på utan att bli störd av oväsen eller en otrygg stämning. Kulturnämnden ska ges ekonomiskt utrymme och praktiska förutsättningar att, vid behov, ta in ordningsvakter i syfte att upprätthålla en trygg, lugn och tyst miljö i stadens bibliotek.

Stockholm ska ha bibliotek som står för både bredd och spets. Biblioteken ska ta tillvara de unika resurser som finns på platsen och i omgivningen, genom samarbeten och anpassning av sitt innehåll. I det digitala informationssamhället handlar tillgänglighet inte bara om de fysiska öppetiderna utan även om användbarhet och tillgänglighet på nätet. Det digitala biblioteket har samma kärnvärden som det fysiska, nämligen tillgång, urval och systematisering. Stadsbibliotekets arbete med att utveckla e-biblioteket ska fortsätta. Kulturnämnden ges i uppdrag att omförhandla upphovsrättsavtalen för e-böcker i syfte att minska bibliotekens utlåningskostnader. Biblioteksstrukturen ska anpassas efter stadens utvecklingsplaner och vision. I ambitionen att möta nya behov i ett växande Stockholm ingår också att kontinuerligt se över den totala biblioteksstrukturen i enlighet med Strukturplanen för Stockholms stadsbibliotek. Nämnden har ett särskilt ansvar att säkerställa att det strategiska arbetet med biblioteksplanen även över att lokalkostnaderna hålls nere.

Kultur för barn och unga

Alla förskolebarn och elever i stadens skolor ska komma i kontakt med professionell kultur. Kulturnämnden, Stockholms stadsteater och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar för att åstadkomma detta genom samarbete.

Kulturnämnden ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av kommunen men där föreningen själva ges möjlighet att skapa en egen profil, exempelvis fotbollsprofil eller teaterprofil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidshem och lovaktiviteter.

Kulturskolan

Arbetet med att utveckla Kulturskolan för att nå ut till barn och unga med skilda bakgrunder och intressen ska fortlöpa. Alla barn och unga ska erbjudas kulturskapande i olika former. Kulturskolan ska erbjuda undervisning av hög kvalitet till Stockholms barn och unga. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga som idag inte är delaktiga i kulturlivet plats i kulturskolans undervisning. Kulturskolans verksamhet ska omfamna mångkulturella miljöer och särskilt satsa på att locka barn och ungdomar i ytterstadsstadsdelar. Avgifterna till kulturskolan ska återställas till 2014 års nivåer.

Stockholm konst och Liljevalchs konsthall

Konsten och konstnärernas roll i Stockholm stärks genom Stockholm konst. Stockholm konst ska genomföra konst- och projektsatsningar för att utveckla det befintliga stadsrummet.

Kulturnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, verka för att förstärka investeringar som bidrar till att säkerställa ett tryggt, snyggt och attraktivt stadsrum genom att utveckla enprocentsregeln.

I Stockholm konst och Liljevalchs konsthalls verksamhet är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv gällande såväl lös konst som offentliga gestaltningar. Medel finns avsatta i stadens investeringsbudget för både upprustning och utbyggnad av konsthallen för att möta både stockholmarnas förväntningar, men också dagens krav på utställningshallar.

Museiverksamhet och kulturarv

Stadens museer är en viktig del av kulturlivet. För att intressera en större publik för stadens permanenta utställningsverksamhet ska en ny basutställning tas fram på Stadsmuseet. Museiverksamheten ska inte drabbas av ökade kostnader för drift och slitage genom att inträdesavgiften avskaffas. Tvärtom är det angeläget att museet har långsiktigt stabila ekonomiska förutsättningar samt att de kan erbjuda intressanta, relevanta och kvalitativa utställningar inom ramen för sitt uppdrag. Entréavgiften för stadens museer ska återinföras på 2014 års nivå.

Kulturnämnden ska ta över finansieringsansvaret för stadens hemgårdar som ägs av AB Stadsholmen. Detta i syfte att förtydliga hemgårdarnas uppdrag och ge en mer logisk och transparent finansiering. Finansieringen ska ske inom ramen för kulturstödet.

Effektivt lokalutnyttjande

Kulturnämndens driftmedel ska i huvudsak gå till verksamheter och inte administration eller lokalkostnader. Därför ska kulturnämnden utreda möjligheterna att preminera effektivt lokalutnyttjande. Som ett led i detta ska samlingslokalsstödet återgå till 2014 års nivåer.

Stadens fastigheter ska ses som en gemensam resurs och kulturnämnden ska därför beredas möjlighet att nyttja befintliga skollokaler utanför skoltid. Det är rimligt att skolans lokaler används effektivt av såväl föreningslivet som kulturskolan och andra kulturella verksamheter som idag saknar tillgång till ända-

målsenliga lokaler. Det tidigare initierade och formaliserade samarbetet mellan utbildnings- och idrottsnämnden ska därför komma att även inkludera kulturnämnden. Inom ramen för samverkan ska även berörda parter fortsätta arbetet med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas.

Kulturella innovationer skapar mervärden för Stockholm

I arbetet med att genomföra översiktsplanen för Stockholm ska kulturnämnden samarbeta med stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden så att kulturverksamheter kompletterar andra delar av stadsutvecklingen. Nämnden ska också fortsättningsvis arrangera Open Streets, där gator som trafikeras av fordon provisoriskt stängs av för att använda ytorna på nya sätt. Open Streets ska vara en plattform för kulturutövare, såväl etablerade som nya aktörer, som bidrar till att skapa ett levande stadsliv.

Kulturlivets samarbete med näringslivet är en viktig del i utvecklingen av Stockholms kulturliv. Fonden Innovativ kultur har möjliggjort utveckling av formerna för finansiering av kulturaktörer och näringsliv, projektet bör därför även fortsättningsvis drivas på entreprenad och inte av staden. När kulturlivet vill etablera verksamheter och lokaler i utvecklingsområden som till exempel Slussen, Telefonplan och inte minst gasverksområdet behövs stödformer som möjliggör framgångsrik etablering med en framtida hög självfinansieringsgrad.

Filmen är praktiskt taget oslagbar när det gäller att marknadsföra en region och stad, både vad gäller marknadsföring, sysselsättning, handel och besöksnäring. Formerna för att uppmuntra filmproduktion behöver dock utvecklas i nya former utöver vad som uppnås inom filmregion Stockholm-Mälardalen.

Kulturnämnden ska, i samarbete med Stockholm Business Region, verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag. I ett första steg ges nämnden i uppdrag att utreda möjligheten till förenklingar i nuvarande regelverk, samt att skapa en samlad väg in för filmarbetare på Stockholm Business Regions hemsida. Inspiration finns att hämta från exempelvis Toronto och London.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Stärkt kulturstöd	10,0 mnkr
Stärkta visningsmöjligheter för film	2,0 mnkr
Samlingslokaler	7,0 mnkr
Fogelströmsåret, förberedelse	0,5 mnkr
Ökade kostnader bibliotek	13,0 mnkr
Förstärkt kulturmiljöarbete	0,5 mnkr
Kommunal filmsatsning, budget 2015	6,0 mnkr
Utökat samlingslokalsstöd, budget 2015	4,0 mnkr
Ökad jämställdhet och mångfald, budget 2015	5,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Utökade öppettider på biblioteken, pilotprojekt	-2,0 mnkr
Open Streets	-2,0 mnkr

(M):100

Ökade intäkter för:

Återställande av avgifter för Kulturskolan till 2014 års nivå	25,0 mnkr
Återinförande av avgifter för museiinträde	10,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kulturnämnden: kulturförvaltningen** godkänns.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Arkiven är en central resurs i stadens informationsförsörjning. Tillgång till arkivinformation ger dagens och morgondagens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och möjligheter till forskning ur historiska och andra perspektiv. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet att utveckla stadens informationshantering.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadsarkivet ska arbeta för att underlätta för användarna att få tillgång till informationen i arkiven och genom det skapa en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska upprätthållas. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning.

Stadsarkivet ska bidra i arbetet med att utveckla en strategi för hållbar informationshantering. Stadens arbete med öppna data och offentlighetsprincipens tillämpning i e-förvaltning bidrar till att stärka demokratin.

Stadsarkivet ska locka till besök och verksamheten ska bidra till stadens och verksamheternas varumärkesbyggande. Stadsarkivet ska därför lyfta fram stadens och dess verksamhetens historia i arbetet med varumärket Stockholm.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till Stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma stockholmarna till del. Stadsarkivet ska även upprätthålla god tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Kulturnämnden: stadsarkivet ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet.

Stadsarkivet har en viktig roll som kunskapsbas om Stockholms historia för både stockholmare i allmänhet och forskare. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution bör förstärkas.

Stadsarkivet ska vara delaktigt i stadens arbete med att tillgängliggöra offentlig information.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökad efterfrågan på Stadsarkivets tjänster	1,0 mnkr
Ökad tillgänglighet och forskning	1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kulturnämnden: stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Stockholm har vackra och rofyllda begravningsplatser som erbjuder människor av alla trosriktningar plats för avsked och kontemplation. Begravningsplatserna är tillgängliga för alla stockholmare. Kyrkogårdsnämnden ska säkerställa att begravningsväsendet i staden sköts värdigt och att anläggningarna underhålls väl. En kostnadseffektiv verksamhet gör att begravningsavgiften kan hållas låg.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtna begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2016 sänks till 6,5 öre. Prioriteringar av underhåll ska ske inom ram.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser. Särskilda satsningar på säkerhetskontroll av gravstenar, brandskyddsåtgärder och arbetsmiljöanpassning, underhåll av mur i Spånga, nytt tak Solbaddet, upprustning av personalutrymmen, underhållsåtgärder för kulturarvet, Råcksta och Brännkyrka samt återplanteringar av träd ska göras under året. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.

Kyrkogårdsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utreda en överföring av fastighetsägaransvaret i kyrkogårdsnämnden till fastighetsnämnden. Syftet är att samla stadens förvaltning av byggnader och anläggningar inom en nämnd.

Kyrkogårdar i ett växande Stockholm

Kyrkogårdsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder påbörja projektering och byggnation av en ceremonilokal på Strandkyrkogården.

Kyrkogårdsnämnden ges i uppdrag att utreda och kartlägga möjligheterna att utöka antalet kistgravar i norra Stockholm i avvaktan på att Järva begravningsplats projekteras och byggs.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökat underhåll

15,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Stockholm utsågs 2010 till Europas första miljöhuvudstad och har under många år arbetat systematiskt med miljöförbättrande åtgärder. När Stockholm växer och förtätas blir staden samtidigt mer långsiktig hållbar genom den minskade miljöpåverkan som den täta staden ger. Stadens uppgift är att planera den ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara staden samt att utveckla lösningar som uppmuntrar och gör det enkelt för stockholmarna att göra miljösmyrt val.

Idag bor femtio procent av jordens befolkning i städer. Om tjugo år har den siffran stigit till sextio procent, och 2050 kommer 70 procent av jordens befolkning att bo på två procent av jordens yta. 2030 kommer världen att behöva 50 procent mer mat, 45 procent mer energi och 30 procent mer vatten. Därför är städernas klimat- och miljöarbete extra viktigt och verkningsfullt.

Över hela världen arbetas det hårt för att skapa alternativ för en hållbar livsmiljö när städerna förtätas. Befolkningen koncentreras och kraven ökar på att hållbart säkra resurser som luftkvalitet, vatten och avfall. Kraven på tillgänglighet ökar samtidigt som trafikens klimat- och miljöpåverkan kraftigt minimeras.

Miljö och hållbarhet handlar i slutändan inte om läge och trivsel, utan om förutsättningen för liv, våra egna och alla andra levande varelsers. Samtidigt som utmaningarna är stora på det globala planet så har Stockholm kommit långt. Människan har orsakat problemen men har också förmågan att finna lösningar.

Alliansens ambitiösa miljöpolitik har gett en stadsmiljö som är trygg, säker och trevlig. Staden har satsat stort på solenergi, klimatanpassning, matavfallsinsamling samt på att minska buller och på att fasa ut giftiga kemikalier. Staden har aldrig varit renare än vad den är idag. Väl utbyggd kollektivtrafik, stora förbättringar för cyklister, fjärrvärme och klimatsmart avfallshantering är starkt bidragande till att stockholmare och turister idag kan njuta av ren luft och rent vatten.

Genom fortsatta satsningar på hållbara och innovativa lösningar ska Stockholm behålla positionen som världsledande miljöstad. Det handlar om att bekämpa luftföroreningar och partiklar med fortsatta satsningar på elbilar och laddmöjligheter, att driva på för dubbdäcksavgifter och genomföra informationskampanjer. Utsläpp av växthusgaser ska fortsätta minska genom fler omfattande satsningar på naturens hållbara och förnyelsebara energislag, samtidigt som på Stockholms gröna värden och den täta stadens fördelar tas tillvara.

Goda exempel på miljöområdet finns över hela staden. Exempelvis avfallshantering med sopsugssystem och matavfallskvarnar. I Järvaområdet har staden satsat stort på solenergi vilket har lett till att Järva är Sveriges solcellstätaste stadsdel.

De minskade luftföroreningarna i Stockholm beror på flera olika orsaker, bland annat att dubbdäckanvändningen har minskat, från 70 procent till 30 procent på Hornsgatan och till närmare 50 procent i övriga innerstaden. Det är ett led av

lyckade informationskampanjer om dubbdäckens skadliga inverkan på hälsan, men andra åtgärder som dammbindning och effektivare städning har också bidragit. Mer behövs för att nå luftkvalitetsmålen, där den viktigaste åtgärden är en fortsatt minskning av andelen fordon med dubbdäck. Ett införande av dubbdäcksavgift är en lämplig väg att gå och något som Moderaterna drivit även på nationell nivå för att komma till rätta med bland annat farliga partiklar och kvävedioxid. I detta sammanhang är det givetvis av vikt att också sätta igång genomförandet av en ny östlig förbindelse, som idag i praktiken går via Slussen och Skeppsbron.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara världsledande på att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik. På område efter område ska innovativa lösningar för ny miljödriven teknik omsättas och göra Stockholm till ett internationellt föredöme. Genom energieffektivisering samt ökad användning av fossilbränslefria energikällor ska Stockholms koldioxidutsläpp minska.

Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljöhuvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete har ökat. Staden har under Alliansens ledning prioriterat ett resultatorienterat och målinriktat miljöarbete, vilket också bekräftades i och med att Stockholm utsågs av WWF till årets klimatstad 2014.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå fastighetsnämnden i det långsiktiga arbetet med miljöklassning av stadens fastighetsbestånd i syfte att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara. Vidare ska nämnden delta i arbetet att inventera samt ta fram en tidplan för utfasning av oljepannor i samtliga av stadens verksamheter och fastigheter när dessa tjänat ut. Det ska inte vara tillåtet för staden att köpa in en ny oljepanna istället för ett hållbart alternativ som är bättre för miljön.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska delta i EU- och forskningsprojekt för att i samarbete med andra europeiska städer påverka EU-regelverket, driva åtgärdsarbete och utvecklingen framåt och utbyta erfarenheter.

Stadens klimatarbete består av flera viktiga delar. Nämnden bedriver ett informationsarbete riktat till företag och medborgare och ska stödja Stockholm Business Region AB med Klimatpakten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete. Stockholmarnas utsläpp av växthusgaser och energianvändningen i stadens egna byggnader ska minska. Nämnden ska vidare bistå kommunstyrelsen i implementerandet av en fossiloberoende organisation 2030.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM₁₀ och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av

länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna.

Luftkvaliteten i Stockholm har blivit bättre under de senare åren men ytterligare åtgärder behöver vidtas för att uppfylla EU:s luftkvalitetsdirektiv och skapa ännu bättre luft i innerstaden. Dubbdäcken utgör den enskilt största källan till förhöjda halter av partiklar. Dessa påverkar nivån av partikelhalter i luften, i synnerhet under vinterhalvåret. Det bästa vore om dammbindning och städning vore tillräckligt för att få ner partikelhalterna, men eftersom så inte är fallet så måste ytterligare åtgärder vidtas för att minska nivåerna ytterligare.

Moderaterna har länge förespråkat en dubbdäcksavgift framför förbud. Ett förbud begränsar människors fria rörlighet samtidigt som det också är svårt att upprätthålla. En avgift möjliggör även för bilförare som av en eller annan anledning behöver använda dubbdäck att åka genom innerstaden även om det sker till en viss kostnad. Det är heller inte rimligt att polisiära resurser ska användas för säkra efterlevnaden av förbudet då polisens resurser kan användas på ett betydligt bättre sätt.

Kommunstyrelsen ska hemställa hos regeringen om att införa en avgift på dubbdäck i syfte att minska dubbdäcksanvändningen och på så vis säkerställa en bättre luftkvalitet och partikelhalter i överensstämmelse med gränsvärdena i EU:s luftkvalitetsdirektiv. Det handlar om att förena åtgärder för en bättre miljö med hänsyn till människors behov av att transportera sig med bil och att använda ekonomiska styrmedel istället för förbud.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska även tillsammans med trafiknämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissioner vid sidan av dubbdäcksminskning. Nämnden ska också delta i arbetet med att minska buller, särskilt källåtgärder.

Kontrollen av inomhusmiljön i stadens fastigheter är viktig för att säkerställa en god inomhusmiljö. Måttillfällen ska genomföras i sammanhang där lokalerna är utsatta för den belastning som de är avsedda för. Brister som uppdragas i samband med uppföljningen efter luftkvalitetsmätningen ska åtgärdas.

Närheten till vatten medför ett mervärde för boende i befintlig och kommande vattennära bebyggelse. EU:s vattendirektiv har stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är samordningsansvarig för stadens vattenprogram och ska arbeta enligt stadens handlingsplan för att nå målet om att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. Nämnden ansvarar även för det samordnade arbetet enligt strategin för rening av Bällstaån. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska, efter överenskommelse med Huddinge kommun och i samråd med exploateringsnämnden, verka för att sjön Magelungen restaureras. Arbetet ska ledas av exploateringsnämnden.

I Stockholms stads kemikalieplan 2014–2019 beskrivs visionen om ett ”Giftfritt Stockholm 2030” och vilka åtgärder som ska genomföras för att nå visionen. Åtgärderna handlar om att rensa bort och undvika farliga ämnen i kemiska

produkter, varor och byggmaterial som staden använder och verka för att andra aktörer ska arbeta i samma riktning.

Nämnden ska fortsätta arbetet med att minimera farliga kemikalier i allt från byggmateriel till leksaker, kläder och hälsopreparat med mera. Detta är ett prioriterat område för att kunna ge inte minst Stockholms barn en giftfri vardag. Nämnden ska också fortsätta arbetet med att öka och förbättra avfallsåtervinningen för att på så sätt skapa en renare stad.

I syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för Stockholms företag är tillsynsarbetet och den lagstyrda miljöövervakningen en central del i nämndens verksamhet. Myndighetsutövningen och tillsynsfrågorna ska prioriteras och utvecklas. Service och tillgänglighet gentemot stadens medborgare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen. I detta avseende har Stockholm kommit en bit på vägen med möjlighet till service för medborgarna via e-tjänster. Nämnden ska verka för att ytterligare öka möjligheten för medborgarna att lämna in ansökningar och uppgifter, att hämta in information. Förhållningssättet ska vara gällande även gentemot småföretagare.

I genomförandet av Promenadstaden är det viktigt att vidareutveckla strategier och förhållningssätt kring stadens ljud. Ljud är en del av staden och det finns god kunskap om hur man kan förhålla sig till ljud som kvalitet samt hur det som uppfattas som buller kan hanteras. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden identifiera begränsningar och konsekvenser av dagens riktlinjer på stadens utveckling på kort och längre sikt, och i samarbete med länsstyrelsen se över riktlinjerna och föreslå åtgärder för att möjliggöra bostadsmålet.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Energicentrum, ökad samverkan samt utåtriktat arbete	2,5 mnkr
Handlingsplan för god vattenstatus: provtagningar samt personella resurser	3,5 mnkr
Utvecklingsprogram ökad tillgänglighet och funktion för naturreservat	2,0 mnkr
Förstärkta miljöambitioner och tillsyn	5,4 mnkr
Miljöinformation GlashusETT och medborgarenkät	1,3 mnkr
Genomförandestrategi ekosystemtjänster	0,8 mnkr
Åtgärder för bättre ljudmiljö i staden	0,8 mnkr
Ökade insatser för information och kunskapsförsörjning, budget 2015	5,0 mnkr
Samverkan ekosystemtjänster och grönyteplanering budget 2015	1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Servicenämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara en storstad där information, kontaktbarhet och flexibilitet prioriteras.

Servicenämnden ska fortsätta vidareutveckla kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service. Kontaktcenter Stockholm är intäktsfinansierat för att tydliggöra i vilken utsträckning kontaktcenter avlastar nämnderna med ärenden. Detta innebär att Äldre direkt finansieras av stadsdelsnämnderna. Det gör det tydligt för nämnderna vad de betalar för och det finns möjlighet att påverka volymerna.

Stockholm ska verka för stärkt kompetens gällande upphandlingar. Stadens upphandlingar ska vara marknadsmässiga, konkurrensneutrala och säkerställa hög kvalitet kombinerat med kostnadseffektivitet. Staden ska också se över möjligheten till långsiktiga upphandlingskontrakt, vilket skulle öka möjligheten för fler aktörer att delta. Servicenämnden ska också verka för fler innovationsupphandlingar där det är lämpligt. Vita-jobbmodellen med fackliga kontrollanter på stadens uppdrag ska inte vara en del av stadens upphandlingspolicy.

Stockholmarnas frågor och ärenden varierar under året utifrån tidpunkt och behov. För att öka kvaliteten i servicen via webben bör en central webbfunktion införas vid kontaktcenter inom servicenämnden som löpande uppdaterar webben med fokus på gemensamma kundtjänstfrågor där stora volymer finns.

Nämnden ska arbeta vidare med att effektivisera och därmed minska kostnaderna för stadens administrativa funktioner. Det är viktigt att finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar genomförs. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas. Detta för att dels säkerställa överensstämmelse mellan prissättning och verklig kostnad, dels för att ge incitament till stadens nämnder att använda effektiva administrativa system samt minimera manuell hantering. Jämförelser med liknande organisationer för gemensam service är nödvändig för att mäta nämndens effektivitet och ge inspiration till utvecklande av mätetal vilka kan användas för att påverka prissättningen av tjänsterna.

Lean-metodiken ska användas för nämndens fortsatta effektiviserings- och förbättringsarbete. Metoden ska användas i syfte att öka kundvärdet, eliminera icke värdeskapande aktiviteter samt ta tillvarata medarbetarnas kompetens i det fortgående förbättringsarbetet.

Servicenämnden kan även erbjuda de nämnder och styrelser som önskar andra tjänster som ansluter till nämndens grundutbud. Som ett resultat av genomförandet av en koncerngemensam upphandling av nytt ekonomisystem ges stadens bolag möjlighet att i större utsträckning nyttja de olika tjänster som nämnden erbjuder.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Serviceämnden** godkänns.

Socialnämnden

Socialtjänstens arbete grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val där denne ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av insatsen. Stadens verksamheter ska arbeta med evidensbaserade metoder och kunskapsbaserad praktik. Socialnämnden ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden ska arbeta med vetenskapliga arbetsätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola, förskola och det civila samhället ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagera snabbt och effektivt om det ändå sker.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att stockholmarna upplever att de får god service och omsorg.

Barn och unga

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Stadens socialtjänst ska ha fokus på att öka medverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Uppföljning av placerade barn och unga ska fortsatt vara en prioriterad fråga. Utvecklingen och behovet för Barnahus Stockholm som öppnades av Alliansen i september 2014 ska noga följas.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handläggningsprocessen. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatrin.

Socialnämnden ska fortsatt arbeta med att utveckla kvalificerade familjehem. Socialnämnden ska arbeta för rekrytering av fler familjehem samt en ökad kompetens inom familjehem och jourhem för att ta emot unga med omfattande problematik. Detta är än mer centralt mot bakgrund av den eskalerande flyktingkris som Sverige och Stockholm nu har att hantera.

Arbetet med ensamkommande barn och ungdomar ska prioriteras. Stockholms stad möter ett allt större antal ensamkommande barn som söker sig till Sverige och Stockholm. Detta ställer stora krav på stadens insatser och möjlighet att tillgodose behoven och är ett arbete som staden ska prioritera högt. Socialnämndens arbete och mottagande ska ses över och effektiviseras för att kunna möta dagens utmaningar på bästa möjliga sätt för både de unga och för stadens medarbetare. Socialnämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, trygghet, skolgång och boende för gruppen

över hela staden. Som en del i arbetet med fler socialsekreterare ute i fält ska staden stärka det akuta mottagandet och arbetet med ensamkommande barn som vistas i riskabla miljöer.

Socialnämnden ska arbeta med att förstärka boende för ensamkommande barn och ska arbeta med såväl målgruppen som har permanent uppehållstillstånd samt de utan tillstånd. Socialnämnden tillskjuts medel för att ta höjd för behovet av nya boenden samt förbättrade familjehemsplaceringar. Samtidigt ska uppföljningen av jour- och familjehem stärkas.

Socialnämnden ska i samarbete med polisen förstärka ungdomsjouren för att förbättra arbetet med barn som försvinner.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, SHIS, ges i uppdrag att arbeta med en utökad social målgrupp, där ensamkommande barn som inte längre bor kvar på stadens boenden ingår. Socialnämnden ska också tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda aktörer arbeta fram rutiner för att säkra överlämning av de stöd och insatser som behövs i de fall familjer till tidigare ensamkommande barn har kommit till Stockholm, så att ingen faller mellan stolarna.

När ensamkommande barn återförenas med sina familjer övergår ansvaret från socialtjänsten till arbetsförmedlingen. Det har dock framgått att stödet från arbetsförmedlingen har varit otillräckligt och till följd av detta har flera barn fått ta ansvar för att lotsa familjen in i det svenska samhället. Familjer ska därför ges en kontaktperson för sex månader efter deras ankomst. Stadsdelsnämnden är den myndighet som ska utse kontaktpersonen. Flera ensamkommande barn kommer ifrån krigshärjade länder och är djupt traumatiserade. I samverkan med landstinget ska barnen erbjudas samtalsstöd.

Socialnämndens samverkan med näringslivet inom ramen för Advisory Board ska fortsätta att utvecklas under 2016. Syftet är att främja och stödja ensamkommande barns integration. Uppdraget ska även inkludera att erbjuda ensamkommande barn och unga boende utanför stadens egna boenden.

Det ska finnas en god samverkan mellan skola och socialtjänst för att kunna hantera situationer då barn far illa eller riskerar att fara illa. Tidiga insatser till barn och ungdomar i samarbete mellan socialtjänsten och skolan ska fortsatt stärkas. Socialnämnden ska fortsatt samverka för ökad skolnärvaro och bättre skolresultat i utvalda grundskolor i ytterstaden för barn som riskerar att fara illa. Socialnämnden ges i uppdrag att tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna prioritera ökat skolresultat hos de barn som lever i familjer med sociala problem och som har återkommande kontakt med socialtjänsten.

Omhändertagna barn ska ha en namngiven socialsekreterare som sköter kontaktarna med barnet. Varje barn som placeras i hem för vård och boende, HVB, ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att barnen får relevant stöd för att nå målen. Läxhjälp ska finnas för placerade barn. Arbetet med att stödja familjehemsplacerade barns skolgång inom SkolFam ska fortsätta

och erfarenheterna från projektet ska spridas. Socialnämnden får också i uppdrag att arbeta fram SkolFam för barn som är placerade enligt LSS.

Pilotprojektet skola-socialtjänst (PPSS), som syftar till att stötta och hjälpa de elever som riskerar att inte klara skolan, ska permanentas. Socialnämnden ges i uppdrag att tillsammans utbildningsnämnden med ta tillvara och sprida erfarenheter från projektet till samtliga skolor för att ytterligare stärka samarbetet mellan skola och socialtjänst.

Det pågående försöket med att ge stödsamtal utan att socialtjänsten gått vidare med orosanmälan ska fortsätta.

Socialnämnden ska verka för att fler socialsekreterare arbetar ute i fält och att uppsökande verksamhet riktas till grupper som behöver extra stöd, exempelvis inom ramen för ungdomsjourens verksamhet.

Forskning visar att den största förebyggande effekten för att barn inte ska drabbas av problem senare i livet uppnås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda föräldrastödsinsatser och socialnämnden ska stödja och kvalitetssäkra stadsdelsnämndernas arbete med strukturerat föräldrastöd. Föräldrastödet ska anpassas efter de särskilda behov olika grupper kan ha. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte. Föräldrastödsprogrammet ska också erbjudas tonårsföräldrar.

Socialnämnden ska fortsatt stärka stadens arbete mot barn- och ungdomsprostitution samt självskadebeteende. Arbetet med en gemensam strategi med landstingets psykiatri, som också ska gälla unga vuxna över 18 år, fortsätter under 2016. Nära samverkan mellan polisens prostitutionsgrupp och socialtjänsten är viktig. Socialnämnden ska fortsätta ha socialsekreterare som arbetar i nära samverkan med polisen med kompetens att arbeta med såväl offren som med förövarna.

Socialnämnden ska fortsatt verka för att öka närvaron av socialsekreterare på nätet. Nämnden får också i uppdrag att jobba gentemot unga som säljer sex på nätet och som använder sex som självskadebeteende.

Stockholms stad ska inte placera barn i HB-hem som endast erbjuder så kallad särskild undervisning. Endast hem som har avtal med en skola ska komma ifråga. I ett tidigt skede ska rektorer ges möjlighet att ta del av planeringen av familjehems- eller institutionsvård. Skola och socialtjänst ska samverka med föräldrar för att i största möjliga mån kunna undanröja sekretesshinder.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas inom 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämndernas preventiva insatser samt samla och sprida kunskaper om effektiva metoder. Arbetet med sociala insats-

grupper är fortsatt prioriterat och samtliga stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod, även riktat mot målgruppen 20–29 år.

Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Ungdomsjouren ska arbeta uppsökande mot unga som utsätts för människohandel och prostitution. Ungdomsjouren ska även arbeta med ungdomar under 16 år. För ökad samverkan och dialog bör ungdomsjouren samlokaliseras med polisen.

Socialnämnden ska fortsatt bistå stadsdelsnämnderna i det förebyggande arbetet som Alliansen initierade för att minska narkotikaanvändningen. Den ökade användningen av nya droger som nätdroger är oroväckande. Nämnden tilldelas ökade resurser för att motverka droganvändandet bland unga. För att öka närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas fortsätter satsningen på fältassistenter i tunnelbanan.

Socialnämnden får i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet över staden via mini-marior. Socialnämnden ska också fortsätta arbetet med regionalisering av öppenvårdsinsatser.

Missbruk och beroende

Fortsatta satsningar på att utforma och erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov ska genomföras. Missbruksvården ska så långt som möjligt ske nära målgruppen genom decentraliserad och uppsökande verksamhet.

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen om och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Det är viktigt att staden tar signaler om ökad narkotikadödlighet på allvar. Genom ökad kunskap hos medarbetare samt stärkt stöd och insatser som är speciellt riktade till kvinnliga missbrukare kan staden fånga upp och hjälpa fler kvinnor i ett tidigare skede. Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserade vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Nämnden ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp. Nämnden ska fortsatt utveckla barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården. Nämnden ska delta i arbetet med utveckling och planering av boendeformer för äldre missbrukare.

För att minska steg från stödboende till träningslägenhet ska kvalificerat boendestöd ges.

Fortsatt fokuserat arbete mot hemlöshet

Under Alliansens styre har antalet hemlösa stockholmare fortsatt att minska. Sedan mätningarna började 2004 har den totala hemlösheten minskat med 21

procent, trots en kraftig befolkningsökning. Arbetet mot hemlöshet är fortsatt ett prioriterat område i staden och utgår från Stockholms stads program för att motverka hemlöshet.

Socialnämnden har ett ansvar att samordna, driva på och följa upp insatser inom hemlöshet i enlighet med framtaget hemlöshetsprogram.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska fortsatt prioritera det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande, inte minst när barn berörs. I det arbetet är skuldrådgivning en viktig del. Inga barnfamiljer i Stockholm ska behöva vänta mer än en vecka på att få budget- och skuldrådgivning. Riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete ska finnas.

Människor som lever i osäkra boendeförhållanden har ofta också en svag ställning på arbetsmarknaden. Socialnämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna särskilt fokusera på människor och familjer som är föremål för insats från socialtjänsten. Ofta handlar det om familjer med utländsk bakgrund och det kommer ställa krav på SHIS att tillhandahålla bostäder i takt med att gruppen förväntas växa.

Det ska finnas rutiner för förebyggande arbete när det gäller familjer och vårdnadshavare med barn. Fokus kvarstår på att minska hemlösheten bland unga genom bland annat Botorg för unga vuxna.

Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna behöver därför fortsatt prioriteras. Projektet ”Bostad först” ska fortlöpa och utvecklas.

Tak över huvudet-garantin är en viktig del i stadens stöd till hemlösa och ska geografiskt spridas över staden. Stiftelsen Hotellhem i Stockholms roll är viktig och ska tydligare möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd.

Socialnämnden ska i dialog med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm ställa om och bredda målgruppen till att omfatta även offer för våld i nära relation eller hedersförtryck och som är i behov av mellanboende. SHIS ska också arbeta med genomgångsbostäder för ensamkommande barn som inte längre bor kvar på stadens boenden och andra målgrupper i behov av extra boendestöd. En viktig målgrupp för SHIS är genomgångsbostad för de som tidigare bott på skyddade boenden eller personer som inte kan bo hemma på grund av våld i nära relation eller hedersrelaterat förtryck och våld. En annan väsentlig målgrupp är personer i behov av förturslägenheter men som inte uppfyller den vanliga bostadsförmedlingens krav på förtur.

Målgruppen fattiga EU-medborgare och tredjelandsmedborgare har ökat allt mer under det senaste året, vilket kräver ett tydligt agerande och en tydlig vision från staden i kombination med insatser från stadens socialtjänst för de som

behöver stöd och hjälp, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar. Stadens insatser och projekt Vinternatt ska fortgå. Socialjourens EU-team och medborgartelefonens verksamhet ska fortsätta. Att Stockholms stad agerar lika över hela staden är avgörande där utgångspunkten är att svensk lag är lika för alla. För att kunna koordinera arbetet och fortsätta utveckla stadens insatser och agerande är det viktigt att stadens projektledare för samordning av arbetet kring hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare fortsätter och att den tidigare tydliga dialogen som fanns med andra berörda aktörer och instanser prioriteras. Socialnämnden får också i uppdrag att upprätta en enhet som i samverkan med polis arbetar med misstänkt människohandel och utnyttjande av fattiga EU-medborgare.

Socialnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden bidra till stadens nollvision för olagliga boplatser, svensk lag och stadens ordningsföreskrifter ska gälla lika för alla. Staden måste arbeta målmedvetet med verkamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer. Nämnden tillförs extra medel för detta ändamål.

Insatser mot våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer är fortsatt prioriterat. Stadens socialtjänst ska ha tydliga rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas och förövare ska erbjudas behandling för att bryta sitt destruktiva beteende. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Socialnämnden ska arbeta för större långsiktighet men också större insyn när det rör stödet till kvinnojourer.

Barn som drabbats av våld i nära relation ska få möjlighet till Tryggare barn. Metoder såsom Signs of Safety och Caring Dads kan med fördel användas. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta ska stärkas hos berörd personal. Staden ska erbjuda platser på skyddat boende för män.

Socialnämnden får i uppdrag att utreda möjligheten till flerårigt verksamhetsbidrag till kvinnojourer. Flera par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Stockholms stad ska som huvudstad också verka gentemot regeringen för tryggare och stabilare förutsättningar för kvinnojourer och skyddade boenden med nationellt intag.

Stockholms stad har en garanti på skyddat boende för kvinnor som bedöms ha behov av skyddsplacering. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas stöd och hjälp till annat boende om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Boendefrågan och tillgången till lägenheter behöver därför fortsatt prioriteras och samverkan med stadens bostadsbolag och SHIS ska stärkas.

Det är av stor vikt att socialnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd, exempelvis på kvinnojourerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga. Staden ska verka för att Origos uppdrag utökas till att även arbeta med förebyggande insatser riktade mot unga samt med information och ökad kunskap till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete.

Våldsbejakande extremism

Stockholms stad måste aktivt och sammanhållet arbeta förebyggande mot unga krigsresande och våldsbejakande extremism. Det ska ske genom ett sammanhållet, långsiktigt arbete över hela staden grundat på profession, forskning och evidens, där förebyggande insatser är grunden, men där också tydliga konsekvenser framgår för återvändare. Stockholm ska ta lärdom av och samverka med andra länder som har goda erfarenheter av och kunskap om problematiken såsom Storbritannien och Danmark. Det lokala arbetet ska ske i tydlig samverkan med frivilligsektorn för att öka kunskap bland vuxna och unga genom att ingå möjliga partnerskap. Socialnämnden ska arbeta för att stärka kunskap och förståelse bland stadens medarbetare inom berörda instanser, vilket gör att fler ungdomar kan uppmärksammas tidigare.

Socialnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder utforma tydliga riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Stockholms stad ska bjuda in relevanta verksamheter till samtal om att motverka radikalisering. Detta ska ske i samverkan med polisens avhoppartelefon. Staden ska erbjuda tydligt och effektivt stöd till avhoppare och deras anhöriga.

Socialpsykiatri

Implementering av evidensbaserade metoder inom socialpsykiatri är ett fortsatt prioriterat område. Nämnden har ett ansvar för att vidareutveckla utrednings- och uppföljningsinstrumenten och den individuella uppföljningen samt att ge stöd och insatser som leder till ökad självständighet och att målsättningarna med insatserna uppnås.

Det är viktigt att sysselsättningen av personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med. Samverkan mellan kommun och landsting för personer med psykisk funktionsnedsättning ska öka.

Arbetet utifrån handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri i staden fortgår. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Plane-

ring och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri.

Socialnämndens arbete tillsammans med arbetsmarknadsnämnden för ökad sysselsättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning ska fortsätta. Arbetet sker inom ramen för ALFA, som permanentas i stadens verksamhet och huvudansvaret flyttas från socialnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Funktionsnedsättning

Valfrihet för människor med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare. Brister i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning.

Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden se över insatser för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service, LSS, i syfte att ta fram en helhetssyn vad gäller insatser som daglig verksamhet och aktiviteter för en stimulerande miljö.

Socialnämnden ska arbeta med målgruppen yngre dementa och driva projektet ”Stödinsatser till personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn”. Projektets mål är att personer under 65 år med demenssjukdom, tillsammans med närstående och barn får de stödinsatser de har behov av, i tid och i tillräcklig omfattning.

Staden har brist på bostäder med särskilt stöd och service. Inom ramen för genomförandegruppens arbete ska nämnden delta i samordning och utveckling av utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd och service. Socialnämnden får i uppdrag att utreda en centralisering av plan- och byggnadsprocessen av särskilda boenden för att stärka tillgången till bostäder med särskilt stöd och service över hela staden.

Arbetet med att stärka barnperspektivet i handläggningen med barn med funktionsnedsättning ska fortsatt utvecklas. Kunskap och metoder för att öka delaktigheten i handläggningen och under genomförandet av insatser till personer med funktionsnedsättning ska vidareutvecklas. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Socialnämnden ska fortsätta utveckla samarbetet med andra myndigheter. Arbetet med den kommungemensamma funktionen för verksamhets- och yrkesutveckling fortgår.

Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att säkerställa kompetensen bland personliga assistenter och genomföra kompetenshöjande insatser om så behövs.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionsnedsättning.

Ekonomiskt bistånd

Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivits inom det ekonomiska biståndet är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Socialnämnden ska främja en fortsatt utveckling av detta arbete. Stadens aktiva arbete med att motverka, identifiera och utreda felaktiga utbetalningar ska fortsätta.

Det finns skäl att utveckla arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet. Socialnämnden ska, tillsammans med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden, etablera samverkan med Försäkringskassan i syfte att utforma rutiner för samarbete när personer med ekonomiskt bistånd är i behov av stöd för samordning av rehabilitering.

Kompetensförsörjning

Det finns idag en hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare inom stadens socialtjänst samtidigt som socialsekreterares arbetsbelastning ökar allt mer. Detta har konsekvenser för stadens arbete och på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. Medarbetare ska ges det stöd och hjälp som behövs för att klara av sitt dagliga arbete. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta fram ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska socialnämnden i samråd med kommunstyrelsen ta fram stadsövergripande ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten. För att säkra för en ökad kontinuitet och möjligheter till vidareutveckling inom socialtjänsten ska staden fortsätta arbetet utifrån det handlingsprogram som inleddes under Alliansens styre och verka för möjligheter till karriärtjänster inom socialtjänsten. Stadens traineeprogram för socio-nomer ska fortsätta.

Forskning och utveckling

Socialnämnden ska fortsatt samordna arbetet med att införa evidensbaserad praktik i det sociala arbetet inom stadens alla verksamheter. Det är också vik-

tigt att resultaten från forsknings- och utvecklingsprojekt sprids i stadens verksamheter. Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas.

Medarbetare inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning har fortsatt behov av kompetensutveckling på såväl bas- som specialistnivå, till exempel inom områdena upphandling, uppföljning och samverka med privata utförare och entreprenörer samt MI (motiverande samtal) och bemötandefrågor i det sociala arbetet. 5,0 mnkr avsätts i budget 2016 för att genomföra en tvåårig kompetensutvecklingsinsats för socialtjänstens medarbetare inom ovan nämnda områden. Medlen kan användas till både utbildningskostnader och vikarietäckning.

Utveckling av e-tjänster

Stockholms stad ska fortsatt vara ledande i den tekniska utvecklingen av e-tjänster och modernisering av socialtjänsten. Genom att socialtjänsten fortsätter att utvecklas online kan nya grupper nås. Detta är särskilt viktigt för att komma i kontakt med unga människor och ge Stockholms stad en tillgänglig socialtjänst även på kvällar och helger.

Övrigt

Socialnämnden ges i uppdrag att stärka arbetet med uppföljning av avtal.

Socialnämnden får i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla avhopparverksamhet för tungt kriminella samt se avhoppare en tydlig målgrupp. Arbetet ska ske i samverka med polis och den nationella samordnaren.

Trygghetspriset fortsätter att delas ut även 2016–2018.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader utsatta EU-medborgare	10,3 mnkr
Besparing SL-kort, ekonomiskt bistånd budget 2015	2,3 mnkr
Huvudansvar för ALFA flyttas till arbetsmarknadsnämnden	5,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Förstärkt arbete mot ungas droganvändning	-2,0 mnkr
Fler karriärtjänster för socialsekreterare	-5,0 mnkr
Utökad uppdrag Origo	-1,5 mnkr
Nollvision mot olagliga boplatser	-0,3 mnkr
Beredskap och insatser för asylmottagande och boendeplatser	-9,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Stockholm växer i en historisk omfattning. Inflyttningen ställer krav på en hög byggnationstakt avseende både bostäder, arbetsplatser och servicelokaler. Till 2020 ska 50 000 nya bostäder påbörjas och stadsbyggnadsnämnden ska verka för att fler unga får sin första bostad. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att planeringen sker i enlighet med översiktsplanen. Den täta kvarters- och blandstadens förtjänster ska vara vägledande för stadsplaneringen i hela staden. Det är bara så en stad för alla som vill bo och arbeta här kan byggas som samtidigt är så bra som möjligt för miljö och klimat.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil.

Fram till år 2030 kommer stadens befolkning att öka med drygt 200 000 personer. I oktober 2015 gick Stockholm om Oslo som Europas snabbast växande huvudstad, år 2020 beräknas över en miljon människor bo i Stockholms stad. Det enskilt viktigaste i stadsbyggnadsnämndens uppdrag handlar därför om arbetet med att ta fram detaljplaner för att få fram bostäder och allt annat som en fungerande storstad behöver. Men också att i det sammanhanget planera för ett attraktivt, hållbart och välfungerande stadsrum, där redan befintliga stadsdelar får växa samman. Staden ska byggas tätare och det som redan är byggt ska förbättras. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram, med en mångfald av upplåtelseformer. Ambitionen är att hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter och hälften ska vara smålägenheter.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Antalet studentbostäder i Stockholm behöver öka. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag. Även framgent bedöms efterfrågan öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Studentbostäder och små bostäder ska därför prioriteras i planprocessen.

Den hållbara bara staden är en tät stad, där finns tillgänglig och väl utbyggd kollektivtrafik, parker och grönska och gång- och cykelstråk. Om detta är forskningen helt överens. Men Stockholm har idag, förutom centrala innerstaden, en väldigt utbredd struktur, vilket till stor del kan härledas till ytterstadens planering och genomförande på 1950-, 1960- och 1970-talen. Idag behöver därför staden byggas tätare och det som redan är byggt förbättras.

Det tar tid att bygga, speciellt nya stadsdelar med komplexa planeringsprocesser. Ännu längre tid tar det att få ordning på den infrastruktur som ska försörja bostäderna. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är därför särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. I dessa lägen finns goda förutsättningar för att bygga högt, tätt och fler bostäder än vad som görs idag. Fler bostäder i samma detaljplan ökar effektiviteten och möjligheten att skapa fler bostäder på kortare tid. Dessutom är det både klimatsmart och hållbart att bygga en tät stad.

Därför är det av yttersta vikt att planeringen av nya bostäder går hand i hand med satsningar på infrastruktur, så att kollektivtrafiken är på plats när de första flyttar in i ett nytt område. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder i Stockholms stad, trafiknämnden i Stockholms läns landsting samt övriga kommuner i länet utreda förutsättningarna för hur investeringar i ny kollektivtrafik lättare kan finansieras genom exploateringsintäkter med syfte att stärka kommunernas möjligheter att utveckla kollektivtrafiken i expansiva stadsdelar.

Moderat stadsbyggnadspolitik utgår inte enbart från att definiera abstrakta siffermål. Med full medvetenhet om att den akuta bostadsbrist som råder i Stockholmsregionen innebär att många nya bostäder behöver byggas är det dock viktigt att bostadsbyggandet utgår från på kvalitet och inte bara kvantitet.

Lika viktigt är det att, vid bostadsbyggande och särskilt då nya stadsdelar planeras, beakta inte bara själva husen utan även stadsmiljö och stadsliv. En attraktiv och omtyckt stadsdel har både god och varierande utformning av byggnader. En samhällsplanering med gröna rekreationsytor och inbjudande stadsrum ger en god stadsmiljö, och en lokal miljö med attraktioner som lockar inte bara boende utan även besökare till området, det vill säga ett bra stadsliv.

Då dessa tre aspekter beaktas och implementeras skapas stadsdelar som är attraktiva och har hög kvalitet. Exempel på detta är Hammarby Sjöstad och Västra Kungsholmen som båda präglas av omväxlande och spännande arkitektur, närhet till vatten och parker samt inbjuder till ett stadsliv i form av restauranger, caféer och affärer. Stadsdelarnas attraktivitet medför att boende i andra delar runt om i Stockholm åker dit för att besöka och vistas på platserna.

I stadsplaneringen ska det vara självklart att verka för ekologiska värden, att bygga klimatsmart och till en rimlig slutkostnad för de boende. Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Därför är det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras.

Ökat bostadsbyggande

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift och planberedskapen ska därför stärkas ytterligare så att ambitionshöjningen för bostadsbyggandet kan nås både på kort och på lång sikt. Stadsbyggnadsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till år 2030.

Stockholm förväntas öka sin befolkning med 11 procent till 2020. I absoluta tal innebär det en ökning från dagens 911 989 till 1 012 488 människor år 2020 enligt en prognos från Stockholms Handelskammare i oktober 2015.

Det innebär att Stockholms befolkning ökar med 100 499 personer till 2020. Baserat på att det i snitt bor 2,14 personer i varje bostad i Stockholm så behöver det byggas 46 962 bostäder till 2020. Det i sin tur innebär ett behov av 9 400 bostäder per år 2016–2020. Samtidigt tar planprocesserna lång tid i Stockholm, varför det är nödvändigt med en ytterligare högre takt i planläggandet för att det faktiska byggandet ska kunna motsvara behovet av färdiga bostäder. För att möta det nya större behovet av bostäder krävs en revidering av det tidigare bostadsmålet:

1. 50 000 bostäder ska byggas till 2020.
2. Mark för 10 000 bostäder ska planläggas varje år (bostäder i start-PM).
3. En byggherredriven planprocess ska initieras, implementeras och utvärderas.
4. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera områdesprogram och större flexibla detaljplaner.
5. Byggherrarna ska fokusera på att ta fram detaljplaner för förtätning av stadsdelar och för mark som sammanlänkar befintliga stadsdelar. Det ska vara tillåtet för byggherrarna att göra detta även om ett områdesprogram pågår.

Det innebär att de enskilt viktigaste uppgifterna för stadsbyggnadsnämnden är detaljplane- och bygglovsarbetet som syftar till fler bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med framför allt exploateringsnämnden skapa förutsättningar för den högre ambitionen.

Stockholm kommer i framtiden behöva växa också vertikalt snarare än horisontellt på grund av stigande efterfrågan på kontorslokaler från nya och expanderande företag, framförallt start-ups och kreativa näringar, och ännu större tryck på bostäder som drivs av befolkningstillväxt och ökade fastighetsvärden. Höga byggnader bör därför uppmuntras av staden i ”möjlighetsområden”, särskilt om de är arkitektoniskt tilltalande. Ett exempel på ett sådant fördelaktigt område är Kista.

Effektiva processer är en nyckelfaktor för att klara bostadsbyggnadsmålet. Den sammanlagda tidsåtgången vinner på att alla berörda parter i staden är informerade och har möjlighet att påverka planerna på ett tidigt stadium. Det underlättar den fortsatta styrningen av processen fram till färdig bebyggelse, ökar möjligheten att undvika misstag och innebär en effektivare användning av stadens samlade expertis. Därför ska stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden tidigt i planprocessen samråda med berörda nämnder och styrelser.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt ta fram tydliga produktionsplaner på 5, 10 och 15 års sikt. Nämnderna ska även samarbeta med Stockholms Stadshus AB i produktionsplaneringen. Fördelning ska ske utifrån ett geografiskt perspektiv samt utifrån översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier. Utbyggnadsplanerna ska visualiseras på en översiktskarta. Planerna ska uppdateras och redovisas årligen och ha en tydlig koppling till markanvisningar, detaljplaner och satsningar på utbyggd infrastruktur. Som del av produktionsplaneringen för bostäder ska

komplettering av övriga investeringskategorier såsom skolor, idrottshallar, m.m. ske för att fånga helhetsperspektivet.

För att underlätta detta viktiga arbete ska stadsbyggnadsnämnden i största möjliga utsträckning öppna för privata byggbolag att medverka i framdrivande av detaljplaner. Detta ska ske i form av externa plankonsulter på så vis att myndighetsutövningen kvarstår inom stadens organisation. Stadsbyggnadsnämndens samarbete med framför allt exploateringsnämnden och trafiknämnden ska utvecklas vidare.

Eftersom byggprojekt kan ta lång tid, behöver detaljplaneringen tåla omvärldens förändringar. Det är därför viktigt att det finns en flexibilitet i detaljplanerna – då kan staden planera för och bygga hållbara bostäder som är anpassade efter den senaste och modernaste tekniken samt kundernas värderingar och önskemål. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska, tillsammans med övriga berörda nämnder, därför utreda möjligheter och förutsättningar för ett pilotförsök med en stadsplaneringsmodell där en stor, generell detaljplan görs innan markanvisningar sker. Tonvikten ska ligga på gatustruktur, tomtindelning och total byggnadsvolym. Detaljplanen ska vara flexibel, då det är olämpligt att bestämma allt i förväg med tanke på att förutsättningar ändras över tid med såväl krav från kunderna som nya tekniska innovationer. Pilotprojektet ska utvärderas för att bedöma huruvida ett sådant tillvägagångssätt kan leda till en snabbare och effektivare stadsbyggnadsprocess, med minskade kostnader och en ökad variation i det som byggs som följd. I syfte att ytterligare minska regleringen ska, i möjligaste mån, den andel i nya och reviderade detaljplaner som markeras som prickmark på plankartorna minimeras.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska, i samråd med trafiknämnden, gemensamt och som del av produktionsplaneringen, redovisa planerad fördelning mellan s.k. kompletteringsprojekt och projekt i områdesprogram. Fördelning per upplåtelseform ska redovisas, samt fördelning mellan studentbostäder, små bostäder (1–2 rum och kök) och övriga bostäder.

Helhetsgrepp i stadsplaneringen

Stockholm lider inte brist på mark att bygga på, däremot behöver mer av marken planläggas snabbare än idag för att möta det stora behov av bostäder och nödvändiga samhällsfunktioner som finns. Stadsdelar ska fortsätta att kompletteras och förtätas med mindre bostadsprojekt, men av ännu större vikt är att utvidga den områdesplanering som Moderaterna och Alliansen tidigare har initierat. Områdesplaneringen ska utgå ifrån principerna i Promenadstaden och möjligheterna för stadens olika stadsdelar som beskrivs i rapporten Bostadspotential i Stockholm. Planeringen kan därför med fördel utgå ifrån stadsbyggnadsnämndens befintliga organisation med planenheter uppdelade utifrån just stadsdelarna.

Respektive stadsdel ska detaljpaneläggas i större utsträckning än idag, oberoende av om det finns en markanvisning eller inte. Allt i syfte att få fram mer planlagd mark som byggbolagen kan efterfråga markanvisning på. Vidare ska den övergripande planeringen också syfta till att bygga samman stadsdelar,

varför ett tätt samarbete mellan stadsbyggnadsnämndens handläggare är en förutsättning.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med övriga berörda nämnder ta fram tydliga riktlinjer för program i stadsplaneringen.

Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, starta planering för en ny stadsdel mellan Gubbängen och Skarpnäck. Fokus ska ligga på att skapa kvaliteter med blandad bebyggelse, nya verksamheter och en anlagd stadspark. Här finns möjlighet att skapa uppemot 4 000 nya bostäder med blandade upplåtelseformer.

Ett helhetsgrepp ska tas på Rinkeby, Bromsten, Tensta och Spånga i syfte att planlägga och anvisa mark för omkring 5 000 nya bostäder på sådant sätt att stadsdelarna såväl förtätas som byggs samman. I motsvarande syfte ska berörda nämnder utreda förutsättningarna att planlägga och anvisa mark mellan Tensta och Lunda industriområde med omkring 1 000 bostäder. Som en del i detta ska stadsbyggnadsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att utveckla Tenstastråket och Hagstråket till levande affärsgator på motsvarande sätt som gjorts med Rinkebystråket.

I Bromsten idag finns ett industriområde som ligger inklämt mellan Spånga Centrum och Bromstens IP. Detta område består av mindre industrier och handel så som bilhandlare och lager. I dialog med fastighetsägarna ska arbetet påbörjas med att bygga Bromstensstaden, med utgångspunkt i trädgårdsstadens idéer om kvartersstruktur. Nämnderna ska initiera en planering för omkring 1 100 bostäder i detta område. Läget är på nära avstånd till Spångas pendeltågsstation och kommer även ha mycket nära till Förbifart Stockholm och på så sätt ta sig till arbetsplatser både på norra och södra sidan av staden.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att utveckla Tyngdpunkt Farsta med ytterligare bostäder genom projektet Farsta Strandstad. Stadsdelarna Fagersjö och Farsta byggs samman genom att skapa 1 000 nya bostäder vid och intill sjön Magelungen. Farsta Strandstad ska symboliseras av friskt vatten som alla Farstabor kan njuta av – en badsjö. Utgångspunkten ska vara att bygga stad istället för separata punkthus. Det ger större stadsqualiteter samtidigt som värdefulla träd och andra ekologiska värden kan bevaras i större utsträckning.

Planeringsarbetet med Ulvsunda sjöstad ska återupptas. Området är stort och kan med stadsbebyggelse liknande Hammarby Sjöstad generera mellan 3 000 och 5 000 bostäder precis invid den framtida tvärbanan.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att överdäcka Hammarby Fabriksväg och länka samman Hammarby Sjöstad och Hammarbyhöjden med omkring 1 500 nya bostäder, varav minst 500 ska vara hyresrätter. Överdäckning har tidigare identifierats som möjlig och ekonomiskt realistisk där vägar blir till bostäder och stadsdelar kan växa samman. Närheten till kollektivtrafik är mycket god, inte minst när utbyggnaden av tunnelbanan är klar.

Spårområdet norr om centralstationen är ett djupt sår i Stockholms innerstad, en bullrig barriär i ett av stadens mest centrala lägen. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och i samverkan med berörda fastighetsägare utreda förutsättningarna för att utveckla platsen till en tät och attraktiv stadsmiljö som binder samman Norrmalm och Kungsholmen. Klara Sjö ska inte längre vara en bortglömd kanal mellan spårområdet och Kungsholmen.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att överdäcka två delar av Södertäljevägen. Dels sträckan från Liljeholmsbrons södra del ned mot Nybodahöjden, dels på sträckan mellan Västertorp och Fruängen. Marken öster om Södertäljevägen vid Årstadal har varit föremål för diskussion om möjligheterna till överdäckning. Överdäckningarna skulle totalt kunna möjliggöra omkring 3 000 nya bostäder samt service, kontor och hotell, och genomföras i etapper.

Fruängen är en av tyngdpunkterna för stadsutveckling som pekas ut i Promenadstaden. Rapporten Bostadspotential i Stockholm visar på en möjlig utveckling med omkring 2 700 nya bostäder. Inom ramen för detta ska stadsbyggnadsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för en överdäckning av Södertäljevägen med en sträcka om 300 meter strax väster om spåret mellan stationerna Västertorp och Fruängen. Detta skulle möjliggöra omkring 400 nya bostäder och skapa mycket goda kopplingar mellan de två stadsdelarna.

Stadens vision för City är att det ska bli en levande stadsdel dygnet runt, med attraktiva stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Särskild vikt ska läggas på att omvandla befintliga kontorslokaler till bostäder och hotell. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. Omvandlingen av City ska ske i ett helhetsperspektiv för att uppnå en god helhetsverkan i den byggda miljön och för att säkerställa att bostäder tillskapas.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser och kommersiella lokaler i nya utvecklingsområden i ytterstaden. Nämnden har en viktig roll i utvecklandet av fler stadsdelar med miljöprofil. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafiknämnden får i uppdrag att skapa fler cykelparkeringar i Stockholm. Detta är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen.

Stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden ska tillse att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafik där det är enkelt och naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Stadsbyggnadsnämnden ska förbättra förutsättningarna för nyföretagande genom att lokaler för småföretagande, där så är lämpligt, planeras in vid ny- och tillbyggnation av stadsdelar, inte minst i gatuplan.

Vid planering av nya stadsdelar måste hänsyn tas till stockholmarnas behov. Antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Detta ställer höga krav på utbyggnad av förskolor och skolor. Stadsbyggnadsnämnden ska finna former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och SISAB. Arbetssättet ska vara problemlösande.

Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering för staden som helhet, liksom stadsdelarnas enskilda behov. Stadsbyggnadsnämnden har ett ansvar för att säkerställa utbyggnaden av fler förskole- och grundskoleplatser i dialog med berörda nämnder och bolag.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov.

Den första bostaden

Många ungdomar som försöker komma in på arbetsmarknaden vittnar om att nya bostäder som byggs är för dyra. De höga hyrorna beror bland annat på att inredningsstandarden är för hög och på krav i regelverket. I den moderna staden är det inte rimligt med krav för storleken på städkåp eller full tillgänglighet i alla lägenheter. Fler avsteg från plan- och bygglagen och Boverkets byggregler måste tillåtas.

Stockholms stad har flest singelhushåll i världen i relation till den totala befolkningen. Andelen unga vuxna med eget boende minskade från 62 procent 1997 till 51 procent 2013. Över 25 000 unga vuxna som är sambos eller gifta och har barn bor hemma hos sina föräldrar och den största andelen inflyttande från andra län är ungdomar under 30 år. För att få en etta måste du i snitt stå sex till åtta år i bostadskön.

Moderaterna vill underlätta för unga att få sin första bostad. Stadsbyggnadsnämnden ska därför, tillsammans med berörda nämnder och bolag, leda arbetet med att ta fram ett nytt koncept med billigare ettor för unga. Syftet ska vara att finna åtgärder för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden för de som idag står utanför. Det kan vara vanliga lägenheter likväl som standardiserade modu-

ler i flerbostadshus, kombolägenheter eller kollektivboende. Konceptet ska vända sig till unga under 30 år som söker sin första bostad och ge möjlighet till betydande avsteg från dagens detaljerade regler. Ett antal lösningar, nationellt och kommunalt, skulle ge direkt genomslag på hyran genom att underlätta för ett mer kostnadseffektivt byggande. Inom ramen för uppdraget ska stadsbyggnadsnämnden även se över möjligheterna att prioritera detaljplaner där smålägenheter ingår, utan att det minskar genomförande av den totala planerade bostadsvolymen i staden.

Effektivitet och lönsamhet i processerna

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor runt planering och byggande.

Antalet godkända/antagna detaljplaner ska vara på en fortsatt hög nivå och arbetet med att effektivisera plan- och bygglovsprocessen ska fortsätta. Staden ska fortsatt verka för förenklade byggregler. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, verka för att handläggningstiden från markanvisning till godkänd/antagen plan kortas med 20 procent. Nämnden ska följa upp detaljplanarbetet utifrån tids- och kostnadsaspekter.

Planer och projekt som kan genomföras i närtid ska prioriteras samtidigt som stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden ska säkerställa tillgången till mark för fortsatt utbyggnad av 140 000 nya bostäder fram till 2030. Även projekt som ligger vilande för att de omfattas av ett större programarbete där nämnden avser ta ett helhetsgrepp bör prioriteras för att säkerställa den högre ambitionen för bostadsbyggandet.

Samarbetet med framför allt exploateringsnämnden och trafiknämnden är avgörande för att nå målen. Samordningen med exploateringsnämnden ska öka och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram, och i samband med tertialrapportering följa upp, relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan i planeringsskedet, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten, för att så långt det är möjligt uppnå full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafiknämnden och genomarbetade avtal med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

Enskilda personer och organisationer har idag stora möjligheter, genom rådande lagstiftning, att överklaga och försena nya detaljplaner. Det är en demokratiskt viktig funktion, som dock ibland tyvärr överskuggar det stora behovet av nya bostäder för alla. Möjligheten till samma inflytande måste vara en rättighet för alla medborgare, oavsett tak över huvudet eller inte, vilket betyder att staden behöver vara rösten för de som ännu inte har en bostad i Stockholm. En

tidig dialog och tydlighet kring möjligheterna att påverka är mycket viktigt för att inte spilla värdefull tid.

Stadsutveckling enligt Promenadstaden

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktsplanen samt tillägget till densamma, Den gröna promenadstaden. Staden ska främst växa i de utpekade stadsutvecklingsområdena i innerstadens krans, genom ett utvecklat City och i de tyngdpunkter som identifierats i ytterstaden. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom en tätare och mer varierad bebyggelse och förbättrade kommunikationer ska därför intensifieras. När stadsdelar växer samman, som vid Årstafältet och Hagastaden, ökar förutsättningarna för goda kommunikationer och trygga boendemiljöer.

Stockholm ska byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och tydliga kvarter, men med vår tids innehåll och gestaltning. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för kommersiella lokaler i bottenplan, utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden. Stadsbyggnadsnämnden ska även inta en positiv och underlättande hållning till att förtäta innerstaden. Genom att ytterligare förtäta innerstaden kan många nya bostäder skapas i högt eftertraktade centrala lägen.

Vid nybyggnation ska det planeras för ett ökat cyklande och behov av cykelparkering. Detta är särskilt angeläget vid omvandlingen av området runt Stockholms centralstation.

Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en ny form för att beräkna antalet parkeringsplatser för bilar vid nyproduktion av bostäder, som utgår från fastighetens totala kvadratmeter BOA istället för antalet lägenheter. Det innebär såväl en mer konkret som mer flexibel modell för byggherrarna att utgå ifrån, vilket är en nödvändighet för att hålla nere produktionskostnaderna.

Goda cykelmöjligheter och bra cykelparkeringar ska integreras i planeringen. Stadsbyggnadsnämnden ska beakta ”Strategi för ökad cykling i Stockholms stad” i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden.

Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras. Fler lekparker ska utvecklas och göras tillgängliga för barn med funktionsnedsättning.

Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och idrottsnämnden se över möjligheten att planera in idrottsanläggningar på tak i befintliga eller nya byggnationer.

Under senare tid har Stockholm noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsnämnd har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Urban odling bidrar inte minst med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummens kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Stockholm är känt för sina gröna och blå värden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, planteringar och gröna tak.

Genom att använda stadens taklandskap på ett bättre och mer effektivt sätt än som många gånger är fallet idag uppstår mervärden på åtminstone tre olika sätt. Taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, det skapas sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi plats för mer grönska i staden uppstår och stockholmarna får ökade möjligheter till närproducerade råvaror. Det fortsatta planarbetet för kvarteret Persikan på Södermalm ska därför möjliggöra för en riktigt bra urban stadsträdgård på ett, eller flera, av de tillkommande huskropparna. Möjligheten till att skapa en mer omfattande social mötesplats bör utredas, med funktioner och innehåll som idag tenderar att endast finnas i stadens parker och torg eller längs promenadstråk.

Detta förhållningssätt är framförallt eftersträvansvärt i de täta stadsmiljöerna såsom City. Vision City 2030 bör således kompletteras med skrivningar om möjligheter till stadsodlingar under kapitel 6 – Ett grönare City med fler bostäder. Likaså bör tillägget till översiktsplanen – Den gröna promenadstaden kompletteras i detta avseende.

I genomförandet av Promenadstaden är det viktigt att vidareutveckla strategier och förhållningssätt kring stadens ljud. Ljud är en del av staden och det finns god kunskap om hur man kan förhålla sig till ljud som kvalitet samt hur det som uppfattas som buller kan hanteras. Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera begränsningar och konsekvenser av dagens riktlinjer på stadens utveckling på kort och längre sikt, och i samarbete med länsstyrelsen se över riktlinjerna och föreslå åtgärder för att möjliggöra bostadsmålet.

För Moderaterna är det viktigare att förena istället för att separera olika ålders- och målgrupper och att verka för tydligare och fler mötesplatser för olika mål-

grupper. En självklar del i det arbetet är att öka aktiviteterna och överraskningarna i det offentliga rummet för att skapa liv och rörelse under dygnets alla timmar. Detta förhållningssätt har hitintills primärt manifesterat sig i utveckling av stadens parker, torg och stråk. Men under senare år även genom andra publika inslag i stadens miljöer, exempelvis ett större antal populära utegym.

Bostadsbyggande i dialog med stockholmarna

Det är angeläget att stockholmarna med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Detta får dock inte förlänga planeringsprocessen för nya bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i vissa större exploateringsprojekt utveckla en utökad medborgardialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner. Detta förhållningssätt ska prövas i en tidig dialog om stadsutveckling och förtätningens kvaliteter i Tensta, och om vad medborgarna saknar. Utgångspunkten ska vara att fokusera mer på stadsrum än på faktiska hus. Möjligen kan det skapa större delaktighet i och förståelse för stadsutvecklingsprocessen utan att förlänga densamma. Utöver detta ska nämnden pröva ett pilotprojekt för stadsutveckling utifrån metoden charette som innebär att i kreativ samverkan nå samsyn.

Samtidigt är det inte helt enkelt för alla att förstå och utläsa underlaget för en detaljplan. Men det finns digitala lösningar som skulle kunna underlätta detta. Därför ska stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna att implementera användandet av digitala 3D-modeller i plankartor under samrådstitiden, så att enskilda kan avläsas via smarta telefoner. På så vis får man en ökad illustrativ förståelse över byggnadsvolymer och förhållandet till omgivningen.

Stockholm och den fysiska bilden av staden kommer under en följd av år att präglas av de många infrastruktur- och bostadsprojekt som ska genomföras. Stockholms expansion är en attraktion som också kan bli en sevärdhet och ett besöksmål. I samband med att de tekniska nämnderna flyttar till Söderstaden ska en permanent utställning för stadsutveckling skapas.

Bättre service och utvecklad organisation

Stadsbyggnadsnämnden ska under kommande år prioritera utveckling av bygglovverksamheten, utifrån såväl service som effektivitet. Nämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd och såväl utfästa som lagstadgade tider ska hållas. Genom ökad rådgivning och proaktivt informationsarbete ska bygglovsservicen till stockholmarna öka. För att lösa tillfälliga arbetstoppar ska nämnden köpa extern kompetens där så är möjligt.

Den inventering som påbörjats gällande tillfälliga bygglov som går ut och inte kan förlängas, särskilt avseende skolor och förskolor, ska slutföras. Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta proaktivt för att nödvändiga åtgärder ska kunna vidtas i god tid. Samverkan med berörda ska ske.

För att möjliggöra nya spännande innovationer inom stadsbyggnadsområdet tillgängliggörs Tätortskartan, Stadskartan och stompunktsarkivet kostnadsfritt.

(M):130

För att minska antalet överklagade detaljplaner samt för att effektivisera plan- och byggprocessen ska det vara tydligt vad som krävs för att detaljplaneunderlag och bygglovsunderlag ska vara fullständiga. Översiktsplanen ska aktualiseras och kommuniceras för att skapa acceptans för stadens utveckling.

Nämnden ska lägga nödvändiga resurser på arbetet med att handlägga anmälningar om enkelt avhjälpna hinder.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Satsning på när demokrati och medborgarinflytande i bostadsplaneringen

4,0 mnkr

Besparing administration, nedlagt samordningskansli budget 2015 10,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Fungerande kommunikationer är stadens blodomlopp. En god framkomlighet är av stor betydelse för människors möjligheter att få vardagen att gå ihop. Stockholms trafikpolitik ska inte ställa olika trafikslag mot varandra utan beakta samtliga trafikslags betydelse för en fungerande stad. Infrastrukturinvesteringar ska samordnas med bostadsbyggande samt präglas av långsiktighet och god samhällsekonomi.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm-Mälarenregionen behöver ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan, som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen.

Den växande staden ställer höga krav på planering av infrastruktur för att få ett väl fungerande trafiksystem. Näringsliv och stockholmare behöver transporter som är pålitliga, förutsägbara, trygga och säkra. Fram till 2030 ska det byggas 140 000 nya bostäder och därför krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var dessa nya bostäder ska byggas. Inriktningen är att nya bostäder i huvudsak ska byggas i goda befintliga kollektivtrafiklägen, i lägen där nya spår och vägar planeras samt i lägen som möjliggör gång och cyklande som ett pendlingsalternativ. Det skapar goda förutsättningar för att nå framkomlighetsmålen på sikt. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin.

Trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans omsätta bostadspotentialen i en tidsatt produktionsplanering.

Det är viktigt att se stadens trafiksystem som en helhet i den strategiska trafikplaneringen, både vad gäller olika trafikslag och utifrån att staden är en central del i hela regionens trafiksystem. Förutsättningar och utveckling i en del av regionen påverkar ofta andra delar i den regionala infrastrukturen. Utifrån satsningen i översiktsplanen på attraktiva tyngdpunkter är det viktigt att utbyggnad av kollektivtrafik och kommunikationsstråk mellan dessa sker samordnat med planering av ny bebyggelse för att skapa attraktiva och sammanhängande stadsmiljöer.

Trafiknämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder i Stockholms stad, trafiknämnden i Stockholms läns landsting samt övriga kommuner i länet utreda förutsättningarna för hur investeringar i ny kollektivtrafik lättare kan finansieras genom exploateringsintäkter med syfte att stärka kommunernas möjligheter att utveckla kollektivtrafiken i expansiva stadsdelar.

Samarbetet med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och övriga aktörer i regionen inom infrastrukturuområdet ska fördjupas ytterligare. Ett effektivt transportsystem med god framkomlighet och tillgänglighet är också viktigt i arbetet för en minskad miljöbelastning. Fungerande godstransporter är en förutsättning för en levande stad med konsumtion, handel och nöjen. Därför ska trafiknämnden fortsätta med transporter nattetid samt med omlastningsstationer på utvalda ställen i centrala Stockholm.

Befolkningsökningen leder till en trängselproblematik som får samhällsekonomiska konsekvenser. För att lösa denna trängselproblematik sker stora investeringar i ny infrastruktur. För att dessa investeringar ska få rätt effekt behövs mätningar av trafikströmmar och resvanor. Den östliga förbindelsen samt en fortsatt utbyggnad av tunnelbanan ska fortsatt prioriteras.

Trafiknämnden ska fortsätta prioritera kapacitetsstarka färdmedel såsom gång-, cykel, och kollektivtrafik. En cykelombudsman ska övervägas om det är motiverat utifrån behovet att påskynda utbyggnaden av cykelinfrastruktur i staden samt för stadens åtagande inom ramen för den regionala cykelplanen. Trafiknämnden ska, utifrån trafikflöden och kapacitet, se över möjligheten att utöka gång- och cykelstråken på Kungsgatan genom att avlägsna kantstensparkeringen.

En tätare stad med nya stora bostadsområden, vägbyggen, reparationsarbeten och en järnvägstunnel genom hela City stärker Stockholms konkurrenskraft men innebär också risker. Trafiknämnden ska arbeta aktivt med att förebygga trafikolyckor och skapa säkrare trafikmiljöer. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter. Nämnden ska ta fram en plan för säkrare skolvägar.

Trafiknämnden ska följa samtliga stora utvecklings- och exploateringsprojekt, med start i tidigt skede, för att garantera att framkomlighetsfrågorna sätts i sitt sammanhang och inte försummas. Det gäller bland annat projekt som Slussen, Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden. Av samma skäl är det också angeläget att nämnden deltar i ett tidigt skede även i mindre utvecklings- och exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av cykel-, gång-, kollektiv- eller biltrafik.

Staden har som ambition att vara fossilbränslefri 2040. Nationellt är målet att fordonsflottan 2030 ska vara fossilbränslefri. Nämnden har möjlighet att vara en kraftfull aktör vad gäller drivandet av den av kommunfullmäktige antagna ”Strategi för miljöfordon och förnybara drivmedel- för ett fossilfritt Stockholm”. Trafiknämnden ska därför i samverkan med stadens fastighetsförvaltande nämnder och bolag samt miljö- och hälsoskyddsnämnden utveckla en plan för och förbereda en kraftfull utbyggnad av laddinfrastruktur om 2 000 laddstolpar. Trafiknämnden ska, tillsammans med andra berörda nämnder, även arbeta för att underlätta för privata aktörer att etablera och investera i laddinfrastruktur på stadens mark.

Stadens finansiella resurser är begränsade. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar.

Kommunstyrelsen ansvarar med stöd av trafiknämnden för att leda och samordna förhandlingar om genomförandeavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

De nya bostäder som planeras kräver insatser i både ny och gammal infrastruktur. Det kräver i sin tur god trafikplanering och ett nära samarbete mellan trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Staden ska, så långt det är möjligt, uppnå full kostnads-täckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt.

Framkomlighet för alla trafikslag

Staden arbetar aktivt för att öka framkomligheten. Arbetet med att undanröja hinder och att underlätta trafikflöden ska fortsätta. Stadens framkomlighetsstrategi ska ligga till grund för arbetets inriktning. Det grundläggande budskapet i strategin är att kapacitetsstarka färdmedel, som gång-, cykel- och kollektivtrafik, prioriteras för att fler människor och mer gods ska kunna förflyttas effektivt. Det innebär på sikt att den andel av förflyttningar som görs med bil behöver minska.

Samtidigt är det många stockholmare, inte minst i ytterstaden, som är beroende av bilen för att få sin vardag att gå ihop vilket också måste beaktas när staden planeras och utvecklas. Byggandet av Förbifart Stockholm – och på längre sikt även Östlig förbindelse – är centralt för att knyta samman norra och södra delen av regionen och för att tillgodose människors behov av att kunna färdas med buss eller bil samtidigt som det minskar trafiken och trängseln i centrala Stockholm. Det är också viktigt för att öka framkomligheten, minska restiderna och öka den totala samhällsnyttan. Stockholms stad ska därför vara pådrivande gentemot regeringen i denna fråga samt undersöka alternativa finansieringslösningar.

Effekterna av trängselskatten ska löpande analyseras av trafiknämnden.

Gatuutrymmet är begränsat. Fler behöver uppmuntras att välja att gå, cykla och åka kollektivt. För att nå dit behöver gatumiljön stegvis anpassas för att bättre tillgodose gång-, cykel- och kollektivtrafikens förutsättningar.

En majoritet av alla trafikrörelser i Stockholm sker gående. Trafiknämnden ska prioritera investeringar som stärker gångtrafikanternas framkomlighet. Trafiknämnden tillskjuts 100,0 mnkr i syfte att påskynda investeringarna i stadens gångplan samt öka tryggheten för gångtrafikanterna i Stockholms stad. Trafiknämnden ska under åren arbeta för att inrätta gånggator i centrala och strategiska lägen.

Parkeringsplanen, som är en del av framkomlighetsstrategin, är genomförd till stor del och de åtgärder som kvarstår ska genomföras under 2016.

Trafiknämnden har ett ansvar att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Cykelplanen ska vara vägledande för främjandet av cykeltrafikens förutsättningar. Det innebär åtgärder för att skapa ett väl fungerande och utbyggt pendlingsnät för cyklister samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, fler cykelparkeringar och cykelvägvisningar. Cykelparkeringar

är särskilt angeläget i kollektivtrafikhöga lägen och trygga cykelparkeringar med inlåsningsmöjligheter ska inrättas i dessa lägen.

När ny cykelinfrastruktur byggs på ett genomtänkt och strukturerat sätt förbättrar det även framkomligheten för övrig trafik i Stockholm. I syfte att förbättra samspelet mellan cyklister och fotgängare ska trafiknämnden investera i en trygghetsskapande skyltning av cykel- och gångbanor i hela staden. En tydlig skyltning ska tydliggöra respektive trafikslags skyldigheter och förutsättningar på olika platser samt minska antalet konfliktytor i stadsrummet. Arbetet med trygga cykelbanor ska fortsätta att prioriteras i hela Stockholms stad.

I planeringen av nya områden ska stor hänsyn tas till behov av trygga cykelparkeringar med god tillgänglighet, exempelvis ska trafiknämnden tillsammans med Stockholm Parkering planera för låsbara och avgiftsbelagda cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken. Lånecykelsystemet bidrar till Stockholm som cykelstad och ska byggas ut. I samband med att nuvarande upphandling av lånecyklar löper ut ska trafiknämnden genomföra en ny upphandling där även cykelstationer i ytterstaden ska möjliggöras. I en sådan upphandling bör staden se över möjligheten att installera cykelpumpar i anslutning till lånestationerna. En viktig säkerhetsaspekt för cyklingen i Stockholm är att förbättra sopning och snöröjning av cykelbanor och detta ska beaktas i entreprenadupphandlingar.

Trafiknämnden ska aktivt arbeta för framkomlighet på stadens cykelbanor och snabbt vidta åtgärder när dessa blockeras av felparkerade bilar eller andra hinder. Detta ska bland annat ske inom ramen för nämndens arbete med motorcykelburna parkeringsvakter.

Städningen ska förbättras och vårstädningen av stadens gator ska tidigareläggas för att säkra framkomligheten och förbättra luftkvaliteten. Ambitionerna för städningen och klottersanering i staden ska höjas och trafiknämnden tillskjuts ytterligare 20,0 miljoner kronor till detta inom ramen för trafiknämndens driftbudget.

Trafiknämnden ska tillsammans med socialnämnden och exploateringsnämnden bidra till stadens nollvision för olagliga boplatser, svensk lag och stadens ordningsföreskrifter ska gälla lika för alla. Staden måste arbeta målmedvetet med verksamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer. Nämnden tillförs extra medel för detta ändamål.

Trafiknämnden ska beakta ”Strategi för ökad cykling i Stockholms stad” i samband med planering och utveckling av nya och befintliga områden.

Med utgångspunkt i framkomlighetsstrategin ska trafiknämnden prioritera den rörliga trafiken framför den stillastående och samtidigt verka för att lediga parkeringsplatser finns tillgängliga där och när de behövs. Därför måste stadens gator utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Andelen bilar som parkeras i garage ska öka, vilket möjliggörs genom skapandet av fler garageplatser.

Under budgetperioden kommer en rad nödvändiga gatuombyggnader, nybyggnader och renoveringar att påverka kapaciteten i stadens trafiksystem. Byggnandet av Förbifart Stockholm och därefter en östlig förbindelse är viktiga delar i att öka kapaciteten i stadens trafiksystem och ska därför prioriteras. Behovet av östlig förbindelse är särskilt stort i samband med renoveringen av Slussen då detta är den enda sydostliga förbindelsen som finns i regionen. För att minimera störningarna i trafiken ska trafiknämnden utveckla upphandlingsformer och incitament för entreprenörerna att genomföra åtgärderna på kortast möjliga tid, genom till exempel skiftarbete. Samhällsvinsterna av en komprimering av tidplanerna ska ställas i relation till eventuella merkostnader för nämnden och bullerstörningar på obekväma tider för kringboende. Insatser för att underlätta arbetspendlingen ska genomföras. Kontrollen av arbeten ute på plats ska förbättras och en satsning på ytterligare målning av cykelboxar, övergångsställen och lastzoner ska göras för att förbättra trafiksäkerheten.

Trafiknämnden ska underlätta för kollektivtrafik på vatten som ett komplement till den vanliga trafiken. Trafiknämnden ges i uppdrag att tillsammans med Stockholms Hamn AB och i samarbete med Storstockholms Lokaltrafik utreda möjligheterna att inventera behovet av ersättningsförbindelser via vatten under byggtiden av nya Slussen.

Ett växande Stockholm innebär också fler gator, parker och anläggningar för staden att förvalta, vilket medför ökade drift- och underhållskostnader. Det är angeläget att trafiknämnden är med i planeringen av nya områden för att säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekonomiskt perspektiv. Av de reinvesteringprogram för olika delar av trafiknämndens ansvarsområde som nämnden fattat beslut om framgår ett tydligt ökat behov av reinvesteringsåtgärder framöver. I flera fall kan detta ökade behov ha sin grund i ett eftersatt underhåll under anläggningarnas livslängd. Det är därför angeläget att vid nyinvesteringar och reinvesteringar upprätta noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningen för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Det är också viktigt att säkerställa att underhållsåtgärder utifrån dessa genomförs.

Stockholm som en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad

Stockholm ska vara tillgängligt för alla. I planeringen av stadens utveckling ska stockholmarnas behov beaktas oavsett behov och färdmedel. Trafiknämnden ska genomföra en översyn av kontrastmarkeringen av trappor i staden och åtgärda eventuella brister.

För Söderort behöver nya arbetsplatser tillkomma och fler bostäder byggas. En förutsättning för detta är att tvärförbindelserna inom Söderort förbättras samtidigt som investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik prioriteras. Spårväg Syd är en viktig del i utvecklingen av Älvsjö, Fruängen och Skärholmen liksom den planerade förlängningen av tunnelbanan till Älvsjö är viktig för hela Söderort.

Trots omfattande insatser under de senaste åren för att göra Stockholm till en ren och vacker stad kan städningen av staden förstärkas. Vid sidan av det ansvar enskilda stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen och skötseln av den offentliga miljön. Nolltolerans mot klotter ska återinföras

och efterlevnaden av klotterförbudet ska prioriteras, inte minst ur ett trygghetsperspektiv. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska fortgå.

Trafiknämnden ska tillsammans med kulturnämnden ansvara för en upprustning av Kungsträdgården där fokus ska vara att skapa en attraktiv och modern stadspark i Stockholms citykärna.

Lika viktigt är det att, vid bostadsbyggande och särskilt då nya stadsdelar planeras, beakta inte bara själva husen utan även stadsmiljö och stadsliv. En attraktiv och omtyckt stadsdel har både god och varierande utformning bland byggnader. Trafiknämnden ska vara aktiv i stadsplaneringen och bland annat planera för nya parker och rekreationsytor.

Trafiknämnden ska påbörja arbetet med att renovera mindre torg och lokalgator i syfte att skapa en trivsamt närmiljö för de boende. Arbetet med att vitmåla viadukter fortgår. Med ett utökat blomsterprogram i anslutning till trafikplatser vid stadens infarter och ytterstadens små platser och torg görs en kraftsamling för ett vackrare Stockholm. Stadens attraktivitet ska stärkas genom att skapa förutsättningar för att genomföra evenemang på ett smidigt sätt.

Trafiknämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, verka för tillkapandet av en piazza på Odenplan innan Citybanan tas i bruk 2017.

Trafiknämnden ska verka för att utveckla Järnvägsparken till en mer levande stadspark. Detta ska ske i dialog med medborgarna.

Trevligt och tryggt stadsrum

Trafiknämnden ansvarar för utveckla och förbättra stadens belysningsprogram. Förutom att öka tryggheten så syftar programmet även till att öka trivselen. Trafiknämnden och fastighetsnämnden tillskjuts medel för projektet *Stockholm light night* som syftar till att belysa flera av stadens byggnader och broar över hela Stockholm inklusive märkesbyggnader som exempelvis Stadshuset.

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna vill Moderaterna att staden, tillsammans med privata aktörer, lyser upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det nya ljusprogram som trafiknämnden har tagit fram under Alliansens majoritet. Trafiknämnden ska, i samarbete med berörda nämnder och styrelser samt andra fastighetsägare och intressenter, delta i och möjliggöra upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden.

Nämnden ska i samarbete med kulturnämnden arrangera Open Streets, där gator som trafikeras av fordon provisoriskt stängs av för att använda ytorna på nya sätt, exempelvis marknader och kulturevenemang.

Trafiknämnden ska verka för att skapa mer urbana stadsmiljöer genom att prioritera anläggandet av nya stadsparker, pocketparker, gröna tak och urbana odlingar. Även temporära lösningar så som pop up-parker ska möjliggöras och nämnden har ett ansvar för att underlätta byråkratin i dessa frågor. Om gator tillfälligt behöver stängas av för evenemang ska informationen till berörda vara god och ges i tid.

Food trucks utgör ett uppskattat inslag i stadsbilden och ökar Stockholms attraktivitet som en stad med en vital och kreativ restaurangnäring. Trafiknämnden ska ha en positiv och serviceinriktad inställning till food trucks och möjligheten att disponera gaturummet för sådan näringsverksamhet, utan betydande påverkan på framkomligheten. Trafiknämnden ges i uppdrag att utöka tillståndstiderna för de mobila matförsäljningsställena i Stockholm till att omfatta hela dygnet. Vidare bör även maxbegränsningen om maximalt 100 tillstånd avskaffas till förmån för fri etableringsrätt.

Trafiknämnden har sedan tidigare det samordnande ansvaret för 110,0 mnkr av stadsdelsnämndernas investeringsbudget. Stadsdelsnämnderna och trafiknämnden samverkar i samband med beslut om investering och reinvestering. I syfte att samordna och optimera planering och genomförande av stadsmiljöinvesteringar samt för att kunna göra kostnadseffektiva upphandlingar ska trafiknämnden från och med den 1 januari 2016 ha det samlade ansvaret för stadsdelsnämndernas investeringsbudget avseende stadsmiljö. Prioritering och fördelning av investeringsbudgeten för stadsdelsnämndernas investeringsbudget ska fortsatt ske i nära samarbete mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna. Budgeten för stadsmiljöinvesteringar uppgår 2016 till 110,0 mnkr.

Staden ska också samverka med trafiknämnden i Stockholms läns landsting för rena och trygga resemiljöer.

För att säkerställa en god framkomlighet under vinterhalvåret ska trafiknämnden intensifiera arbetet med att följa upp hur snöröjningen efterlevs i hela staden. Särskilt fokus ska läggas på snöröjning av gång- och cykelbanor. Arbetet med att hitta fler etableringsplatser för snö i staden ska intensifieras och det ska finnas en beredskapsplan även för mycket stora snömängder. Nämnden ska ha en god kommunikation med såväl respektive stadsdelsnämnd som med medborgarna kring var dessa platser är belägna. Trafiknämnden ska budgetera vinterväghållning utifrån kunskapen från tidigare års vintrar. Budgeteringen ska göras så att en flexibilitet kan nås även vid extraordinär väderlek. Nämnden ska därmed planera för en viss flexibilitet inom sitt ansvarsområde så att omställningar kan göras för exempelvis utökad underhåll under snöfattiga vintrar. Nämnden ska säkerställa att permanenta platser finns för snöbortforsling i takt med den växande staden.

Dubbdäck utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner. Staden har tidigare infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan vilket har minskat men inte löst problemen. Moderaternas inställning är att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen.

Nämnden ska följa utvecklingen och arbeta fram fler nya redskap för minskad dubbdäcksanvändning. Fler redskap för att få ned partikelhalterna ökar stadens möjligheter att motverka problemen på flera fronter samtidigt som risken för målkonflikter kan minskas. Nämnden ska bidra till att åtgärderna som anges i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna genomförs. Trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälso- skyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av dubbdäcksminskningen, samt arbeta vidare med bullerdämpande åtgärder.

Trafiknämnden ska arbeta proaktivt med information. Genom att kommunicera att Stockholm är en växande storstad kan en större förståelse för de arbeten som genomförs skapas. Nämnden ska informera trafikanterna om det aktuella trafikläget samt informera om alternativa färdvägar. Inom ramen för detta arbete bör trafiken.nu och dess trafikstyrande information uppgraderas.

Trafiknämnden ska inom ramen för Tyck till-appen lägga till en funktion där stockholmare kan rapportera in otrygga platser i den offentliga miljön.

Trafiknämnden ska avbryta arbetet med Vita jobb-modellen inom ramen för nämndens verksamheter.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Drift och underhåll av nya områden	10,9 mnkr
Åtgärder för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden	4,0 mnkr
Kommunikation Hållbart resande	2,0 mnkr
Trädbeskrning	3,0 mnkr
Utökat dubbdäcksförbud	1,0 mnkr
Högre ambition i bostadsbyggandet	1,0 mnkr
Besparing Hållbart resande budget 2015	2,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Ökade insatser mot nedskräpning och nolltolerans mot klotter	-20,0 mnkr
Trygghetsatsning kring tunnelbanestationerna (belysning m.m.)	-7,0 mnkr
Nollvision mot olagliga bosättningar	-5,0 mnkr
Högre ambitioner för belysningsprogram	-10,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Alla barn i Stockholm ska ha rätt till en skolgång som präglas av kunskap, stimulans, studiero och trygghet. Mångfalden av skolor med olika inriktning och rätten att välja den skola som passar den enskilda elevens individuella behov bäst ska värnas. Stadens skolpolitik ska syfta till att stärka lärarprofessionens möjligheter att fullgöra sina uppgifter på bästa sätt. Elevhälsan ska stärkas och utvecklas och en elevhälsogaranti införs.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Mälardalen ska vara en av världens ledande kunskapsregioner. Kunskap, bildning och stimulerande studiemiljöer ska prägla stadens grund- och gymnasieskolor. Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet att växa och utvecklas. Kulturell och språklig kompetens ska tas till vara och utgöra en medveten strategi för att lyfta Stockholm till en världsledande kunskapsregion. Genom att elever har fler skolor att välja mellan, både fristående och kommunala, ökar kvaliteten och eleverna ges större möjligheter att utvecklas och trivas.

Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Skolan ska utgå från den enskilda elevens behov och elever i behov av särskilt stöd ska få den hjälp de behöver samtidigt som särbegåvade elever får den utmaning som de behöver.

Stockholms stad ska som ett led i att öka undervisningstiden, förbättra elevernas kunskaper samt underlätta vardagen för barnfamiljer ansöka om att få bli försökskommun för ett treterminssystem i skolan.

Skola med fokus på kunskap

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Utbildning och bildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar, se nya perspektiv och få makt att forma sina egna liv. Skolan ska präglas av tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra. Skolan tar tydlig ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar.

Stockholms stads skolprogram visar stadens ambition och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms skolor.

Stockholms stad ska arbeta aktivt med att stärka Stockholm som universitetsstad och stärka Stockholmsregionens attraktionskraft för forskningsintensiva företag. Samverkan mellan skola och högre utbildning är av stor vikt för att öka Stockholms konkurrenskraft.

Stockholmarnas framtida välfärd är till stora delar beroende av att Stockholmsregionen kan hävda sig internationellt inom såväl varu- som tjänsteproduktion som teknikutveckling med utvecklad import och export. Att stimulera ett bra utbildningsutbud som svarar mot näringslivets behov är viktigt, både för företagandet i Stockholm och för de unga stockholmarna som ska etablera sig på arbetsmarknaden. Utbildningsnämnden ska verka för att Stockholmsregionens första teknikcollege ska etablera sig i staden.

Stockholms skolor ger varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringsliv, universitet, högskolor, föreningsliv, kulturliv och andra samhällsaktörer måste stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier är en naturlig del av stadens utbildningsutbud. Alla skolor ska erbjuda eleverna i gymnasiet utbildning i företagsamhet inom ramen för ung företagsamhet. Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap fortsätter inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier.

Utbildningsnämnden ska ansvara för stadens matematiklyft. Genom att inleda samarbeten med högskolor och universitet ska utbildningsnämnden ta fram nya verktyg och sätt att lära ut matematik för att kunna höja matematikresultaten i Stockholms skolor.

Stadens skolor ska bedriva en undervisning som ger hög kunskapsutveckling för alla elever. Utgångspunkten ska alltid vara individens förutsättningar och behov, oavsett om det handlar om ökat stöd eller mer utmanande uppgifter. För detta krävs tydliga kunskapskrav och höga förväntningar på både elever och föräldrar. Forskning visar att viktiga framgångsfaktorer är tydligt fokus på kunskap, engagerade lärare, studiero och tät föräldrasamverkan. Genom det fria skolvalet sporras skolorna att hela tiden utveckla sin verksamhet och bli bättre vilket gynnar stockholmseleverna. Viktigt för elevernas kunskapsutveckling är elevernas tro på sin egen förmåga, motivation och lust att lära. Detta måste skolorna utveckla och det finns goda exempel i staden att lära av. Skolan måste arbeta med kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare.

Stockholms skolor ska ge likvärdiga förutsättningar till varje elev. Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att identifiera skolor med problem och utveckla verksamheten i syfte att höja resultaten. Arbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och med de goda exempel som finns i staden för att stödja rektorer och lärare i kunskapsuppdraget. Nämnden bör i hög grad prioritera och rikta utvecklingsinsatser till dessa skolor. Nämnden ska utveckla konceptet med förberedelseklasser på samtliga kommunala skolor i syfte att förhindra en koncentration av nyanlända elever på några få skolor. Möjlighet till avgiftsfri kollektivtrafik för de nyanlända elever som placeras på en skola utanför den egna stadsdelen ska övervägas. Effekterna av genomförda insatser ska följas noga, med fördel i samarbete med aktuella universitet.

Staden står inför en kraftig expansion av den pedagogiska verksamheten, främst driven av den kraftiga befolkningstillväxten. Utmaningen är att klara expansionen samtidigt som den höga kvalitet som överlag finns inom den pedagogiska verksamheten bevaras och utvecklas ytterligare. Därutöver har staden en utmaning i att fortsätta förbättringsarbetet inom de skolor som har sämst resultat i syfte att säkerställa att alla elever, oavsett skola, ska få en bra utbildning. För att bättre svara upp mot dessa utmaningar så ska utbildningsnämnden tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna att göra justeringar i organisationen av den pedagogiska verksamheten. Stockholms stad ska inte acceptera att skolor återkommande tillåts prestera dåligt, detta gäller oavsett

driftform. Syftet ska vara att skapa en effektivare organisation med en förbättrad insyn och ansvarsfördelning.

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Alla skolor ska säkerställa elevernas simkunnighet i enlighet med läroplanens mål. För att fånga upp de elever som inte nått upp till målen i den ordinarie simundervisningen ska skolan anordna sommarsimskola. Det är viktigt att skolgårdarna uppmuntrar till fysisk aktivitet och lek.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsriktig och säker mat. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden. Det är också viktigt att skolan erbjuder en matsalsmiljö där eleverna kan äta mat i lugn och ro.

En stödjande skola där alla når kunskapskraven

Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som är i behov av särskilt stöd så att de får all den hjälp som de behöver. Skolornas arbete med att formulera mål och åtgärdsprogram för enskilda elever är centralt för detta. Det är rektors ansvar att varje elev får det stöd som krävs.

De nyanlända elever som kommer till Sverige i de sena skolåren behöver ofta extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs kunskaper och behov av särskilda insatser ska skyndsamt identifieras och en planering för skolgång efter elevens behov ska göras. Det är viktigt att samverka mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning och studiehandledning förbättras för dessa elever. Som ett led i att förbättra språkinläringen och öka integrationen ska samtliga kommunala skolor åläggas att ta emot nyanlända elever. Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att förse elever med SL-kort och där nyanlända elever från stadsdelar med många invånare med utländsk bakgrund får möjlighet att gå i skolor med låg andel nyanlända elever vilket i sin tur påskyndar språkutveckling och inlärningsförmåga. En annan utmaning är att det idag råder stor brist på behöriga modersmåls lärare. Utbildningsnämnden ska därför erbjuda modersmålundervisning på distans och via digitala kanaler.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, skolgång och bostäder för ensamkommande barn.

Arbetet med ensamkommande barn och ungdomar ska prioriteras. Stockholms stad möter ett allt större antal ensamkommande barn som söker sig till Sverige och Stockholm. Detta ställer stora krav på stadens insatser och möjlighet att tillgodose behoven för de som placeras i Stockholm. Detta arbete ska prioriteras högt av staden.

För att barn och ungdomar snabbt ska kunna integreras i samhället är det viktigt att utbildningsnämnden har en beredskap för att klara detta. Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra ett effektivt mottagande, integration, trygghet, skolgång och boende för gruppen över hela staden.

Utbildningsnämnden ska från första dagen påbörja arbetet med att säkra de nyanlända elevernas rätt till skola, en ordnad skolgång ska erbjudas inom två veckor. Det är viktigt att kartlägga nyanlända elevers förkunskaper så att utbildningen kan anpassas efter behov. Den befintliga screeningverksamheter för nyanlända ska utökas för att möta det växande behovet samt möjliggöra för snabbare hantering. Utbildningsnämnden ska överföra ansvaret för nyanlända elever från skolpliktsskolan till en central funktion under utbildningsnämnden. Detta ska kombineras med att samtliga skolor i Stockholms stad ska ha beredskap på att starta mottagarklasser. För att underlätta transporter till och från skolorna ska det övervägas att erbjuda nyanlända elever SL-kort för att kunna ta sig till skolor i en annan del av staden.

Staden ska verka för att fler introduktionsgrupper/förberedelseklasser startar på fler skolor över hela staden. En nyanländ elev bör dock så tidigt som möjligt delta i den ordinarie undervisningen. Den elev som är nyanländ till Sverige ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till elevens förkunskaper.

För att få en tydligare bild av elevers och skolors måluppfyllelse ska utbildningsnämnden sårredovisa nyanlända elevers betygsstatistik, statistik över andelen elever som nått gymnasiebehörighet samt fått godkänt i de nationella proven. Detta ska göras i syfte att skapa en större transparens i skolornas och elevernas resultat samtidigt som det innebär en kvalitetshöjning för de nyanlända eleverna vars behov av stödinsatser synliggörs på ett tydligare sätt än idag. Ambitionen är att få ett förbättrat underlag för vilka kunskapsinsatser som kan vara aktuella på olika skolor och för den enskilda eleven.

Skolan ansvarar för att elever under ordinarie undervisningstid får det stöd och den hjälp som de behöver för att klara kunskapskraven. Samtidigt kan måluppfyllelsen och likvärdigheten öka om eleverna får möjlighet till extra undervisning, under organiserade pedagogiska former. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ska erbjudas stöd, till exempel läxhjälp i skolan eller på fritidshemmet. Alla elever i årskurs 6–9 som riskerar att inte nå, eller inte når, kunskapsmålen har rätt till sommarskola. För att säkerställa att de nyanlända som kommer hit under sommaren, efter det att sommarskolorna har avslutats, tidigt ska få extra stöd och undervisning ska staden anordna sommarskola för dessa elever. Lördagsgymnasium ska finnas för elever i gymnasieskolan som riskerar eller har fått underkänt i ett ämne, eller behöver komplettera en kurs.

Introduktionsprogrammen ska utvecklas och även erbjudas under sommaren. De erbjuder såväl preparandkurser inför nationella program som mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsämnen. Elever som saknar behörig-

het till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan som alternativ inom introduktionsprogrammen.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns tillgänglig för elever som är i behov av detta. Detta gäller särskilt grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. IT är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda IT som en resurs. Det är dock viktigt att arbetet är strategiskt och relevant samt att lärarna ges möjlighet till fortbildning inom området. Utbildningsnämnden ska också vara pådrivande i att ge alla elever från och med årskurs ett möjligheten att lära sig programmera.

För att fler elever ska nå målen för utbildningen ska elever inom grundskolans senare årskurser samt elever inom gymnasieskolan ha god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen ska hålla hög kvalitet och ge eleverna kunskaper och förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Tillgången till studie- och yrkesvägledning bidrar till att färre elever inom gymnasieskolan byter studieväg eller hoppar av. Studie- och yrkesväglarna ska kompetensutvecklas kontinuerligt och har också ett ansvar för att uppdatera övrig personal i skolan om olika karriärvägar.

Tydligt ledarskap med fokus på resultat

Rektor och skolledning spelar en avgörande roll för skolans pedagogiska utveckling. Rektorer och skolledare måste kunna fokusera på att vara pedagogiska ledare.

Ansvar för elevernas resultat, uppföljning och åtgärder för att förbättra resultatet ligger hos rektor. Rektors och lärares ledarskap är av stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i skolan. Stockholm ska fortsätta med kompetenshöjande åtgärder för skolledare. Kompetensutvecklingen ska utgå från individuella behov. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Dessa skolors erfarenhet bör användas i den dagliga verksamheten och implementeras på bred front. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Skolans systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att kunna säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet bygger på att skolorna leder, planerar, utvärderar och åtgärdar sin verksamhet kontinuerligt och systematiskt. Detta har en avgörande betydelse för att skolan ska utvecklas framåt inom områdena undervisning, studiemiljö och det pedagogiska ledarskapet och därigenom kan ge eleverna de bästa förutsättningarna för att lära och utvecklas. Skolan ska bedriva ett kvalitetsarbete som skapar förutsättningar för alla barn och elever att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen. Det är av stor vikt att alla medarbetare är delaktiga och tar

ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och att såväl elever som vårdnadshavare blir involverade i processen.

Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla verktyg som underlättar för skollära att systematisera resultaten på skolnivå, som en grund i det fortsatta analysarbetet. Det är viktigt att denna analys även görs för hela stadens resultatutveckling så att nämnden har möjlighet att utvärdera och analysera resultaten av de centrala satsningar som görs. Utbildningsnämnden ska i sin mål-, resultat- och kvalitetsuppföljning av skolan inkludera såväl kommunala som fristående skolor, exempelvis genom nyckeltal. Det gäller all verksamhet, även särskola, fritidshem och introduktionsprogram.

Som ett led i att minska lärarnas administrativa börda och öka likvärdigheten i bedömningarna ska utbildningsnämnden utreda möjligheten att centralisera rättningen av de nationella proven för de skolor som finns och verkar i Stockholms stad. Utredningen ska undersöka hur detta praktiskt kan lösas samt hur transparent och en ökad likvärdighet kan garanteras. Kopplat till detta ska utbildningsnämnden även utreda möjligheten att premiera de skolor som uppnår störst resultatförbättringar på de nationella proven. Detta för att skapa tydligare incitament för skolorna att öka kvaliteten i sin undervisning utan att samtidigt riskera betygsinflation.

Lärarsatsning – förskola

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsatt arbeta med stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. Stockholms stad ska, genom utbildningsnämnden, driva på mot regeringen i syfte att öka antalet utbildningsplatser för förskollärare i regionen. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan.

Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskolläraryrkets attraktionskraft. Alliansregeringen aviserade en karriärreform för förskollärare liknande den som nu genomförs i grund- och gymnasieskolan. Ambitionen bör vara att på sikt införa det i Stockholms stad i syfte att stärka de pedagogiska inslagen i förskolan.

Lärarsatsning – skola

Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. Med anledning av den rådande elevantalsökningen, samtidigt som staden står inför stora pensionsavgångar, kommer rekryteringen av kompetent personal att vara av stor vikt de kommande åren. Stockholms stad ska, genom utbildningsnämnden, ska driva på mot regeringen i syfte att öka antalet utbildningsplatser på lärarutbildningarna i regionen.

En viktig del i att kunna rekrytera skickliga lärare är att läraryrkets attraktionskraft ökar. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. En viktig del i detta är att förstärka möjligheterna att göra karriär i klassrummet. En annan viktig del är att hitta fler vägar in i läraryrket.

Stockholm tar aktiv del i den statliga satsningen på förstelärare och lektorer. Utbildningsnämnden tillskjuts medel för att, utöver den utlovade statliga satsningen, själva finansiera en utökad satsning på 100 stycken förstelärare för 2016. Lärare ska även kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkeskicklig lärare eller genom forskarstudier. Försteläraryrket ska dels syfta till att stärka elevernas kunskaper och studieresultat men också till att stötta och inspirera sina lärarkollegor. Ambitionen bör vara att styra förstelärare till de skolor som har störst utvecklingspotential. Förstelärarna kommer att vara viktiga i dessa skolors arbete mot högre måluppfyllelse. Ytterligare ett sätt att klara kompetensförsörjningen är att dels se till att förutsättningar finns för lärare att arbeta till ordinarie pensionsålder, dels locka skickliga lärare att arbeta ytterligare något år efter ordinarie pensionsålder.

Utbildningsnämnden ska möjliggöra och stötta skolor i deras pedagogiska arbetsmetoder. Ytterst är det rektorn och lärarna som ska avgöra vilken pedagogik som är mest lämplig utifrån förutsättningarna men utbildningsnämnden ska uppmuntra till bland annat kollegialt lärande och tvålärarsystem då detta visat sig framgångsrikt på annat håll.

Satsa på de anställda i skolorna

Det är viktigt att all personal inom skolan har möjlighet till karriärutveckling och möjlighet till fortbildning inom respektive område. Framför allt i syfte att stärka organisationen, förbättra elevernas resultat och utveckla de anställdas kompetens.

Lärarnas fortbildning, karriärtjänster, mindre administration, kollegialt lärande och fortsatt höjda lärarlöner är fortsatt prioriterade.

Utbildningsnämnden ansvarar för att samtliga stadens lärare får en individuell kompetensutvecklingsplan som utgår från den enskilde lärarens behov av kompetensutveckling. Som ett led i kompetensutvecklingen uppdras utbildningsnämnden att ta fram metoder där lärare coachar och utvecklar varandra.

Trygghet och studiero

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga och ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen. En lugn och trygg arbetsmiljö bidrar också till att öka läraryrkets attraktivitet. En lugn och trygg arbetsmiljö är också A och O för elevernas möjligheter att ta till sig kunskap och lära sig nya saker. Särskilt viktigt är det för elever i behov av särskilt stöd som får än svårare att lära i stökig miljö.

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. För att åstadkomma detta krävs en aktiv dialog mellan elever, föräldrar och lärare samt övrig personal om de gemensamma värden som ska gälla. För att stärka pedagoger i skolan och för att verka för ett lugnare arbets- och klassrumsklimat ska utbildningsnämnden fortsätta arbetet med att utbilda lärare i

kometprogrammet, Positiva Ledare. Utbildade lärare ska därefter kunna handleda kollegor i kometprogrammet.

Mobbning är kränkande och ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev far illa och all personal har ett ansvar att förebygga mobbning och trakasserier. Alla skolor ska använda sig av evidensbaserade metoder för att motverka mobbning.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Det är därför viktigt med snabba åtgärder mot skolk och sen ankomst. Olovlig frånvaro ska kommuniceras snabbt och direkt med föräldrarna. Skola och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att motivera barn och föräldrar så att eleven kommer till skolan.

Att alla elever och skolans personal känner sig trygga i skolan är en grundsten i vårt samhälle. Utbildningsnämnden ska verka för ökad vuxennärvaro i skolan, särskilt i skolor där oroligheter förekommer. Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB också se över möjligheten att installera centrala låsningssystem för skolorna i syfte att möjliggöra en låsning av skolorna även under skoltid. Detta eftersom rektorn ibland kan behöva låsa skolans yttre dörrar som ett sätt att säkra elevernas trygghet i skolan.

Elevhälsa

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående och förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter samt skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har.

En tillgänglig elevhälsa är viktig för att tidigt nå och hjälpa barn och unga som behöver stöd. Det ska vara enkelt att boka och komma i kontakt med kurator, skolsköterska eller psykolog, antingen inom ramen för skolhälsovården eller från andra aktörer. Elevhälsan ska vara tillgänglig även under skolloven.

Som ett led i att stärka elevhälsan ska utbildningsnämnden verka för att förstärka samarbetet mellan skolorna och barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Deras kompetens är särskilt viktigt i arbetet mot psykisk ohälsa bland unga.

En elevhälsogaranti ska införas. Garantin ska ge eleverna rätt att inom ett dygn få kontakt med personal som har utbildning att möta behovet.

Elevhälsans olika kompetenser måste samverka tillsammans och med lärarna för att alla elever ska få möjlighet att uppnå kunskapsmålen. På varje skola ska det finnas tillgång till elevhälsoteam med skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagogisk kompetens så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid. Elevhälsoteamen ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och i det individuellt riktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje elevs lärande och utveckling. För att säkerställa alla elevers tillgång till elevhälsa ska införande av mobila elevhälsoteam utre-

das. Likaså ska IT-baserade lösningar för att komma i kontakt med elevhälsan – tidsbokningar via webben eller appar, samt möjlighet att chatta anonymt med skolpsykolog utanför skoltid – prövas.

För att uppmärksamma barns behov tidigt krävs ett nära samarbete mellan föräldrar, skolans elevhälsoteam, sociala myndigheter och barnpsykiatri.

Samverkan skola och socialtjänst

För att uppmärksamma barns behov samverkar och samarbetar skolan med socialtjänsten och landstinget enligt den överenskommelse som finns (BUS-överenskommelsen) och enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan. Detta möjliggör insatser som förebygger större problem i högre åldrar.

Brott som begås i skolan ska alltid polisanmälas. Nolltolerans ska råda mot våld, alkohol och droger i stadens skolor. I gymnasieskolan ska elever som begår grova brott eller på annat sätt utgör en direkt fara för andra elever, lärare och personal kunna stängas av. För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Det är även viktigt för elever i yngre tonåren som begår en olaglig handling med snabba och tydliga insatser från socialtjänsten. För att förhindra att elever far illa bör det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att barnen får relevant stöd för att nå målen. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering i HVB-hem, familjehem eller särskilda ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en skolplanering.

Pilotprojektet skola-socialtjänst (PPSS), som syftar till att stötta och hjälpa de elever som riskerar att inte klara skolan, ska permanentas. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med socialnämnden ta tillvara på, och sprida erfarenheter från projektet till samtliga skolor för att ytterligare stärka samarbetet mellan skola och socialtjänst.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna och socialnämnden att prioritera skolresultatet hos de barn som lever i familjer med sociala problem och som har återkommande kontakt med socialtjänsten.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna informera och underlätta skolval utanför det egna stadsdelsnämndsområdet för de familjer som får återkommande stöd från socialtjänsten.

Det är av stor vikt att utbildningsnämnden, socialnämnden samt stadsdelsnämnderna utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd, exempelvis på kvinnojourerna.

Samverkan skola och förskola

En god samverkan mellan skola och förskola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Utbildningsnämnden har, i samverkan med stadsdelsnämnderna, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer för övergången omfattar såväl kommunala som fristående förskolor och skolor.

För att underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa screening för läs- och skrivsvårigheter och neuropsykiatriska diagnoser hos de elever som lämnar förskolan. Detta för att redan i tidig ålder upptäcka eventuella svårigheter och därmed kunna sätta in rätt insatser för att stötta de elever som har behov av detta.

Samverkan skola och näringsliv

Det är viktigt att förbättra grundskolornas samverkan med näringslivet. Stockholms stads gymnasieskolor bör vara med i Ung Företagssamhet (UF). Här kan UF bidra på ett konstruktivt sätt till att bygga broar mellan skola och näringsliv samt arbetsmarknad.

Fristående förskola

Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Föräldrarnas rätt att fritt välja den förskola som bäst passar deras barns behov ska därför värnas och utvecklas. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola. Stockholms stads förskoleprogram – ”Framtidens förskola” – anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskoleprogrammet omfattar såväl kommunal som fristående förskoleverksamhet i Stockholms stad.

Utbildningsnämnden ska uppmuntra och möjliggöra för fler internationella förskolor och inriktningar som vill etablera sig i Stockholms stad. Internationella förskolor och skolor är viktiga i syfte att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och därmed locka hit utländsk arbetskraft oavsett om det är tillfälligt eller permanent.

Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten till en gemensam förskolekö i vilken samtliga förskoleaktörer i Stockholms stad ska ingå. Syftet är att stärka valfriheten och öka insynen i systemet. Den gemensamma förskolekön ska administreras externt.

De förskolor som ansluter sig till stadens centrala kö får på samma villkor som kommunens förskolor ta del av medel för att upprätthålla barnomsorgsgarantin. I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolor och staden har en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer införts.

Utbildningsnämnden ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt. I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30–18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk och inom ramen för barnomsorgsgarantin. Det är dock centralt att barnets och familjens behov alltid är utgångspunkt för bedömningar av vilken omsorg som ska ges.

Fler specialpedagoger ska finnas tillgängliga för att handleda resurspersoner i förskolan samt pedagoger som har barn i behov av särskilt stöd. Ett försök med mobil enhet med specialpedagoger och speciallärare ska erbjudas förskolorna och inrättas under utbildningsnämnden för detta syfte.

Grundskola

Ett av skolpolitikens viktigaste mål är att ingen elev lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper. Fristående skolor fyller en mycket viktig roll för elevers och föräldrars möjlighet att själva välja skola utifrån de önskemål och behov som de själva har. Staden ska vara tillmötesgående mot de fristående skolor som uppfyller Skolverkets krav och slå vakt om elevernas och föräldrarnas rätt att fritt välja skola. Utbildningsnämnden ska uppmuntra och möjliggöra för fler internationella skolor att etablera sig i Stockholms stad, detta för att möjliggöra språkutveckling men även för att möta näringslivets behov av att tillfälligt ta in internationell arbetskraft.

För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. Eleverna behöver veta vilka mål de förväntas uppnå och vad de ska göra för att nå dem. Skolan ska ta ansvar för de resultat eleverna når genom att analysera resultaten och använda analyserna i utvecklingen av arbetssätt och undervisning. Alla elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen ska fångas upp tidigt och ges det stöd som de behöver. Särskilt viktigt är detta i de lägre årskurserna.

Kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare är viktigt för att kunna säkerställa att eleven förstår och för att skolan ska kunna utveckla sina arbetsmetoder. I de lägre årskurserna ska ökad personaltäthet prioriteras för att i hög grad kunna ge alla elever det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att inrätta en central fond ur vilken samtliga skolor kan söka medel för elever med behov av särskilt stöd. Syftet är alla elever ska få det stöd de har rätt till utan att en enskild skola belastas ekonomiskt. Det är också viktigt

att arbetet tar sikte på såväl kortsiktiga som långsiktiga lösningar i syfte att också finna hållbara och transparenta förutsättningar för eleven likväl som för skolorna. I avvaktan på utredningen tillskjuts ytterligare medel till barn i behov av särskilt stöd.

Utbildningsnämnden ska genomföra en satsning på specialpedagoger och speciallärare i syfte att dels säkra alla elevers behov av särskilt stöd samt dels stärka kompetensen bland skolans ordinarie personal i frågor som rör specialpedagogik och elevers särskilda behov.

Goda kunskaper i svenska är av avgörande betydelse för elevens kunskapsutveckling. Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa och skriva senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra skolåren. Sambandet mellan läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolåren är starkt. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och att läsa och skriva texter är viktigt i skolans arbete. Tidiga läs- och skrivaktiviteter stärker elevernas språkförståelse.

Att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur är en prioriterad fråga och skolbiblioteken spelar en central roll för ökad läskunnighet. Förutom böcker är skolbiblioteken en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. För att skolbiblioteken ska fylla sin fulla funktion bör skolbiblioteken ha en viss grundläggande bemanning. Skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara och utgöra en naturlig del av skolans undervisning. Elever i de första skolåren ska även under sommaren få stöd för ökad språkförståelse. Detta kan ske på fritidshemmet i nära samarbete med skolan.

Matematikutbildningen behöver stärkas och ska ges särskild prioritet, med fokus på lärarnas förmåga att lära ut. Alla elever i årkurs 7–9 ska ges en timme mer i matematik i veckan i syfte att förbättra resultaten. Utbildningsnämnden ska också verka för att införa programmering i undervisningen för samtliga elever från årskurs ett. Att införa programmering på schemat syftar till att koppla ihop matematik med något praktiskt, väcka elevernas intresse för ämnet samt att locka fler elever att välja att vidareutbilda sig inom detta framöver. För att locka fler ungdomar att välja naturvetenskapliga och tekniska utbildningar krävs god undervisning i matematik och NO. Skolan ska väcka elevernas intresse och motivera dem att vilja lära sig mera.

Genom en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen finns en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete. Utbildningsnämnden och kulturnämnden ska tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm förenkla och förbättra elevers möjlighet att uppleva kultur. Stadens skolor ska ta aktiv del av den statliga satsningen på Skapande skola. Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla Kulan för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser. Särskild vikt ska läggas vid att öka förskolornas deltagande. Utbildningsnämnden ska samverka med kulturnämnden för att göra kulturskolan och dess verksamhet mer till-

gängliga för barn och elever. Särskilt prioriterat är att låta verksamheten finnas i skolornas lokaler i samband med fritidsverksamheten på eftermiddagarna.

För att bereda skolelever en dialog om samhällsfrågor välkomnas politiska ungdomsförbund i stadens skolor.

Grundsärskola

Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Grundsärskolans uppgift är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar, såväl kunskapsmässigt som socialt. Rätten att välja skola ska gälla alla stadens elever.

Grundsärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Utbildningen ska vara anpassad efter varje elevs förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga. Elever i grundsärskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga för dem, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.

Fritidshem och öppen fritidsverksamhet

Verksamheten på stadens fritidshem fyller en viktig roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Alla elever i årskurs 4–6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med idrottsnämnden, kultur- och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av kommunen men där föreningen själva ges möjlighet att skapa en egen profil, exempelvis fotbollsprofil eller teaterprofil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidsgårdar och lovaktiviteter.

Det är viktigt att verksamheterna fylls med meningsfullt innehåll och inte bara ses som förvaring. Verksamheten ska bland annat fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läxläsning. Fritidshem och dess personal är en viktig del i stadens skolor och det är viktigt att det pedagogiska arbetet utvecklas. För att höja kvaliteten måste verksamheten utvärderas på liknande sätt som andra pedagogiska verksamheter. Den öppna fritidsverksamheten ska samarbeta med idrottsnämnden i syfte att öka nyttjandegraden på stadens idrottsanläggningar på tider då lokalerna annars står tomma.

Gymnasieskola

De högskoleförberedande programmen ska ge en stabil grund för fortsatta studier. Yrkes- och lärlingsprogram ska vara bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och leda till anställningsbarhet.

Skolorna ska uppmuntra eleverna att lära sig främmande språk, även utomeuropeiska språk, och möta andra kulturer för att rustas för en global värld.

Elever med annat modersmål har en extra tillgång och ska uppmuntras att utveckla den. Gymnasieskolan ska ge elever möjlighet till att delta i internationellt utbyte.

Inom stadens gymnasieskolor har alla elever en dator. Utbildningsnämnden ska bistå gymnasieskolorna i att utveckla arbetet så att användandet av IT integreras i undervisningen som en självklar pedagogisk resurs.

Entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i gymnasieskolans utbildningar. Skolornas samverkan med Ung Företagsamhet är en viktig del i detta arbete.

De högskoleförberedande programmen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och utgöra en god grund för fortsatta studier. Det är viktigt att det finns goda kontakter mellan gymnasieskolorna och högskolorna i regionen och att de elever som vill och har förutsättningar ges möjligheter att läsa in högskolekurser redan under gymnasiet. Alla elever ska utmanas, motiveras och stimuleras att utveckla sina kunskaper. Det kan bland annat ske genom att läsa kurser på högskolor och universitet eller gå i en spets- eller profilklass.

Yrkesprogrammen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och leda till att studenterna blir attraktiva på arbetsmarknaden. För att höja kvaliteten och ge eleverna goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden krävs en nära samverkan med de aktuella branscherna där eleverna får arbetslivserfarenhet, referenser och kontakter. Gymnasieregionen är en viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna erbjuda gymnasieeleverna ett brett utbud av praktiska gymnasieprogram och ska därför finnas kvar enligt dagens överenskommelse.

Elever har rätt att läsa in behörighet till högskolan även på yrkesutbildningarna. För att öka lärlingsutbildningarnas attraktivitet finns det nu en ny anställningsform, gymnasial lärlingsanställning. Flera gymnasieskolor anordnar även yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen. För att stadens gemensamma resurser ska kunna användas effektivt är det viktigt att utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden samverkar för att utveckla olika typer av yrkesutbildningar för vuxna.

Elever som inte är behöriga till nationellt program erbjuds introduktionsprogram. Utbildningsnämnden ska erbjuda bra utbildningsformer inom ramen för introduktionsprogrammen. Introduktionsprogrammen ska leda till att eleverna kan fortsätta inom utbildningssystemet.

Utbildningsnämnden ansvarar även för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan. Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska samverka kring dessa unga. Många av de unga kombinerar gymnasiestudier med praktik. Utbildningsnämnden ska tillhandahålla möjlighet för dessa ungdomar att kunna börja i gymnasieskolan igen.

Ett nära samarbete med elevhälsan och socialtjänsten är viktigt för att fånga upp elever som funderar på att lämna gymnasieskolan i förtid. I arbetet för att öka andelen elever som slutför gymnasieutbildning med gymnasieexamen in-

går att kartlägga elever som inte slutför sin gymnasieutbildning inom fyra år. Kartläggningen ska ge bättre kunskap om studieavbrotten inom gymnasieskolan och dess orsaker. Därigenom skapas bättre betingelser för att rektorerna ska kunna initiera och leda ett förebyggande arbete som syftar till att minska studieavbrotten.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Rätten att välja skola och program ska gälla alla stadens elever.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara anpassad till elevens förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga för en välfungerande gymnasiesärskola.

Gymnasiesärskolan och arbetsmarknadsnämnden måste samverka för att fler personer ska ges möjlighet att komma ut i ordinarie arbetsmarknad. Kontakterna med företag och näringsliv och möjlighet till praktik måste ske under gymnasietiden.

Skollokaler

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga grundskolor samt att bygga nya. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta bra lösningar i de områden där tillväxten är som störst. I detta omställningsarbete ska skolorganisationen över tid anpassas till grundskolans stadier: låg-, mellan- och högstadium.

Stadens skolor ska i huvudsak organiseras i F-6- och 7-9-skolor respektive F-9-skolor beroende på förutsättningarna.

En ökad effektivitet och ett över tiden flexibelt lokalutnyttjande ska ske i alla lokaler inom de pedagogiska verksamheterna. För att även fortsättningsvis säkra tillgången på platser i skolan bedrivs ett särskilt arbete under ledning av kommunstyrelsen i samarbete med utbildningsnämnden. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för fler fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbildningsnämnden är ansvarig för att stadens skollokaler utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt, för att maximera nyttjandet av lokalerna ska utbildningsnämnden tillsammans med SISAB göra en kartläggning av nyttjandet i stadens befintliga fastighetsbestånd. Den planering som tagits fram ska uppdateras löpande och vara underlag för den framtida planeringen. För att kunna erbjuda eleverna en sammanhållen skoldag fortsätter integrationen av fritidshem och grundsärskola i grundskolelokalerna. Motsvarande integrering av förskoleverksamheten i grundskolan ska göras i en strävan att använda stadens resurser effektivt.

Utbyggnaden av grundskolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av platser för grundskoleelever ska utgå från en långsiktig planering. För att säkerställa tillgången på platser ska utbildningsnämnden i sin planering samverka i ett mycket tidigt skede med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och SISAB. I planeringen av nya skolor ska även fristående aktörer delta. Utbildningsnämnden är ansvarig för att säkerställa att erforderligt antal skolplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden. Det är inte nödvändigt att utbildningsnämnden ska driva de nya skolorna. Ansvaret för att säkerställa skolförsörjningen ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde, men kräver ett nära samarbete mellan berörda nämnder och bolag.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för utbyggnaden av förskolelokaler i Stockholm för de kommande tio åren.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med SISAB och andra berörda nämnder ta ett helhetsgrepp kring utvecklingen av campusområdet i Konradsberg i syfte att maximera området som ett skolnav i Stockholms innerstad.

Samarbetet med idrottsnämnden och fastighetsnämnden måste öka så att idrottslokaler och idrottsytor beaktas på bästa sätt i planeringen. Dels är det viktigt att berörda nämnder i ett tidigt skede samverkar kring nya lokaler och för ett effektivt lokalutnyttjande. Redan nu bör lämpliga gemensamma projekt identifieras och planering påbörjas. Dels är det viktigt att de lokaler som redan finns ses som en gemensam resurs.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med kulturnämnden, idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler efter skoltid. Ett arbete pågår mellan idrottsnämnden, SISAB och utbildningsnämnden med att ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Samarbetet ska breddas till att även omfatta kulturnämndernas och stadsdelsnämndernas föreningsverksamheter samt kulturskolan. Likaså pågår mellan berörda parter ett arbete med att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att öka tillgängligheten i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå och utvecklas.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med SISAB verka för att, där det är möjligt, bygga ut skolor med resursbrist samt förvalda temporära byggnader till permanenta lokaler.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Åtgärder inom ramen för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden

1,0 mnkr

Förankra mänskliga rättigheter i skolan	2,0 mnkr
Romsk inkludering i skolan	0,5 mnkr
Forskning och utveckling	4,0 mnkr
Besparing kompetens och medvetenhet HBTQ-frågor budget 2015	8,0 mnkr

Ökade kostnader för:

Fler förstelärare i skolan	-50,0 mnkr
Pilotprojekt lördagsgymnasium	-2,5 mnkr
Utökade insatser för elever i behov av särskilt stöd	-20,0 mnkr
Utreda införande av elevhälsogaranti på samtliga skolor	-1,0 mnkr
Utreda screening av elever i behov av särskilt stöd i övergång mellan förskola och skola	-1,0 mnkr
Erbjuda programmering i grundskolan	-10,0 mnkr
Särskild kostnadsersättning för skolgång för ensamkommande barn	-20,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Verksamheterna ska präglas av ordning och reda och att äldres vårdbehov är i fokus. Stadens omsorg ska ha Sveriges bästa valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas samtidigt som stadens byråkrati och detaljstyrning ska minska. Omsorgens medarbetare ska ha ökade möjligheter till kompetensutveckling och goda villkor.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stockholm ska vara en stad där det är tryggt att åldras. Äldreomsorgen ska svara upp till höga förväntningar på god tillgänglighet, hög kvalitet och eget inflytande. Individens behov ska vara fokus för stadens vård och omsorg.

Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner i sitt arbete. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka sina insatser är därför åt rätt håll. Moderaterna anser att Stockholms stad kan gå längre. Äldrenämnden ges i uppdrag att utreda om biståndsbedömningen kan delas upp i olika steg där ett första behovsbeslut tas, för att senare träffa särskilda äldrecoacher som hjälper till med individuella valmöjligheter. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver äldrenämnden även se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning.

För att möjliggöra minskad administration kring biståndsbedömning ska Stockholm stad verka för en nationell förändring om möjlighet till förenklad biståndsbedömning.

För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Riktade satsningar på särskilda demensteam inom stadsdelarna ska fortsätta. Som ett led i kvalitetsarbetet kopplat till demens ska samtliga medarbetare i Stockholms stad som arbetar med eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dessas anhöriga genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen överförs den från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Äldrenämnden ges också i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen utreda möjligheten att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp men vill bo kvar hemma. Stockholms stad ska också hemställa hos regeringen om att utreda möjligheten för kommuner att anställa läkare inom äldreomsorgen. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden. Ansvar för centralupphandlingar ska inte överföras till äldrenämnden utan kvarstå under kommunstyrelsen.

Det är viktigt att äldre alltid har möjlighet att välja mellan olika utförare och att lika villkor gäller oavsett huvudman. Valfrihet ska gälla inom hemtjänst, vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. Stadens uppföljning av verksamheter ska vara likvärdig oavsett driftform. Såväl kommunala som fristående verksamheter ska redovisa sina verksamheter ekonomiskt och kvalitetsmässigt likvärdigt samtidigt som äldreomsorgen bör följas upp genom att i större utsträckning mäta nöjdheten hos den enskilde. Staden ska verka för tydliga lämplighetskrav för ägare till fristående verksamheter. För att kunna nyttja rätten att välja krävs att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som står till buds utifrån deras behov. Stockholms stads webbplats ska vara så tillgänglig att det är enkelt för äldre och deras anhöriga att söka information om äldreomsorgen, hitta kvalitetsredovisningar och nyckeltal för olika verksamheter och jämföra alternativ med varandra. För att förstärka insynen ytterligare bör staden ge möjlighet att ranka verksamheter utefter personliga preferenser som exempelvis uteaktiviteter och utbildad personal. Det ska vara möjligt för såväl äldre som för anhöriga att kunna betygsätta verksamheter. Samtliga stadens äldreboenden ska erbjuda boende tillgång till internet.

Arbetet med digitalt hjälpmedel där utförarna enkelt kan sorteras utifrån en rad kriterier som är relevanta för den äldre i valsituationen ska fortsätta. Systemet stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser. Detta blir också viktiga verktyg för stadens äldrecoacher, som ska ge individuell hjälp om vilka valmöjligheter som finns.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna, genom Äldre direkt, ta ett aktivt ansvar för att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form samt muntligen och i tryck. Äldre direkts uppdrag ska utvidgas med ansvar att lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möjligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Äldre direkt ska åter ha öppet på helger.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. Program för stöd till anhöriga ska beaktas och hållas uppdaterat. Arbetet med stöd till anhöriga ska fortsätta och utvecklas.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen och ökad möjlighet till vård i hemmet
Inom äldreomsorgen finns ett stort behov av utbildning och nämndens utbildningssatsningar ska fortsätta för att möta det växande behovet. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning och det ska vara enkelt att få kompetensutveckling inom fokusområden såsom missbruk, psykiatri och våld i nära relation. Under mandatperioden ska en långsiktig utbildningssatsning genomföras. I satsningen ingår även ett språklyft för att utveckla svensk-kunskaperna hos anställda inom äldreomsorgen, som har svenska som andra språk. Det är angeläget att denna satsning genomförs för att ge ökad säkerhet inom omsorgen för att bland annat journalhanteringen ska bli korrekt utförd. Nämnden ska verka för att hemtjänstpersonal utbildas i läkemedelshantering samt arbeta fram rutiner för översyn av mediciner. Staden ska verka för en

ökad samverkan mellan hemtjänst och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Staden ska också verka för möjligheten att äldre direkt kan vända sig till Stockholms geriatriska mottagningar istället för akut-mottagningarna.

Äldrenämnden får i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen ta fram förslag på hur fler erfarna medarbetare inom välfärdssektorn kan uppmuntras att arbeta kvar längre. Äldrenämnden ska också aktivt verka för att minska det ofrivilliga deltidsarbetet. Det ska exempelvis vara möjligt att separera städning från hemtjänstens insatser. Det RUT-avdrag som idag gör det möjligt att få städning från annat håll än kommunen kan på så sätt bidra till att hemtjänstens medarbetare inte behöver städa utan kan fokusera på vård och omsorg av äldre.

Regional samverkan om vård- och omsorgscollege stärker kvaliteten och underlättar i framtiden att rekrytera unga personer med rätt utbildning till äldreomsorgen. Äldrenämnden bör i samverkan med vård- och omsorgscollege utveckla ledarskapsutbildningar som ska ge möjlighet för studerande att gå tillsammans med en heltidstjänst för ökat lärande.

Vidare satsas på äldrevårdar i äldreomsorgen, där aspiranter vid jobbtorgen bereds utbildning och praktikplatser inom äldreomsorgen. Arbetet med detta ska fortsätta 2016. Äldrenämnden arbetar för att utveckla praktiksamordning för studenter.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De rådslag som genomförts inom äldreomsorgen har resulterat i många goda synpunkter på hur äldreomsorgen ska utformats. Rådslagen ska fortsätta under 2016.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Utevistelsegarantin ska ses över för att säkerställa möjligheterna för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål. LSS-boende bör därmed ges möjlighet att förläggas i närheten till äldreboende. På så sätt kan de med till exempel utvecklingsstörning ges möjlighet att få sysselsättning genom att bidra till att äldre får stimulans socialt och fler aktiviteter.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som stockholmarna kan välja mellan ska fortsatt bevaras. Samtidigt är det viktigt att fastställa en så hög kvalitet som möjligt. För en bättre kontinuitet inom hemtjänsten ska en utredning tillsättas om hur det kan införas en kontinuitetsbonus till avdelningar som levererar en hög kontinuitet. Det är också viktigt att erbjuda nyttoparkeringstillstånd för hemtjänstpersonal. Genom att minska administrativ och byråkratisk börda kan hemtjänstpersonalens arbete underlättas.

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Det är viktigt både fysiskt och psykosocialt hur och när måltiderna serveras. Äldrenämnden ska fortsätta att i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra särskilda insatser för att förbättra maten inom äldreomsorgen och för att kunna ansvara för att äldre får god och näringsriktig mat samt en lustfylld måltidsupplevelse. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

En annan viktig faktor för ökad livskvalitet är att äldre ska få rätten att styra sina vardagsrutiner. Äldreboenden är de äldres hem och därför bör de i största utsträckning få möjlighet till eget inflytande även efter inflytt i stadens boenden.

Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet.

Gällande teknisk utveckling får äldrenämnden i uppdrag att bevaka och arbeta med frågeställningarna kring teknik och innovationer inom äldreomsorgen i samverkan med Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet.

En mångfald av boendeformer

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar. Äldre har olika önskemål.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet syftar till att hjälpa personen att återgå till ett liv och vardag liknande det som fanns innan bortgången.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns, samtidigt är det centralt att i den pågående boendeutredningen se över hur förstärkt vårdfokus i samtliga boendeformer bäst säkerställs. Stockholms stad ska uppmuntra för lösningar som seniorboenden och kollektivboenden.

Trygghet

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret ska fortsätta.

Moderaternas förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

Besparing inget införande av äldreombudsman budget 2015	1,7 mnkr
---	----------

(M):160

Ökade kostnader för:

Permanentning av ungdomsvårdar	-4,0 mnkr
Utbildning vård- och omsorgscollege	-10,0 mnkr
Ingen överföring av äldreombudsmannen till kommunstyrelsen	-1,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Nämndens uppgifter

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd i överförmyndarnämnden. Insatserna ska vara kvalitativa och trygga. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv, och nämnden ska använda moderna arbetsmetoder och teknik. Nämnden ska vara lättillgänglig både digitalt, fysiskt och på telefon.

Budgeten ökar med 8,4 mnkr jämfört med 2015.

Stockholms befolkning växer och med det antalet ärenden, vilket är en utmaning för nämnden. Överförmyndarnämnden ansvarar sedan 2015 för ett centralt stöd för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare, för samordning av information och utbildning, samt för att betala ut ersättning till särskilt förordnade vårdnadshavare för barn i Stockholms stad.

Under 2015 har en omfattande utredning genomförts av Överförmyndarnämnden som visat på brister. Genom resursförstärkningar är stadens målsättning att nämnden därmed ska uppnå den rättsäkerhet och den kvalitet som krävs. Överförmyndarnämnden ska modernisera sina arbetssätt till nytta för huvudmännen, gode män, förvaltare och för staden. Nämnden ska söka samarbeten som genererar effektiviseringar både internt inom staden och externt med andra kommuner. Ett led i detta är att utveckla rutiner och dialog med Migrationsverket för rekvisering av medel för gode män.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Nämnden har ett särskilt rapporteringsansvar för följande av kommunfullmäktiges mål:

- Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet
- Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Utöver detta ska nämnden ansvara för att i relevanta delar uppfylla övriga delar av kommunfullmäktiges mål.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Överförmyndarnämnden ska under året fortsatt driva ett långsiktigt och hållbart förändringsarbete mot en effektivare organisation. Det är av största vikt att nämnden tar sitt ansvar för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmännen och att man löpande följer upp ärendeflöden. Nämnden behöver skapa en väl fungerande ärendehantering och genom förbättrad kommunikation öka tillgängligheten. Det personalstrategiska arbetet är centralt för att säkra nämndens kompetensförsörjning på sikt. Nämnden ska sträva efter en god arbetsmiljö med goda förutsättningar för medarbetarna.

Överförmyndarnämnden ska löpande gentemot kommunstyrelsen i samband med tertialrapportering redovisa att utvecklingsarbetet mot att uppnå en rättsäker och modern verksamhet går planenligt.

Det är viktigt att utveckla arbetet med att rekrytera och samordna gode män och förvaltare. Nämnden ska samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet. Nämnden behöver under året ta fram en långsiktig plan för rekrytering av lämpliga goda män, förvaltare och särskilda vårdnadshavare. Nämnden ska i rekryteringsplanen ta hänsyn till att antalet ärenden per god man/förvaltare/särskilt förordnad vårdnadshavare på sikt behöver komma ner till de nivåer som rekommenderas av Sveriges Kommuner och Landsting.

Det är viktigt att överförmyndarnämnden fortsätter att digitalisera verksamheten. Arbetet med att korta handläggningstiderna behöver fortlöpa. Nämnden behöver ta fram metoder för att mäta sådant som kvalitet, tillgänglighet, rättsäkerhet, effektivitet och brukarnas uppfattning om insatserna.

Nämnden ska ta fram, implementera och följa upp relevanta nyckeltal, vilka kan ligga till grund för indikatorer gällande produktivitet, kvalitet och tillgänglighet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 600,3 mnkr främst för följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten
- Flyktingmottagande
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov
- Eurovision Song Contest 2016
- FINSAM
- Förskola – bidrag för hög hyra

Vidare reserveras 815,4 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (SFI), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag, stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 450,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar om 100,0 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2016 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
 - 21.1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
 - 21.2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 600,3 mnkr.
 - 21.3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, särskola, svenskaundervisning för invandrare (SFI), flyktingmottagande samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 815,4 mnkr.

(M):164

21.4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 450,0 mnkr.

Finansförvaltning

Moderaternas förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2016, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2014 är uppräknad med bedömning av utvecklingen under inkomståren 2015 och 2016. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 1 oktober 2015.

Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifter om taxeringsutfall, har en prognos över slutligt taxeringsutfall inarbetats i budgeten. Skatteunderlaget beräknas öka med 4,8 procent 2016.

För år 2016 föreslår Moderaterna att en primärkommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,70 per skattekrona, vilket 2 öre högre än 2015. Höjningen med 2 öre avser skatteväxling med Stockholms läns landsting avseende stadens övertagande av hemsjukvården från och med 2016.

Stadens skatteinkomster beräknas uppgå till 43 042,4 mnkr. Beräkningen bygger på en skattesats om 17,70 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodoses staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag för 2016 och beräknas uppgå till 157,9 mnkr.

För år 2016 föreslår Moderaterna en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona, vilket innebär en sänkning med 1 öre jämfört med 2015.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas därför huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Moderaternas budgeterade utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 000,0 miljoner kronor. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1 000,0 miljoner kronor.

Stockholms stad har under Alliansens majoritet erhållit en utdelning från AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad om 200,0 miljoner kronor per år. Denna utdelning är även fortsatt förenlig med bolagets finansiella ställning. Moderaterna budgeterar därför med en utdelning på bibehållen nivå 200,0 miljoner kronor även 2016.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- 22.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 22.1.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 22.2 Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:70 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2016.
- 22.3 Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:065 per skattekrona för 2016.
- 22.4 Internräntan fastställs till 1,75 procent för 2016.
- 22.5 Internräntan och kreditivräntan för slutna redovisningsenheter fastställs till 2,0 procent för 2016.
- 22.6 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Finansförvaltningen**.

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner samt två intressebolag. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Stockholm ska vara mångsidigt och upplevelserikt med ett brett utbud av arbeten, utbildning, service, kultur och nöjen. Stockholm ska vara innovativt och utgöra navet i en region som ska växa som internationell mötesplats och en ekologiskt hållbar storstad. Stockholm ska utvecklas utan fysiska och sociala barriärer och det ska finnas möjligheter för alla att resa, bo, och mötas.

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar bolag inom bostadsförsörjning, infrastruktur såsom vattenreningsverk, fjärrvärme och ledningssystem, fiberkanalisation, parkeringsanläggningar, hamnverksamhet och skolor samt även kultur och besöksnäring genom teater- och kulturverksamhet, arenor och mässfastigheter.

Under kommande år fortgår och förstärks bolagens medverkan i stadens ytterstadssatsningar. De flesta bolag medverkar i olika former i dessa projekt, dels genom upprustning och utveckling av bostäder, skolor, äldreboenden samt dels i utveckling av nya arbetsplatser i ytterstaden. Koncernen medverkar också genom infrastrukturbolagen till ytterligare utbyggnad av vatten- och fibernät.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens fastighetsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen bör även kunna innebära överlåtelser av fastigheter mellan fastighetsbolagen. Syftet är dels att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning, dels att där det är lämpligt utveckla fastigheter till annat nyttjande utifrån stadens förändrade behov.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda överförande av ägande och drift av Stockholms Stadion från fastighetsnämnden till Stockholm Globe Arena Fastigheter

AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Koncernstyrelsen ska se till att riktlinjerna för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013 tillämpas av bolagen. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att använda en gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna användas som offentliga platser.

Ägardirektiv för 2016-2018

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär
- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- utveckla effektivare styrformer genom ökad målstyrning mot ägarkraven
- leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden
- ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning
- underlätta utvecklingen av studentbostäder
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen avyttra de delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, exempelvis till bostäder
- pröva möjligheter till omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik, Värtan, Kapellskär, Tele2 Arena och utvecklingen av Globenområdet
- ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa utvecklingen av kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning

- samordning av insatser i händelse av kris

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem

Mål

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla.

Ägardirektiv för 2016-2018

Bolagen ska

- aktivt bidra till att öka nyproduktionen av hyresrätter
- bereda möjlighet för att erbjuda boende i ytterstaden att genom friköp förvärva sina lägenheter
- utreda förutsättningarna för att bygga bostäder med annan upplåtelseform som en del av bolagens medverkan i ytterstadssatsningen
- öppna för möjligheten för ett pilotprojekt med kollektivboende
- öppna för möjligheten att ombilda till ägarandelslägenheter i befintliga flerfamiljsbostadshus
- avsluta sina medlemskap i SABO
- genomföra systematiska avyttringar av objekt i koncernens fastighetsbestånd som saknar strategisk betydelse
- erbjuda hyresgästerna möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning, energieffektivisering samt standard vid nyproduktion oberoende av presumtionshyra eller bruksvärdet
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- verka för att möjliggöra fler gröna tak med exempelvis urbana odlingar
- verka för att möjliggöra fler solceller på tak
- verka för att samtliga hushåll i stadens bostadsbestånd erbjuds möjlighet att DNA-märka sina tillhörigheter
- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- implementera kommunstyrelsens riktlinjer om idéburen stadsförbättring
- bibehålla uppnådd kvalitet och service gentemot hyresgästerna
- arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler och elbilar
- främja en god rörlighet och tillgänglighet på bostadsmarknaden genom enkla och tydliga spelregler som är lika för alla, regelverk som undviker inlåsnings effekter och åtgärder för att förhindra olaga andrahandsuthyrning
- fortsätta arbetet för att minska antalet avhysningar genom samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och landstinget
- ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter och samarbeta med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm
- utreda möjligheterna att genomföra enklare åtgärder för att öka tillgängligheten så att äldre ska ha möjlighet att bo kvar hemma längre och underlätta för äldre eller

personer med funktionsnedsättning att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss

- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboende eller serviceboende och underlätta skapande av bostäder för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta tillgänglighetsanpassningen av fastigheterna
- planera för nya seniorboende i hyresrättsform
- genomföra underhållsinsatser i utvalda miljöprogramområden med tydlig miljöprofil
- genomföra energieffektiviseringsåtgärder i befintligt bestånd där så behövs
- inventera och planera för utfasning av oljepannor i befintliga fastigheter
- verka för fler billiga bostäder för ungdomar
- bidra till att fler student- och ungdomsboende skapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- samarbeta med övriga berörda bolag och nämnder samt privata aktörer för utvecklingen av de närcentrum som bolagen äger
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- utveckla kommunikationen gentemot hyresgäster med korttidskontrakt för att undvika onödiga konflikter
- samarbeta med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB kring förmedlingen av så kallade kompiskontrakt.

Uppdrag

Stockholm växer och detta är en del i den politiska visionen. Hela Stockholm ska vara attraktivt. Här spelar Stockholms tre kommunala bostadsbolag en viktig roll. Bostadsbolagen ska fortsättningsvis koncentrera sin tillväxt till de områden som kommunfullmäktige beslutade rörande omstruktureringen av bolagens fastigheter.

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla. Bolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende.

Stockholm behöver i framtiden bli en mer blandad stad, det är aldrig bra med stadsdelar som sticker ut med en stor del av en särskild upplåtelseform. Det innebär inte bara att ett brett utbud av service, kultur och idrott ska finnas i stadsdelarna, utan också att människor i olika skeden av livet och i olika familjekonstellationer ska erbjudas möjlighet att välja mellan fler boendeformer. Det finns fortfarande ett behov av att tillåta framtida ombildningar i ytterstaden, i de delar som har stor majoritet av hyresrätter.

Stadens bostadsbolag ska därför fortsätta erbjuda de hyresgäster i ytterstaden som vill möjligheten att friköpa sina lägenheter, genom att bilda bostadsrättsförening och köpa sina fastigheter. Stadens intäkter från avyttrande av fastighetsbeståndet har hittills genererat 23 miljarder kronor i reavinster, som möjliggjort viktiga investeringar i stockholmarnas gemensamma välfärd – bland annat skola och äldreomsorg – men också för att rusta upp miljonprogrammen och finansiera byggandet av nya bostäder.

Vid bostadsbolagens nybyggnation ska en mångfald och uttrycksfullhet i arkitekturen uppnås i största möjligaste mån. Bostadsanpassningar för personer med funktionsnedsättning ska återställas efter reoveringar.

Särskilda insatser för ombildning ska göras i ytterstaden efter behov. Valfrihet ska präglade boendet i hyresrätt för såväl tillval som nyproduktion. Det ska vara möjligt att tillgodose olika önskemål och behov i högre grad än idag hos olika grupper, exempelvis ungdomar, barnfamiljer och äldre par. Därför ska bolagen erbjuda hyresgästerna möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning, energieffektivisering samt standard vid nyproduktion.

Bostadsbolagen ska genom dialog tillvarata hyresgästers önskemål. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras. Utvecklingen av de årliga kundundersökningarna ska ske i samarbete mellan bostadsbolagen och koncernledningen för att säkerställa jämförbarheten mellan stadens bostadsbolag. Hyresgästerna ska känna att de kan utveckla och påverka sin närmiljö till det bättre.

En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Staden ska planera för 140 000 nya bostäder till och med 2030, varav 50 000 ska påbörjas till 2020. Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter. I detta arbete ska bolagen utifrån sin marknadsandel bidra till nyproduktionen.

Stadens bostadsbolag måste aktivt och kraftfullt verka för att sänka byggkostnaderna och minimera kostnaderna i driftverksamheten för att uppnå en effektiv fastighetsförvaltning. Energieffektiviseringar och miljöprofil på miljonprogramområdena är centralt. Det är angeläget att bolagen samverkar och tillämpar erfarenheterna från byggkostnadsprojekt som tidigare genomförts. Ytterligare pilotprojekt som syftar till att sänka nyproduktionskostnaden ska startas.

Sedan den 1 januari 2011 gäller en lag som innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar. Ett krav i lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bland annat att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Med utgångspunkt från lagstiftningen och de extraordinära åtgärderna som tidigare beslutats, Stimulans för Stockholm och Järvalyftet, föreslås följande resultatkrav för bostadsbolagen. Resultatkraven baseras på att bostadsbolagen under den kommande treårsperioden genererar avkastning på justerat eget kapital, driftnetton och direktavkastning som är i nivå med jämförbara bolag på marknaden. Bolagen ska inom ramen för affärsmässiga rusta upp beståndet inom miljonprogrammet med fokus på social och miljömässig hållbarhet.

De kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende.

Bostadsbolagen ska fortsätta att rusta upp och energieffektivisera det befintliga beståndet. I projektet Hållbara Järva som pågick under 2010–2014 utvecklades stadsdelarna kring Järvafältet till ett av Stockholms miljöprofilområden där Järva blev Sveriges solcellstätaste stadsdel med totalt 10 000 kvadratmeter solceller på stadens fastigheter. Detta samtidigt som stadsmiljön förbättrades med hållbara transporter och cykelfrämjande åtgärder med bland annat upprustning av cykelbanorna.

Känslan av samhörighet och möjligheter till delaktighet och inflytande i samhället är grundläggande för människors välbefinnande. En brist på makt och upplevd förmåga att påverka sin livssituation har ett starkt samband med ohälsa och otrygghet. Människor i utanförskap har ofta en mindre tillit till samhället, mår sämre, röstar i val i mindre utsträckning och har lägre förtroende för myndigheter. Detta är nära sammankopplat med utbildningsnivå, sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Därför är frågan om en sammanhållen stad och den upplevda tryggheten nära sammankopplade med varandra och med en upplevd social otrygghet. I detta sammanhang har stadens bostadsbolag en viktig roll att spela, där erfarenheterna från bland annat arbetet med trygghets- och boendevårdar i Järvalyftet är värdefullt att arbeta vidare med.

Många stockholmare oroar sig för inbrott i den egna bostaden. Samtidigt som risken för att drabbas är relativt låg så är upplärningen bland de som faktiskt drabbas väldigt låg. På Lidingö införde kommunen tillsammans med stödskyddsföreningen och lokala polisen ett pilotprojekt där 500 hushåll fick möjligheten att DNA-märka sina saker i hushållet, dels för att förebygga inbrott och dels för att, om inbrott skulle ske, ge bättre förutsättningar för att spåra stöldgodset. Resultatet blev att andelen inbrott minskade kraftigt. För att öka de boendes trygghet ska bostadsbolagen verka för att samtliga hushåll i stadens bostadsbestånd erbjuds möjlighet att DNA-märka sina tillhörigheter.

Bostadsbolagen ska tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, skolgång och bostäder för ensamkommande barn.

En formaliserad Stockholmsmodell för så kallade Business Improvement Districts (BID) ska tas fram för antagande. Syftet är att stödja samverkan mellan fastighetsägare, handel, boende, och stadens verksamheter i arbetet med att utveckla attraktiva och trygga stadsdelar. Modellen ska formalisera det proaktiva arbetet för trygghet, fler arbetsplatser och näringar samt social sammanhållning. I detta ska även ett nära samarbete med föreningsliv utvecklas för att skapa meningsfylld fritid för unga stockholmare.

(M):174

Bolagen fortsätter arbetet med att ta fram arbetsmetoder för att minska antalet avhysningar. Särskilt viktigt är det att gemensamt med övriga samverkanspartner ta ansvar för att barnfamiljer inte ställs utan boende.

Bostadsbolagen ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm” samt arbeta med att ytterligare öka tryggheten i miljön kring bostäderna.

Hysesrätten bör ses som en faktor för att främja tillväxten i staden genom att vara en del av en fungerande och dynamisk arbetsmarknad.

Bolagsstyrelserna ska arbeta med Idéernas Stockholm utifrån de av kommunstyrelsen framtagna riktlinjerna för hur idéburen stadsförbättring ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön, och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, trygghets- och seniorbostäder samt LSS-boenden. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter samt att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet. Bolaget uppmuntras att arbeta med fler boenden enligt modellen ”Rum för hälsa”. Dessutom uppmuntras bolaget att arbeta med olika ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet såsom biodlingar, gröna tak och urban odling.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara effektiva och kunna anpassas efter olika individuella behov. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Bolaget har nu tagit fram ett förslag till strategisk plan för utvecklingen av fastighetsbeståndet, i samråd med berörda nämnder i staden. Syftet är att boendebudet ska samspela med platsbehovet och vad kunderna efterfrågar.

Då det föreligger ett stort behov ska Micasa Fastigheter i Stockholm AB, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionsnedsättning. Utbyggnaden kommer att ske i form av bland annat trapphusboenden och satellitlägenheter.

Ägardirektiv för 2016-2018

- ansvara för att inom ramen för affärsmässiga principer tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning
- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- fortsätta söka markanvisningar för nyproduktion av i första hand vård- och omsorgsboenden som ersättning för boenden som på sikt bör avvecklas
- tillhandahålla och utveckla seniorboenden, trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan
- i samråd med berörda nämnder och bolag inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboendestäder, serviceboendestäder eller annat nyttjande
- fortsätta genomföra underhållsåtgärder i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg
- värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet
- vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- erbjuda samtliga boende tillgång till internet
- underlätta för profilboenden att etablera sig i staden
- medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring fastigheterna
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi

(M):176

- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta att inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta äldreboenden
- prioritera brandpreventivt arbete
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Mi-casa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och trygghetsboenden.

Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster, och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

Ägardirektiv för 2016-2018

- förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- informera om stadens satsningar inom ytterstadsarbetet
- i samarbete med Stockholm Business Region AB informera om Stockholm som bostadsort
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla Stockholm Bygger
- aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- under 2016 ta bort köavgiften för ungdomar under 26 år
- under 2016 möjliggöra för unga ned till 16 år att ställa sig i bostadskön
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. En attraktiv fysisk arbetsmiljö bidrar till att rekrytera personal och elever. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter.

Klotter och skadegörelse måste saneras och åtgärdas snabbt. Hela och rena skoltoaletter är av stor betydelse. SISAB ska även undersöka vad som går att göra för att få bättre akustik och tystare ljudmiljö i skolmatsalar, klassrum och andra skollokaler.

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt den kommande perioden. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som behövs. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor. Under perioden planeras för nyproduktion av flera nya skolor och förskolor. För att maximera nyttjandet av lokalerna ska SISAB tillsammans med utbildningsnämnden göra en kartläggning av nyttjandet i stadens befintliga fastighetsbestånd samt komma med förslag på hur användningen kan effektiviseras.

SISAB ska i samverkan med utbildningsnämnden och andra berörda nämnder ta ett helhetsgrepp kring utvecklingen av campusområdet i Konradsberg i syfte att maximera området som ett skolnav i Stockholms innerstad.

Behovet av verksamhetsanpassningar och därtill hörande modernisering av bland annat installationer ökar. Det nu gällande ramavtalet möjliggör genomförandet av dessa. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling inom bolaget ska även fortsättningsvis prioriteras. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

SISAB ska också verka för att underlätta för skolor med ökande elevkullar och högt söktryck att kunna utöka lokalerna samt omvandla tillfälliga lokaler till permanenta.

SISAB ges i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ta fram en strategi för utbyggnaden av förskolelokaler i Stockholm för de kommande tio åren.

SISAB har under 2014 inventerat stadens skolgårdar och utemiljöer och de utvecklas och upprustas där det bedöms nödvändigt.

SISAB ska delta i idrottsnämndens och utbildningsnämndens uppdrag och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. SISAB uppmanas även att delta i idrottsnämndens, utbildningsnämndens och fastighetsnämndens uppdrag att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

SISAB ska i samarbete med Utbildningsnämnden se över möjligheten att installera centrala låsningssystem för skolorna i syfte att möjliggöra en låsning av skolorna även under skoltid. Detta eftersom rektorn ibland kan behöva låsa skolans yttre dörrar som ett sätt att säkra elevernas trygghet i skolan.

Ägardirektiv för 2016-2018

- arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- delta i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- delta i arbetet med att ta fram en strategisk plan för utbyggnaden av förskolelokaler i Stockholm stad
- bidra till planeringen och utvecklingen av Campus Konradsberg
- kartlägga nyttjandet av befintliga skollokaler
- se över ramavtalet avseende bolagets möjligheter att förvärva fastigheter för genomförande av skolplanen
- verka för en giftfri skolmiljö
- arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse, till exempel på skoltoaletter
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- arbeta med att möjliggöra matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer där det bedöms nödvändigt enligt den inventering som genomfördes under 2014
- inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta lokaler
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Vatten AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet i området. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ska värna om befintliga kunder och partners i regionen och även sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet och förmåga att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna.

Stockholm bedriver ett ambitiöst miljöarbete kopplat till stadens vatten. En växande stad ställer hårda krav på ett fortsatt offensivt miljöarbete kring vattenhanteringen i staden. Staden skall vara robust även i ett förändrat klimat. Som ett led i detta skall bolaget tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en skyfallskartering samt upprätthålla och uppdatera densamma. Bolaget ska ansvara för den fortsatta driften av GlashusEtt i Hammarby Sjöstad, vars syfte är ett fortsatt uppdrag att informera brett om stadens miljö- och klimatarbete.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten samt att minimera olägenheterna i samband med om- och nybyggnation.

Under 2014 bolagiserades stadens avfallshantering och fördes över till Stockholm Vattenkoncernen. Bolaget Stockholm Vatten Avfall AB har i uppdrag att insamla, transportera, återvinna och bortskaffa avfall samt bidra till en effektiv avfallshantering och öka tillgången på biogas i regionen.

En förutsättning för stadens tillväxt är en fungerande avloppsrening som kan möta framtidens krav. För Stockholm Vattens avloppsreningsverk utgör stadens tillväxt och de skärpta miljökraven en stor utmaning som medför stora investeringar i ny infrastruktur. Stockholm Vatten kommer under perioden att arbeta med projektet Stockholms framtida avloppsrening, som ska ge Stockholm ett av världens modernaste reningsverk i Henriksdal. Den bedömda investeringsutgiften uppgår till cirka 6 mdkr och kommer att vara bolagskoncernens enskilt största projekt.

Den höjning av VA-taxan som beslutades 2015 var iögonfallande stor, varför Stockholm Vatten AB anmodas att under 2016 återkomma till kommunstyrelsen med ett reviderat förslag till VA-taxa som baseras på bolagets faktiska behov för en långsiktigt hållbar finansiering utifrån den verksamhet som ligger inom ramen för vattentjänstlagen, klimatutmaningarna samt de behov som uppkommer i och med projektet Stockholms framtida avloppsrening.

Ägardirektiv för 2016-2018

- fokusera på kärnverksamheten och fortsätta effektiviseringsarbetet

- omlokalisera bolagets huvudkontor till Ulvsunda för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur
- uppföra en optisk sorteringsanläggning
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet
- bidra till att öka biogasproduktionen
- driva utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening
- ansvara för driften av Glashuset som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- genomföra en skyfallskartering
- verkställa det kommunala uppdraget om avfallshantering
- ansvara för övergripande information och rådgivning i avfallsfrågor
- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet
- integrera avfallshanteringen i planeringsprocessen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet
- säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler
- bistå avfallsnämnden i arbetet med att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall
- under 2016 återkomma till kommunstyrelsen med ett reviderat förslag till VA-taxa som baseras på bolagets faktiska behov för en långsiktigt hållbar finansiering
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete. Stockholms Hamn AB har en viktig betydelse för stadens besöksnäring och ska fortsätta aktivt för att möjliggöra än fler besökare till Stockholm.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organisation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Östersjöregionen samt transportmarknadens krav, och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Bolaget ska fortsätta arbetet med att differentiera hamnavgifter för att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarfull avfallshantering.

Stockholms Hamn AB har i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utrett möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. De nuvarande arrendeaftalen gäller till och med år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning av bränsleprodukter. Stockholms Hamn AB ska förbereda utveckling av Loudden för annan verksamhet. Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer såsom Statens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen äger också mark vid vattnet.

Stockholms Hamn AB bedriver ett viktigt arbete för att skapa en robust stad i ett förändrat klimat och ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser presentera en sårbarhetsanalys för Mälarens vattennivå fram till dess att nya Slussen är i bruk.

Stockholms Hamn AB ska aktivt arbeta för att underlätta kollektivtrafiklösningar på vatten som ett komplement till den vanliga trafiken. Stockholms Hamn AB ges i uppdrag att tillsammans med trafiknämnden och i samarbete med Storstockholms Lokaltrafik utreda möjligheterna att inventera behovet av ersättningsförbindelser via vatten under byggtiden av Nya Slussen.

ÅF Offshore Race, Stockholm Gotland Runt, stärker Stockholm som destination och gör regattan tillgänglig för en bredare publik. Bolaget samordnar och finansierar stadens fortsatta medverkan. Evenemanget markerar Stockholms

position som en miljö huvudstad på vatten, och en intressant sjöfartsstad i norra Europa.

Stockholms Hamn AB ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna att etablera en kommersiell gästhamn vid Skeppsbron.

Ägardirektiv 2016-2018

- i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen förbereda utveckling av oljeverksamheten vid Loudden
- fortsätta arbetet med utvecklingsprojekten i Värtahamnen och Frihamnen samt i Nynäshamn och Kapellskär
- fortsätta utvecklingen och leda upprustningen av stadens innerstadskajer
- tillgängliggöra stadens kajer och delta i det fortsatta arbetet med implementering av en stadsövergripande kajstrategi samt hemställa hos stadsbyggnadsnämnden om planläggning av vissa kajer
- utveckla kryssningstrafiken
- aktivt arbeta för att underlätta kollektivtrafiklösningar på vatten, en ersättningsförbindelse på vatten ska utredas i samband med renowingen av Slussen.
- tillsammans med trafiknämnden utreda förutsättningarna för en gästhamn på Skeppsbron
- bidra till besöksnäringen
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av bolagets byggnader och anläggningar
- fortsätta arbetet med differentierade hamnavgifter som syftar till att minska utsläpp och buller samt åstadkomma en ansvarsfull avfallshantering
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- utarbeta sårbarhetsanalys för Mälarens vattennivå fram till dess att nya Slussen är i bruk
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- medverka i arbetet med att etablera fartyg avsett för studentboende i Frihamnen
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Mot bakgrund av Post- och Telestyrelsens beslut om prisreglering av svenska fibermarknaden, som medför osäkra förutsättningar för investeringar, har kommunfullmäktige beslutat att Stokab inte ska gå vidare med ytterligare fiberutbyggnad till hushållssektorn. Stokab iakttar i övrigt försiktighet vad gäller framtida investeringar.

Stokab ska vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Ägardirektiv 2016-2018

- utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svartfiberprodukter med tillhörande installationer
- tillsammans med Kista Science City, fastighetsägare, näringslivsaktörer och universiteten verka för etableringen av en testbädd för höghastighetsuppkopplingar i världsklass i Kista
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- genomföra risk- och sårbarhetsanalyser i steg 1–3 för att bidra till ett tryggare Stockholm
- planera för och genomföra en omlokalisering av huvudkontoret till ytterstaden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage, och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. De bilar som sedan år 2011 är berättigade till statens supermiljöbilspremie kan parkera gratis på bolagets öppna anläggningar. Under 2014 har bolaget genomfört en utvärdering av försöket. Parkeringsbolaget ska även arbeta med att underlätta för stadens bilpooler inom ramen för sin verksamhet. I de kommersiella anläggningarna ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggandet av nya.

Parkeringsbolaget ska vara pådrivande i skapandet av fler underjordiska parkeringsgarage i innerstaden. Särskilt angeläget är det att hitta en lämplig placering för ett parkeringsgarage i anslutning till det nya Nobelcentret på Blasieholmen.

Bolaget ska fortsätta arbetet med samnyttjande av parkeringsplatser genom parkeringsköp i bland annat Hagastaden, Årstafältet och Norra Djurgårdsstaden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden.

Parkeringsbolaget ska verka för att möjliggöra trygga cykelparkeringar i anslutning till sina anläggningar.

Parkeringsbolaget ges i uppdrag att installera cykelpumpar i anslutning till nybyggda cykelparkeringar inom bolagets bestånd.

Parkeringsbolaget ska fortsätta utbyggnaden av infartsparkeringar i stadens utkanter, goda möjligheter för cykelparkeringar ska finnas i anslutning till samtliga infartsparkeringar. Bolaget ska fortsätta med ekonomiska incitament för att få fler att nyttja infartsparkeringarna.

Ägardirektiv för 2016-2018

- genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- i samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infarts- och utfartsparkering. Parkeringarna ska även förses med bättre skyltning
- se till att det skapas fler cykelparkeringsplatser i anslutning till garage och infartsparkeringar
- medverka i utvecklingen av Söderort genom bland annat förvärv av garaget under Tele2 Arena
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

- skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar
- bygga ut antalet trygga cykelparkeringar
- installera cykelpumpar i anslutning till nybyggda cykelparkeringar inom bolagets bestånd
- fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för bilisterna
- tillämpa miljöbilsstrategin genom att fullfölja sitt initiativ att genomföra en utbyggnad av laddstolpar i Stockholm samt utvärdera hur el-laddplatserna används
- arbeta aktivt för att skapa fler platser för laddning av elbilar
- outsourca driftverksamheten
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- beakta framkomlighetsperspektivet vid planering av nya garage samt att befintlig kapacitet utnyttjas optimalt
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska efter samgåendet med Kulturhuset erbjuda en vidgad verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion av hög kvalitet, präglad av både bredd och spets. Kulturhuset Stadsteatern ska vara ett komplement till den kommersiella verksamheten men samtidigt en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefriheten, med den konstnärliga friheten och det fria ordet som grund.

Produktioner och verksamhet för barn och ungdom ska prioriteras särskilt. Den under senare år ökade verksamheten med allt fler produktioner har inneburit en publiktillströmning, samtidigt som många arbetstillfällen inom kultursektorn har skapats. Med samgåendet mellan Kulturhuset och Stadsteatern ska detta arbete fortsätta. Med publiken och besökarna i centrum ska Kulturhuset Stadsteatern nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken och besökarkretsen ska behållas och breddas.

Stockholms Stadsteater AB ska delta i arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden. Projektet ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Stockholms Stadsteater AB ska vara en tydlig och aktiv aktör i digitala kanaler, där inte minst den yngre målgruppen finns representerad i stor utsträckning. Därför ska bolaget utreda möjligheterna att skapa ett system för att direktsända delar av verksamheten på nätet, i syfte att tillgängliggöra kulturen för en bredare publik och därigenom nå de som normalt sett har låg närvaro i bolagets verksamhet och på dess olika scener. För att detta ska vara fullt ut tillgängligt, behöver systemet fungera på flera digitala plattformar, i dator såväl som i mobiler och läsplattor.

Ägardirektiv för 2016-2018

- verka för ett konstnärligt gränsöverskridande samarbete mellan bolagets verksamhetsområden
- prioritera verksamheter för barn och unga samt verksamheter som har svårt att bära sig kommersiellt
- i samverkan med kulturnämnden utreda möjligheterna till, och struktur för, att livesända delar av verksamheten på nätet
- verka för att ett interkulturellt perspektiv ska genomsyra verksamheten och att den internationella samverkan ska öka
- arbeta aktivt för att engagera särskilt barn och ungdom som publik, besökare och deltagare i olika typer av verksamhet
- arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta att utveckla bolagens fem profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter

- verka för att i högre utsträckning också vara en plattform för dialog och debatt
- vara öppet när stockholmarna har tid att besöka verksamheterna
- erbjuda Stockholms grundskole- och gymnasieelever möjligheten att komma i kontakt med scenkonst
- präglas av både konstnärlig och organisatorisk utveckling, där den konstnärliga utvecklingen ska vara i fokus
- koncentrera resurserna till den konstnärliga, kulturella och publika verksamheten
- försäkra sig om en ökande andel rörliga resurser för att kunna anlita fler frilansande konstnärer och för att säkra en ökad flexibilitet i planeringen
- fortlöpande utvärdera verksamhetens lokalbehov och arbetsformer
- inrikta verksamheten mot ett minskat behov av koncernbidrag
- fortsätta arbetet med att bredda verksamhetens finansiering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet i världsklass. Bolaget ska även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden under de närmaste åren.

Bolaget har en viktig roll i utvecklingen av Söderstaden som Stockholms evenemangs- och nöjesknutpunkt. Bolaget har även ett ansvar att genom försäljningen av Norra och Södra byggrätten se till att detta ligger i linje med stadens visioner för området som förutom evenemangs- och nöjesverksamheter även är kontor, service och handel.

Stockholms Stadion nyttjas i begränsad utsträckning för breddidrott. I syfte att öka inslaget av evenemang på Stockholms Stadion ska Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda överförande av ägande och drift av Stockholms Stadion från fastighetsnämnden till Stockholm Globe Arena Fastigheter AB. Stockholms Stadion ska dock fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och breddidrott när på de tider då anläggningen inte nyttjas för evenemang.

Som fastighetsägare har bolaget ett intresse av vad som sker inne på arenorna. Bolaget ska därför pröva möjligheten att ställa krav på maskeringsförbud på dess anläggningar. Bolaget ska även ställa krav på hyresgäster att polisanmäla besökare som begår lagbrott på arenorna. Om detta inte sker bör bolaget själv polisanmäla dessa i syfte att stävja huliganrelaterade problem.

Ägardirektiv för 2016-2018

- verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat konserter, sport, kultur- och familjeaktiviteter
- arbeta aktivt tillsammans med exploateringsnämnden med att utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB och fastighetsnämnden utreda ett överförande av ägande och drift av Stockholms stadion från fastighetsnämnden till bolaget
- avyttra norra och södra byggrätten inom Globenområdet
- avyttra garaget under Tele2 Arena till Stockholms Stads Parkering AB
- delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- delta i arbetet med nya Söderstaden tillsammans med andra berörda aktörer.
- ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden

- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska leda arbetet med att stärka näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner och mål uppnås. Uppdraget är att marknadsföra Stockholm och regionen som en attraktiv etablerings- och besöksort utifrån budskapet Stockholm – The Capital of Scandinavia. Målet för bolagets verksamhet är att Stockholm ska vara Sveriges och Europas ledande hållbara tillväxtregion.

Stockholm Business Region marknadsför Stockholm, tillsammans med 52 andra kommuner i regionen som ”Stockholm – The Capital of Scandinavia”.

Samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och har visat sig vara framgångsrikt. Det är angeläget att regelbundna utvärderingar av kommunal service fortsätter med syftet att kommunerna kan lära av varandra och successivt höja nivån i hela regionen. Det ökar konkurrenskraften mot andra regioner i världen. Stockholm ska ha ett näringslivsklimat som gör att staden ligger i topp när det gäller Svenskt Näringslivs ranking av det lokala företagsklimatet i Sverige.

Samverkan mellan staden och universitet och högskolor är viktig. Stockholm är lyckligt lottat med 17 universitet och högskolor. Det är viktigt att staden utnyttjar denna tillgång på ett sätt som gör att innovationer och nya företag kan växa fram. Så skapas möjligheter för akademierna och näringslivet att samverka. Stockholm Business Region ska verka för att ett högt rankat utländskt universitet etablerar sig i staden.

Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Bolaget ska därför stödja stadens nämnder och bolag i deras arbete med stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

Stockholm Business Region ska bistå kommunstyrelsen i arbetet med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech-kluster, i staden. I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades rekommendationer om ett tydligare arbete med detta.

Stockholm Business Region ska även stödja ambitionerna med att göra Stockholms stad till ett i Europa ledande finanscentrum, för att skapa goda förutsättningar för stadens och regionens näringsliv.

Stockholm Business Region fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag, genom nära relation om kommunikation med företagen. En viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste de befintliga ha en positiv bild. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen.

Initiativ ska tas till inrättandet av mötesplatser mellan näringsliv och politik. Syftet är att politiker och entreprenörer i Stockholms stad kan mötas för att diskutera förutsättningarna för företagande i staden. Initiativ ska även tas till mentorsprogram där företagare och politiker möts.

Den bristande tillgången på bostäder är en allvarlig hämsko för näringslivets utveckling i Stockholm. Särskilt kunskapsintensiva näringar som ofta rekryterar kompetens internationellt, är för sin utveckling beroende av tillgång till bostäder för sin kompetensförsörjning. Stockholm Business Region bör därför utreda möjligheterna att inleda ett samarbete med fastighetsbranschen i syfte att säkerställa bostäder för internationell arbetskraft. Samarbetet ska ske på kommersiell grund och Stockholm Business Regions roll ska bestå i att utgöra en samlad ingång till det bestånd som privata fastighetsägare upplåter för internationell arbetskraft.

Stockholm behöver fler billiga kontorsutrymmen för nystartade företag. Det är kreativa miljöer där små entreprenörerna kan dela på servicefunktioner, utbyta erfarenheter med varandra och träffa rådgivare eller investerare. Erfarenheten visar att billiga lokaler där det inte bara erbjuds kontorsplatser utan även mötesplatser är en viktig del för att få till ett väl fungerande ekosystem för nyföretagande. Mycket talar för att ett förbättrat entreprenörsklimat och ändrade attityder till nyföretagande kommer att öka de kommersiella fastighetsägarnas intresse att hyra ut lokaler till nystartade företag, då detta kan antas stärka fastighetsbolagets profil och varumärke.

För de mer etablerade företagen är det viktigt att det finns tillgång till företagsområden runt om i staden. I planeringen av ett växande Stockholm är det avgörande att det också tas hänsyn till att det behövs väl fungerande företagsområden, där företag har möjligheter att långsiktigt planera och utveckla sina verksamheter. För att skapa stabila förutsättningar hos näringslivet, för att de ska våga investera mer långsiktigt, är det väsentligt att politiken är långsiktig när det gäller förutsättningarna för företagsområdena.

Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en stor tillgång för staden. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla befintliga företag och öka bredden av verksamheter. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet ökar. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag.

Stockholm Business Region har ansvar för att främja strategiska företagsetableringar i ytterstaden och fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande. Ny- och småföretagarstrategin för ytterstaden ska implementeras. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktig. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare. I det arbetet ska utvecklingen av Högdalen till ett miljöteknikcentrum och Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar prioriteras.

Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under den senaste tioårsperioden. Infrastruktur och tillgänglighet är nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. Stockholm Business Region ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare stärka besöksnäringen. Stockholm Business Region ska verka för att Stockholm ska vara en internationell världsstad för turism, evenemang och kongresser. Marknadsföringen av staden är viktig när det gäller att attrahera ny- och återinvesteringar. Samarbete med privata intressenter ska eftersträvas i detta arbete.

För att nå målet med att staden lockar till sig stora evenemang och blir en levande besöksstad behövs en bättre samordning i Stockholms stad. Stockholm Business Region ansvarar för att leda arbetet, föra en dialog med berörda aktörer samt konsolidera stadens insatser och lösa de utmaningar som kan uppstå gällande evenemang.

Stockholms stads Klimatpakt är ett nätverk där staden och företagen kan dela goda idéer och inspireras för att förbättra sitt klimat- och miljöarbete. Stockholm Business Region ansvarar för Klimatpakten, och miljö- och hälsoskyddsnämnden bistår i detta arbete med sin kompetens.

Stockholms breda kulturliv ska marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

Filmen är praktiskt taget oslagbar när det gäller att marknadsföra en region och stad, både vad gäller marknadsföring, sysselsättning, handel och besöksnäring. Stockholm Business Region ska, i samarbete med kulturnämnden, verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag. I ett första steg ges bolaget i uppdrag att utreda möjligheten till förenklingar i nuvarande regelverk, samt att skapa en samlad väg in för filmarbetare på Stockholm Business Regions hemsida. Inspiration finns att hämta från exempelvis Toronto och London.

Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd fortsätter, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom bolagets lots- och servicefunktion. Som ett led i detta arbete ska bolaget under 2016 utreda förutsättningarna för att utveckla en plattform för enklare hantering av information om och tillståndsansökningar för inspelning av svensk och internationell film i Stockholm. Idag saknas en sådan samordning vilket leder till att staden förlorar såväl investeringar som internationell marknadsföring och i den alltjämt växande turistnäringen när filmbolag väljer andra städer eller länder för sina produktioner.

Ägardirektiv för 2016-2018

- marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- marknadsföra Stockholm som evenemangsstad

- utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- utveckla en organisation kring tillfälligt placerad personal, internationella studenter och forskarstuderande
- samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande, av och kontakter med, både befintliga och nya företag inom regionens näringsliv
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- stödja ambitionerna med att göra Stockholm till ett ledande finanscentrum i Europa
- arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad
- fortsätta utveckla stadens företagsområden
- utveckla besöksnäringen i Stockholm
- arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm, och delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm
- fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bygga verksamheten på en minskad andel egna personella resurser till förmån för mer konsultativa resurser i syfte att åstadkomma en ökad effektivisering av bolagets verksamhet
- ansvara för Klimatpakten
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2016-2018

- samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Bolaget ska optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar, i förhållande till storleken på det egna kapitalet och fastslagen risknivå
- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- aktivt driva och finansiera utvecklingen av systemstödet RISK
- aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Eriks Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2016-2018

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt
- tillsammans med koncernledningen utvärdera verksamheten avseende måluppfyllnad och initiala syfte
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Syftet är att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Bolagets verksamhet ska under perioden inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden. Bolaget ska därutöver inventera fastighetsmarknaden, och med utgångspunkt i översiktsplanen arbeta fram en investeringsstrategi, i syfte att främja Stockholms långsiktiga utveckling. Förslag till fastighetsförvärv ska löpande prövas utifrån investeringsstrategin.

Ägardirektiv för 2016-2018

- i samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt välfungerande handel och service
- tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik Markutveckling under perioden
- arbeta fram ett förslag till investeringsstrategi
- löpande pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB: Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger genom Stockholms Stadshus AB 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB, och Stockholms Handelskammare 49,6 procent.

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

Ägardirektiv för 2016-2018

- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB: AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Fortum Värme Holding ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Senast år 2030 ska kol-kraftvärmeverket (KVV6) i Värtan vara avvecklat.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om nytt konsortialavtal tillsammans med AB Fortum Värme Holding. Avtalet träder i kraft 1 januari 2016 och i samband med det kommer bolaget att vara självfinansierat.

Ägardirektiv för 2016-2018

- intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stad
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- öka produktionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund: Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattningen som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning, som efter i budget 2013 beslutad förändring av förbundsordning och reglemente, leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar, såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. Stockholms stad arbetar för en samver-

(M):202

kanscentral som, utöver larm- och ledningsfunktioner, även ska inrymma myndigheter och företag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Moderaternas förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Storstockholms brandförsvaret** godkänns.

Moderaternas förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 440,4	7 448,0	7,6
Verksamhetens kostnader (-)	-45 644,1	-45 480,8	163,3
Avskrivningar (-)	-1 063,6	-1 063,6	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-735,3	-605,3	130,0
Prestationsreserv	-815,4	-815,4	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 137,0	-1 137,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-41 955,0	-41 654,1	300,9
Skatter	43 528,3	43 042,4	-485,9
Begravningsavgift	182,2	157,9	-24,3
Inkomstutjämnning	-2 940,6	-2 940,6	0,0
Kostnadsutjämnning	-268,5	-268,5	0,0
Regleringspost	-26,4	-26,4	0,0
Införandebidrag	344,9	344,9	0,0
Fastighetsavgift	1 123,9	1 123,9	0,0
LSS-utjämnning	-1 069,9	-1 069,9	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	91,7	91,7	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 000,0	1 000,0	0,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	200,0	200,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-10,5	-1,2	9,3
Summa finansiering	41 955,1	41 654,2	-300,9
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****Investeringsplan**

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-6 602,2	-6 752,2	- 150,0
Inkomster	673,5	673,5	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 600,0	- 450,0	150,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 528,7	-6 528,7	0,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	1 063,6	1 063,6	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	5 265,0	5 265,0	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 528,7	6 528,7	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, skatter	43 528,3
Förändring av skattesats (17:90) :	
-0,20 kr	-485,9
Moderaternas förslag till budget 2016	
Skatter	43 042,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, begravningsavgifter	182,2
Förändring av skattesats (0:075) :	
-0,010 kr	-24,3
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	157,9
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	91,7
Moderaternas förslag till budget 2016	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	91,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 000,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad på 2014 års nivå	200,0
Moderaternas förslag till budget 2016	
Övr. finansiella intäkter	1 200,0

(M):206

Moderaternas förslag till budget 2016

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-735,3	-815,4
Minskad nivå CM2 till följd av bland annat slopade anslag till stadsdelsnämnderna för demokratiarbete	130,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-605,3	-815,4
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016		-600,0
Minskning av CM4 till följd av omprioritering		150
Moderaternas förslag till budget 2016		-450,0

Moderaternas förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 331,4	-1 163,1	168,3
Revisorskollegiet	-27,4	-27,4	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-19 571,8	-19 457,0	114,8
Arbetsmarknadsnämnden	-871,0	-1 049,6	-178,6
Exploateringsnämnden	2 392,8	2 401,6	8,8
Fastighetsnämnden	780,2	789,5	9,3
Idrottsnämnden	-619,9	-583,3	36,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-881,5	-802,5	79,0
stadsarkivet	-49,5	-47,5	2,0
Kyrkogårdsnämnden	-147,7	-132,7	15,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-97,8	-75,5	22,3
Socialnämnden	-845,7	-845,9	-0,2
Stadsbyggnadsnämnden	-165,5	-151,5	14,0
Trafiknämnden	-277,9	-296,0	-18,1
Utbildningsnämnden	-16 279,4	-16 368,4	-89,0
Äldrenämnden	-162,5	-175,8	-13,3
Överförmyndarnämnden	-44,8	-44,8	0,0
SUMMA	-38 203,7	-38 032,8	170,9
Avskrivningar (-)	-1 063,6	-1 063,6	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-735,3	-605,3	130,0
Prestationsreserv	-815,4	-815,4	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 137,0	-1 137,0	0,0
TOTALT	-41 955,0	-41 654,1	300,9

Moderaternas förslag till budget 2016**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)**

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 378,0	-1 209,7	168,3
Revisorskollegiet	-30,0	-30,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-20 216,8	-20 074,6	142,2
Arbetsmarknadsnämnden	-935,4	-1 114,0	-178,6
Exploateringsnämnden	-114,5	-105,7	8,8
Fastighetsnämnden	-516,8	-507,5	9,3
Idrottsnämnden	-903,8	-867,2	36,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-982,5	-938,5	44,0
stadsarkivet	-78,2	-76,2	2,0
Kyrkogårdsnämnden	-176,2	-161,2	15,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-193,9	-171,6	22,3
Socialnämnden	-1 243,5	-1 243,7	-0,2
Stadsbyggnadsnämnden	-424,5	-410,5	14,0
Trafiknämnden	-1 382,3	-1 400,4	-18,1
Utbildningsnämnden	-16 852,5	-16 941,5	-89,0
Äldrenämnden	-167,5	-180,8	-13,3
Överförmyndarnämnden	-44,8	-44,8	0,0
SUMMA	-45 644,1	-45 480,8	163,3

Moderaternas förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	645,0	617,6	-27,4
Arbetsmarknadsnämnden	64,4	64,4	0,0
Exploateringsnämnden	2 507,3	2 507,3	0,0
Fastighetsnämnden	1 297,0	1 297,0	0,0
Idrottsnämnden	283,9	283,9	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	101,0	136,0	35,0
stadsarkivet	28,7	28,7	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	259,0	259,0	0,0
Trafiknämnden	1 104,4	1 104,4	0,0
Utbildningsnämnden	573,1	573,1	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 440,4	7 448,0	7,6

Moderaternas förslag till budget 2016**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget****INVESTERINGSUTGIFTER**

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-140,0	-30,0	110,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,6	-0,6	0,0
Exploateringsnämnden	-3 900,0	-3 900,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 336,0	-1 336,0	0,0
Idrottsnämnden	-48,4	-48,4	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-28,0	-28,0	0,0
stadsarkivet	-2,0	-2,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-35,0	-35,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-4,7	-4,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-2,0	-2,0	0,0
Trafiknämnden	-1 011,5	-1 271,5	-260,0
Utbildningsnämnden	-90,0	-90,0	0,0
Äldrenämnden	-0,1	-0,1	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-6 602,2	-6 752,2	-150,0

Moderaternas förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Moderaternas förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (M)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	600,0	600,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	73,5	73,5	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	673,5	673,5	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Kommunstyrelsen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 378,0	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2,5 procent	28,1	
Stadsövergripande besparing konsulttjänster	70,0	
Ersättning till utomstående organisationer	16,3	
Rotlar och partikanslier	1,2	
Stadens webbplats och sociala system	16,0	
Impact Award	1,2	
Social hållbarhet	7,0	
Medel för klimatkansli	4,0	
Utbildningssatsning för förtroendevalda	1,5	
Förstärkt arbete mänskliga rättigheter	2,0	
Insatser för att stärka ungas organisering	4,0	
Demokrati- och ytterstadskansli	4,0	
Besparing nya ombudsmän och kanslier i budget 2015	12,0	
Ingen överföring av äldreombudsmannen från äldrenämnden	1,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 209,7	46,6

Moderaternas förslag till budget 2016**Kommunstyrelsen****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-2,0	0,0

(M):214

Moderaternas förslag till budget 2016

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-30,0	2,6
Moderaternas förslag till budget 2016	-30,0	2,6

Moderaternas förslag till budget 2016**Valnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,9	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-2,9	0,0

Stadsdelsnämnder

Moderaternas förslag till budget 2016

Mkr	KS förslag 2016		(M) förslag 2016		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Förskoleverksamhet	-5 309,0	313,8	-5 329,0	313,8	-20,0	0,0	-20,0
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-512,5	0,0	-499,5	0,0	13,0	0,0	13,0
Äldreomsorg	-7 389,4	200,9	-7 409,4	200,9	-20,0	0,0	-20,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-3 498,9	2,0	-3 498,9	2,0	0,0	0,0	0,0
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 943,7	36,9	-1 993,7	36,9	-50,0	0,0	-50,0
Stadsmiljöverksamhet	-179,4	0,0	-168,5	0,0	10,9	0,0	10,9
Ekonomiskt bistånd	-1 224,3	64,0	-1 175,6	64,0	48,7	0,0	48,7
Arbetsmarknadsåtgärder	-159,6	27,4	0,0	0,0	159,6	-27,4	132,2
Summa stadsdelsnämnd	-20 216,8	645,0	-20 074,6	617,6	142,2	-27,4	114,8

Mkr	KS förslag 2016		(M) förslag 2016		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-110,0	0,0	0,0	0,0	110,0	0,0	110,0
totalt	-140,0	0,0	-30,0	0,0	110,0	0,0	110,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-5 309,0	313,8
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstelärare med fokus på språkutveckling i förskolan	-20,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-5 329,0	313,8

(M):218

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-512,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Fler mötesplatser för unga	6,0	
Insatser för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter	3,0	
Besparing kultursekreterare i varje stadsdelsnämnd budget 2015	7,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Parvis bemanning och ökat pedagogiskt innehåll i parklekar	-3,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-499,5	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-7 389,4	200,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Försök med fria broddar	2,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ökade resurser till biståndsbedömning inom hemtjänst och boende	-10,0	
Äldre direkt på helger kvarstår	-2,0	
Pilotprojekt Silviacertifiering	-10,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-7 409,4	200,9

(M):220

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3 498,9	2,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-3 498,9	2,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 943,7	36,9
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Beredskap och insatser för asylmottagande och -boendeplatser	-50,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 993,7	36,9

(M):222

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-179,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader drift och underhåll	5,5	
Skötsel och drift av motionsspår överförs till idrottsnämnden	5,4	
Moderaternas förslag till budget 2016	-168,5	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 224,3	64,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Besparing SL-kort, ekonomiskt bistånd budget 2015	48,7	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 175,6	64,0

(M):224

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-159,6	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden	159,6	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Arbetsmarknadsåtgärder överförs till arbetsmarknadsnämnden		-27,4
Moderaternas förslag till budget 2016	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-110,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
Stadsmiljöinvesteringar överförs till trafiknämnden	110,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	0,0	0,0

(M):226

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-30,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-30,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Arbetsmarknadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-935,4	64,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utvecklingsprojekt, exempelvis inom ESF	10,0	
Idrottsvärdar	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utökad och förstärkt SFI samt Svenska med baby	-13,0	
Nya Jobbtorg med specialiserade uppdrag om validering	-6,0	
Fler enkla jobb för personer med funktionsnedsättning	-10,0	
Huvudansvar för ALFA överförs från socialnämnden	-5,0	
Arbetsmarknadsåtgärder överförs från stadsdelsnämnderna	-159,6	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 114,0	64,4

(M):228

Moderaternas förslag till budget 2016

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,6	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-0,6	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Exploateringsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-114,5	2 507,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader för strategisk planering	3,0	
Besparing administration, nedlagt samordningskansli budget 2015	8,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nollvision mot olagliga boplatser	-2,2	
Moderaternas förslag till budget 2016	-105,7	2 507,3

(M):230

Moderaternas förslag till budget 2016

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3 900,0	600,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-3 900,0	600,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Fastighetsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-516,8	1 297,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader för diverse driftkostnader	8,0	
Ökade kostnader för underhåll	1,3	
Moderaternas förslag till budget 2016	-507,5	1 297,0

(M):232

Moderaternas förslag till budget 2016

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 336,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 336,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Idrottsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-903,8	283,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Jämlikt idrottande, ytterstadssatsningar	15,0	
Drift av Solberga BP, halvårseffekt	0,3	
Välkomnande och trevliga anläggningar	7,0	
Öppen friluftsvksamhet	2,0	
Åtgärder inom ramen för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden	2,0	
Hyreskostnader till FN på grund av ökade kostnader för OH	0,3	
Drift (exkl. hyra) ny konstgräsplan Kämpetorps BP	0,4	
Föreningsstöd på 2014 års nivå	15,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skötsel och drift av motionsspår överförs från stadsdelsnämnderna	-5,4	
Moderaternas förslag till budget 2016	-867,2	283,9

(M):234

Moderaternas förslag till budget 2016

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-48,4	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-48,4	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Kulturnämnden: kulturförvaltningen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-982,5	101,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stärkt kulturstöd	10,0	
Stärkta visningsmöjligheter för film	2,0	
Samlingslokaler	7,0	
Fogelströmsåret, förberedelse	0,5	
Ökade kostnader bibliotek	13,0	
Förstärkt kulturmiljöarbete	0,5	
Kommunal filmsatsning, budget 2015	6,0	
Utökat samlingslokalsstöd, budget 2015	4,0	
Ökad jämställdhet och mångfald, budget 2015	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utökade öppettider på biblioteken, pilotprojekt	-2,0	
Open Streets	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Återställande av avgifter för Kulturskolan till 2014 års nivå		25,0
Återinförande av avgifter för museiinträde		10,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-938,5	136,0

(M):236

Moderaternas förslag till budget 2016

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-28,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-28,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Kulturnämnden: stadsarkivet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-78,2	28,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökad efterfrågan på Stadsarkivets tjänster	1,0	
Ökad tillgänglighet och forskning	1,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-76,2	28,7

(M):238

Moderaternas förslag till budget 2016

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-2,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Kyrkogårdsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-176,2	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökat underhåll	15,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-161,2	28,5

(M):240

Moderaternas förslag till budget 2016

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-35,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-35,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-193,9	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Energicentrum, ökad samverkan samt utåtriktat arbete	2,5	
Handlingsplan för god vattenstatus: provtagningar samt personella resurser	3,5	
Utvecklingsprogram ökad tillgänglighet och funktion för naturreservat	2,0	
Förstärkta miljöambitioner och tillsyn	5,4	
Miljöinformation GlashusETT och medborgarenkät	1,3	
Genomförandestrategi ekosystemtjänster	0,8	
Åtgärder för bättre ljudmiljö i staden	0,8	
Ökade insatser för information och kunskapsförsörjning, budget 2015	5,0	
Samverkan ekosystemtjänster och grönyteplanering budget 2015	1,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-171,6	96,1

(M):242

Moderaternas förslag till budget 2016

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,8	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-0,8	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Serviceämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	0,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	0,0	0,0

(M):244

Moderaternas förslag till budget 2016

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-1,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Socialnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 243,5	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader utsatta EU-medborgare	10,3	
Besparing SL-kort, ekonomiskt bistånd budget 2015	2,3	
Huvudansvar för ALFA överförs till arbetsmarknadsnämnden	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete mot ungas droganvändning	-2,0	
Fler karriärtjänster för socialsekreterare	-5,0	
Utökad uppdrag Origo	-1,5	
Nollvision mot olagliga boplatser	-0,3	
Beredskap och insatser för asylmottagande och -boendeplatser	-9,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 243,7	397,8

(M):246

Moderaternas förslag till budget 2016

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-4,7	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-4,7	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Stadsbyggnadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-424,5	259,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Satsning på närdemokrati och medborgarinflytande i bostadsplaneringen	4,0	
Besparing administration, nedlagt samordningskansli budget 2015	10,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-410,5	259,0

(M):248

Moderaternas förslag till budget 2016

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-2,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Trafiknämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 382,3	1 104,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Drift och underhåll av nya områden	10,9	
Åtgärder för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden	4,0	
Kommunikation Hållbart resande	2,0	
Trädbeskrning	3,0	
Utökat dubbdäcksförbud	1,0	
Högre ambition i bostadsbyggandet	1,0	
Besparing Hållbart resande budget 2015	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ökade insatser mot nedskräpning och nolltolerans mot klotter	-20,0	
Trygghetsatsning kring tunnelbanestationerna (belysning m.m.)	-7,0	
Nollvision mot olagliga bosättningar	-5,0	
Högre ambitioner för belysningsprogram	-10,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 400,4	1 104,4

(M):250

Moderaternas förslag till budget 2016

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 011,5	73,5
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Stadsmiljöinvesteringar överförs från stadsdelsnämnderna	-110,0	
Åtgärder för tryggare, säkrare och framkomligare gångstråk	-100,0	
Trygghetsskapande och attraktivitetshöjande stadsmiljöåtgärder	-50,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-1 271,5	73,5

Moderaternas förslag till budget 2016**Utbildningsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-16 852,5	573,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Åtgärder inom ramen för medborgardialoger som initieras av stadsdelsnämnderna i ytterstaden	1,0	
Förankra mänskliga rättigheter i skolan	2,0	
Romsk inkludering i skolan	0,5	
Forskning och utveckling	4,0	
Besparing kompetens och medvetenhet HBTQ-frågor budget 2015	8,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fler förstelärare i skolan	-50,0	
Pilotprojekt lördagsgymnasium	-2,5	
Utökade insatser för elever i behov av särskilt stöd	-20,0	
Utreda införande av elevhälsogaranti på samtliga skolor	-1,0	
Utreda screening av elever i behov av särskilt stöd i övergång mellan förskola och skola	-1,0	
Erbjuda programmering i grundskolan	-10,0	
Särskild kostnadsersättning för skolgång för ensamkommande barn	-20,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-16 941,5	573,1

(M):252

Moderaternas förslag till budget 2016

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-90,0	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-90,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Äldrenämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-167,5	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Besparing inget införande av äldreombudsman budget 2015	1,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Permanentning av ungdomsvårdar	-4,0	
Utbildning vård- och omsorgscollegor	-10,0	
Ingen överföring av äldreombudsmannen till kommunstyrelsen	-1,0	
Moderaternas förslag till budget 2016	-180,8	5,0

(M):254

Moderaternas förslag till budget 2016

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,1	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-0,1	0,0

Moderaternas förslag till budget 2016**Överförmyndarnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-44,8	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-44,8	0,0

(M):256

Moderaternas förslag till budget 2016

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,1	0,0
Moderaternas förslag till budget 2016	-0,1	0,0